

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Bosmandomen – ett hot mot idrottsrörelsen?

Tillämpningsuppsats 20 p

Jur. Kand. programmet

Författare: Johanna Roy

Handledare: Professor Per Cramér

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Innehållsförteckning.....	2
1. Inledning.....	6
1.1 Syfte och frågeställningar.....	6
1.2 Metod.....	6
1.3 Disposition.....	6
DEL I.....	7
2. Idrottens verksamhet.....	7
2.1 Verksamhetens utveckling.....	7
2.1.1 Idrottens framväxt historiskt sett.....	7
2.1.1.1 Modern idrott.....	7
2.1.1.2 Utvecklingen i Sverige.....	8
2.1.1.3 Den svenska idrottens ideologier.....	8
2.1.1.4 Den svenska statens stöd till idrotten.....	10
2.1.2 Från folkrörelse till underhållning.....	11
2.1.2.1 Utvecklingen mot idrott som en ekonomisk aktivitet.....	12
2.1.2.2 Ömsesidigt beroende.....	13
2.2 Regleringsutveckling.....	13
2.2.1 Idrottsregler.....	14
2.2.2 Idrottsbegreppet.....	14
2.2.3 Idrottens interna regelsystem.....	15
2.2.3.1 FIFA/UEFA.....	15
2.2.3.2 Svensk reglering.....	16
2.2.4 EU-reglering.....	17
2.2.4.1 Idrotten är unik.....	17
2.2.4.2 EG-rätt tillämplig på idrott.....	19
2.2.4.3 Rättsakter.....	20
2.3 FIFA/UEFA-perspektivet.....	20
2.4 Före Bosmandomen.....	21
2.4.1 Gällande regler innan Bosmandomen.....	22

2.4.1.1	Transferreglerna.....	22
2.4.1.2	Restriktioner gällande nationalitet.....	23
3.	Bosmanmålet.....	24
3.1	Orsaken till målet.....	24
3.2	Problemställningar.....	25
3.3	Parternas argument.....	26
3.3.1	Kulturella hänsyn.....	26
3.3.2	Sportsliga hänsyn.....	27
3.3.3	Organisatoriska hänsyn.....	27
3.3.4	Ekonomiska hänsyn.....	28
3.3.5	Faktiska hänsyn.....	28
3.3.6	Generella hänsyn.....	29
3.3.7	Arbetsrättsliga hänsyn.....	29
3.3.7.1	Vem är arbetstagare enligt EG-rätten?.....	29
3.3.8	Organisatoriska hänsyn.....	30
3.3.9	Ekonomiska hänsyn.....	30
3.4	Generaladvokatens förslag och åsikter.....	30
4.	Bosmandomen.....	32
4.1	Vad säger domen.....	34
4.2	Domstolens tolkning av artikel 39 i EG-fördraget.....	35
4.2.1	Förhållandet till transferreglerna.....	35
4.2.1.1	Idrott och ekonomi.....	35
4.2.1.2	Privaträtt/Gemenskapsrätt.....	36
4.2.1.3	Hinder för fri rörlighet.....	37
4.2.1.4	Berättigande grunder.....	38
4.2.2	Förhållandet till utlänningsklausulerna.....	40
4.2.2.1	Hinder för fri rörlighet och diskriminering på grund av nationalitet... 40	
4.2.2.2	Undantag.....	40
5.	Bosmandomens tillämpningsområde och begränsningar.....	41
5.1	Vilka länder berörs av domen?.....	41
5.1.1	Länder med Europaavtal.....	42

5.1.2 Småstater med anknytning till EU-länder.....	43
5.1.3 EU:s utvidgning österut.....	44
5.2 Bosmandomens begränsningar.....	45
5.2.1 Internationella övergångar.....	45
5.2.2 Nationella övergångar.....	45
5.2.3 Oklart läge.....	46
5.2.4 Professionella spelare.....	46
5.2.5 Är Bosmandomen begränsad till fotboll?.....	47
5.3 Synen på domen.....	48
DEL II.....	49
6. Bosmandomens inverkan på europeisk fotboll.....	49
6.1 Det svenska perspektivet.....	49
6.2 Omorganisationen av fotbollsindustrin.....	52
6.2.1 Transfersystemet.....	52
6.2.2 Utlänningsklausulerna.....	53
6.2.2.1 Fotbollens förändring.....	54
6.2.3 Konsekvenser för spelarna – ”Player Power”.....	57
6.2.4 Konsekvenser för klubbarna.....	58
6.2.5 Situationen i Storbritannien.....	61
6.2.6 Har bruket av utländska spelare skadat den europeiska fotbollens/spelarnas utveckling?.....	61
6.2.7 Hur står sig europeisk fotboll i förhållande till övriga kontinenters fotboll?.....	62
6.3 Nytt UEFA-beslut.....	62
6.4 FIFA-reglerna ställda mot EG-rätten.....	63
6.4.1 FIFA:s regler för internationella spelarövergångar.....	63
6.4.1.1 Bakgrund.....	63
6.4.1.2 Det nya regelverket.....	64
7. Den rättsliga utvecklingen efter Bosmandomen.....	70
7.1 Nya riktlinjer.....	70
7.2 Nya rättsfall.....	71
7.2.1 Balog.....	71

7.2.2 Malaja.....	71
7.2.2.1 Hur påverkas Sverige av domen?.....	72
7.2.3 Deliège och Lehtonen.....	73
7.2.4 Kolpak.....	76
7.2.5 Simutenkov.....	79
8. Analys och slutsatser.....	80
9. Källförteckning.....	87
10. Bilagor.....	91

1. INLEDNING

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att undersöka vilken möjlighet det finns för idrottens särart och regelverk att existera inom ramen för EG-fördraget. Syftet i del I är även att försöka utröna vad som är idrottens verksamhet. Är idrott kultur, en folkrörelse eller en marknad? Var går gränserna för detta? Utgångspunkten för denna analys är EG-domstolens avgörande i Bosmanmålet. Syftet i del II är dels att visa på Bosmandomens inverkan på fotbollen och dels att redogöra för nya rättsfall på området och nuvarande rättsläge samt att göra en slags rimlighetsprövning om Bosman-domens räckvidd. Vidare skall utredas huruvida det enligt EG-rätten är lagligt att, som FIFA, ha särskilda regler för spelare under 23 år gällande utbildningsersättning och övergångar. Bosman-domens principer tillämpas i dessa fall inte av FIFA. Meningen är alltså att ställa FIFA:s regelverk mot de EG-rättsliga reglerna.

1.2 Metod

Till grund för detta arbete ligger studier av förarbeten, lagtext, praxis, artiklar samt annan doktrin. Praxis utgörs i huvudsak av Bosman-fallet, som noggrant studerats, men även mer nyligen avgjorda rättsfall på området från EG-domstolen behandlas. Om Bosman- domen finns mycket skrivet medan jag för de senare rättsfallen fick lita till min egen förmåga att analysera rättsfall samt artiklar, vilka jag hittat genom sökning i olika juridiska databaser samt på Internet. För att finna FIFA:s regelverk och de svenska tävlingsbestämmelserna har Internet med FIFA:s respektive SvFF:s webbsidor varit viktiga informationskällor. Jag har även haft möjlighet att diskutera med jur.kand. Carl Fhager, sportchef för BK Häcken, för att på så sätt inhämta värdefull information.

1.3 Disposition

Inledningsvis redogör jag för idrottens utveckling och regelsystem. Därefter följer en noggrann genomgång av Bosman- domen innefattande bakgrund, parternas argument, generaladvokatens yttrande och domstolens resonemang och bedömning samt domens begränsningar, vilket avslutar del I. Bosmandomens inverkan på europeisk fotboll inleder del II och illustrerar hur situationen för fotbollsindustrin är idag. Därefter görs en

prövning där jag ställer FIFA:s regelverk, rörande vissa speciella bestämmelser, mot de EG-rättsliga reglerna. Avslutningsvis tar jag upp de mest betydelsefulla rättsfallen som kommit efter Bosmandomen, detta för att beskriva nuvarande rättsläge.

DEL I

2. IDROTTENS VERKSAMHET

Hur skall vi definiera idrott och dess verksamhet? Är det kultur, folkrörelse eller en ekonomisk marknad som vilken annan marknad som helst? Hur skall idrotten placeras in juridiskt inom EU och hur skall svenska lagar tillämpas på idrottsrörelsen i allmänhet och fotbollen i synnerhet?

För att kunna besvara dessa frågor skall jag först redogöra för idrottens utveckling i ett historiskt perspektiv för att sedan gå in på idrottsjuridikens utveckling och betydelse. Slutligen beskriver jag de regler som gällde innan Bosmandomen.

2.1 Verksamhetens utveckling

2.1.1 Idrottens framväxt historiskt sett

2.1.1.1 Modern idrott

Det som vi idag allmänt kallar modern idrott utvecklades som en konsekvens av samhällsutvecklingen. Denna utveckling förde med sig upprättandet av regler, acceptabla normer för uppträdande, sättandet av gränser och en större grad av självbehärskning samt ett samhälle som såg på övertramp med större eller mindre ogillande.¹ Idrotten var en av få möjligheter till att legitimt få utlopp för och få tillfredsställa sina känslor genom att se på eller delta i våldsamma eller spännande handlingar.² Redan i början av 1200-talet spelade idrotten roll som redskap för fysisk fostran men innebar också ett centralt och

¹ Bell, Alasdair, Turner-Kerr, Peter, *The Place of Sport within the Rules of Community Law*, Malmsten, Krister (red), Idrottsjuridisk skriftserie Nr 7, Artikelsamling 2002, SISU Idrottsböcker, Farsta, 2002, s 17-23.

² Självklart finns det dock olika kritik riktad mot denna teori, såsom att det saknas ett feministiskt perspektiv, oförmåga att se köns- och klasskillnader samt antagandet att det fanns en slags "natural precivilised aggressiveness". McArdle, D., *From Boot Money to Bosman: Football, Society and the Law*, s 2f, citat s 3. Teorin har rötter i Norbert Elias "Exploration of the concentration of physical force in the hands of the State and the virtual monopoly in the use of physical force as a means of discipline and social control which States enjoy" (Elias and Dunning, 1986).

grundläggande sätt att umgås.³ Under decennierna kring sekelskiftet 1700-1800 inträffade omvälvande samhällsförändringar, framförallt den industriella revolutionen, vilket även medförde en mer effektiv fysisk kommunikation och ett tilltagande idrottsutövande.⁴

2.1.1.2 *Utvecklingen i Sverige*

Genombrottet för tävlingsidrotten på bred front skedde under perioden 1850-1914. Från 1860 och fram till sekelskiftet växte idrottsrörelsen fram efter mönster från England och samtidigt tillkom många idrottsliga riksorganisationer.⁵ En ny typ av sammanslutningar började uppstå under 1800-talets senare hälft. Dessa uppträdde fritt i förhållande till statsmakterna, byggde på de mångas aktiva medverkan, hade demokratiska mötes- och beslutsformer och arbetade ofta för politiskt inflytande. Med detta nya föreningsliv skapades förutsättningar för en folkrörelse. Det räckte inte att individer sammanslöt sig till en förening, utan för att åstadkomma en folkrörelse krävdes att föreningarna integrerades organisatoriskt, vanligtvis med den klassiska pyramidformen: individuell medlem – lokalföreningar – distriktsorganisationer – riksorganisationer.⁶

Skytterörelsen spred sig efter internationella förebilder över Sverige från 1860. Denna kan liknas vid en starkt sammanhållen folkrörelse med idrottsliga inslag. Dock var det statsmakterna som stödde och kontrollerade verksamheten med ett mål som var fosterländskt. I en tid av ökande nationalism och yttre hot gällde det att stärka försvarsförmågan.⁷

2.1.1.3 *Den svenska idrottens ideologier*

Viktor Balck var i slutet på 1800-talet en ledande ideolog vars samhällsidé var att idrottsorganisationernas berättigande låg i deras förmåga att stärka och hedra Sverige - fosterlandet. Enligt Balck framträdde medborgarna i första hand som delar av fosterlandet

³ Blom, K. Arne, Lindroth, Jan, *Idrottens historia från antika arenor till modern massrörelse*, SISU Idrottsböcker, Farsta, 1995, s 72.

⁴ Blom, K. Arne, Lindroth, Jan, *Idrottens historia från antika arenor till modern massrörelse*, SISU Idrottsböcker, Farsta, 1995, s 112f.

⁵ Blom, K. Arne, Lindroth, Jan, *Idrottens historia från antika arenor till modern massrörelse*, SISU Idrottsböcker, Farsta, 1995, s 149.

⁶ Blom, K. Arne, Lindroth, Jan, *Idrottens historia från antika arenor till modern massrörelse*, SISU Idrottsböcker, Farsta, 1995, s 186f.

⁷ Lindroth, Jan, *Idrott före 1900-talet*, Lindroth, Jan, Norberg, R. Johan (red), Ett idrottssekkel Riksidrottsförbundet 1903-2003, Informationsförlaget, Stockholm, 2002, s 11-23.

istället för som individer och med denna inställning blev det en fosterländsk plikt för den manliga ungdomen att bedriva idrott. Balck menade även att idrotten kan fungera som ett mått på en nations livskraft vilken mäts genom medaljer och placeringar i den internationella tävlingsidrotten.⁸ Denna syn hade sin motsvarighet även hos andra idrottsledare.

Perioden från 1800-talets slut till krigsutbrottet 1914 kännetecknas av en allt aggressivare nationalism. Den sociala effekten av den internationella tävlingsidrotten blev att nationen slöt sig samman i ett gemensamt engagemang för de svenska insatserna vilket motverkade anti-fosterländska stämningar och klasskamp. Idrottsrörelsens officiella ideologi, främst avläst i statsanslagsskrivelserna, har samma kärna men mindre bredd än Balcks ideologi. De sociala och fosterländska argumenten för satsningar på idrott var dock kärnan.⁹

Många idrottsföreningar var dock inte alls eller endast delvis inriktade på tävlingsidrott, utan hälsa, motion och nöje var deras huvudsakliga mål.¹⁰ Mellan åren 1900 och 1914 fick idrotten ett första genombrott som folkrörelse. Under mellankrigstiden växte den ut till en stor folkrörelse – en massrörelse, och har alltsedan dess behållit denna ställning. Under denna tid förlorade ideologin mycket av sina fosterländska och militära inslag men idrottsnationalismen fortsatte som en kraftig underström.¹¹ Det viktigaste ansågs vara idrottens betydelse för karaktär och moral.¹²

Under efterkrigstiden 1945-1970 låg fokus på social integration och friskvård, ideologiskt framhölls idrottsrörelsen som en utmärkt fritidssysselsättning och en hjälp i ungdomskrisen. Forskningen gav underlag för argumenteringen att idrott var nyttig för hälsan. Man höll fast vid elitidrotten och värdet av att Sverige hävdade sig väl

⁸ Lindroth, Jan, *Idéer och debatter*, Lindroth, Jan, Norberg, R. Johan (red), Ett idrottssekel Riksidrottsförbundet 1903-2003, Informationsförlaget, Stockholm, 2002, s 139-179.

⁹ Lindroth, Jan, *Idéer och debatter*, Lindroth, Jan, Norberg, R. Johan (red), Ett idrottssekel Riksidrottsförbundet 1903-2003, Informationsförlaget, Stockholm, 2002, s 139-179.

¹⁰ Blom, K. Arne, Lindroth, Jan, *Idrottens historia från antika arenor till modern massrörelse*, SISU Idrottsböcker, Farsta, 1995, s 190f.

¹¹ Orsaken var krigströtthet och tron på fredsbevarande insatser genom Nationernas Förbund och andra organ. Makten inom idrottsrörelsen övertogs helt av RF från 1930-talets början och Balck avled 1928.

¹² Lindroth, Jan, *Idéer och debatter*, Lindroth, Jan, Norberg, R. Johan (red), Ett idrottssekel Riksidrottsförbundet 1903-2003, Informationsförlaget, Stockholm, 2002, s 139-179.

internationellt vilket ledde till ett ökat anseende. Patrioten Balcks ideal gällde fortfarande om än nedtonat.¹³

Från 1970 och fram till idag har synen på idrott till stor del varit en upprepning av tidigare år. Vad som dock är nytt är att idrotten framhållits som en viktig kulturell yttring i sin egen rätt. Idrotten har tillmätts egenvärde och ansetts berika samhället redan genom sin förekomst. Elitidrotten med dess förmåga att tillhandahålla förebilder är kanske inte direkt förvånande i sammanhanget men att även föreningsidrotten i allmänhet framhölls som ett bidrag till en bygds utveckling och förmåga att stärka den lokala identiteten kanske inte var lika självklart. Idrotten i allmänhet har nämnts som en väsentlig och folkkär del av det svenska kulturarvet. Med detta nya betraktelsesätt gjorde idrottsrörelsen anspråk på en plats i kulturlivet. Gällande den sociala aspekten har idrottsrörelsen sökt omfatta alla befolkningsgrupper och betonat det generella behovet av gemenskap. Idrotten lärde kollektiva värden som relationer, samverkan och social integration. Förkrigstidens fosterländskhet är utslätad men det är fortfarande viktigt att Sverige hävdar sig väl i internationell tävlingsidrott. Amatöridealet kritiserades medan professionalismen kom att accepteras. Professor Jan Lindroth får intrycket av att tendensen till nationell självhävdelse genom tävlingsidrott snarast tilltagit under de senaste åren jämfört med exempelvis under 70-talet.¹⁴

2.1.1.4 *Den svenska statens stöd till idrotten*

Statligt stöd till den frivilliga idrotten i Sverige beviljades första gången 1870. År 1913 beviljade Riksdagen årliga och generella statsanslag. Att statsmakterna beviljade idrottsstöd var ett uttryck för välvilja. Det statligt kontrollerade monopolbolaget AB Tipstjänst inrättades 1934 vilket visade sig vara en högvinst för idrotten då hela överskottet reserverades till idrottsliga ändamål. Under andra världskriget minskade

¹³ Lindroth, Jan, *Idéer och debatter*, Lindroth, Jan, Norberg, R. Johan (red), Ett idrottssekel Riksidrottsförbundet 1903-2003, Informationsförlaget, Stockholm, 2002, s 139-179.

¹⁴ Lindroth, Jan, *Idéer och debatter*, Lindroth, Jan, Norberg, R. Johan (red), Ett idrottssekel Riksidrottsförbundet 1903-2003, Informationsförlaget, Stockholm, 2002, s 139-179.

anslagen och vissa drogs in med anledningen av sämre statlig ekonomi på grund av kriget.¹⁵

Under folkhemsepoken 1945-1970 tystnade kritiken mot idrotten och idrottens samhällsnytta tedde sig i det närmsta självklar. Idrottsrörelsen ansågs förtjäna statens stöd, frågan var dock hur stora anslag det statsfinansiella kunde tillåta. Med rapporten ”Idrott åt alla” (SOU 1969:29) uppnåddes resultat och staten höjde kraftigt anslagen till idrotten. Den kritik som framkommit mot att idrottsrörelsen var osjälvständig fick sig en törn då statsmakterna markerade idrottsrörelsens oberoende genom att fastställa Riksidrottsförbundets (RF) rätt att ”i myndighets ställe” agera. Ännu idag bygger svensk idrottspolitik på riktlinjerna från ”Idrott åt alla”-beslutet. Däremot har perioder av lågkonjunktur påverkat det statliga stödets omfattning. Det speciella med idrotten är att det gemensamma samarbetet mellan det offentliga och det frivilliga inte ifrågasatts. ”Kännetecknande för svensk idrottspolitik är med andra ord att statsmakterna skall understödja idrottsrörelsens frivilliga organisationer med stora belopp utan att inkräkta på deras föreningsdemokratiska rätt till självbestämmande. Samtidigt åligger det idrottsrörelsen att hantera detta förtroende, visa en vilja att förändras i takt med samhällsutvecklingen och att axla ett brett samhällsansvar.”¹⁶

2.1.2 Från folkrörelse till underhållning

Det som kännetecknar idrottsrörelsen i Europa historiskt sett är att alla typer av idrotter och olika delar av respektive idrott är organiserade i gemensamma strukturer och är byggda på demokratisk grund.¹⁷

Idrotten började som en folkrörelse där orsaken till idrottandet var att man skulle må bra, ha roligt och kunna mäta sina krafter med andra idrottsmän. Man skötte gården eller hade ett heltidsjobb och deltog i tävlingar på sin fritid. Det som tävlandet gällde var i första hand ära och uppmärksamhet. Under tidens lopp utvecklades idrottarna mer och mer och

¹⁵ Norberg, R. Johan, *Idrottsrörelsen och staten*, Lindroth, Jan, Norberg, R. Johan (red), Ett idrottssekel Riksidrottsförbundet 1903-2003, Informationsförlaget, Stockholm, 2002, s 181-231.

¹⁶ Norberg, R. Johan, *Idrottsrörelsen och staten*, Lindroth, Jan, Norberg, R. Johan (red), Ett idrottssekel Riksidrottsförbundet 1903-2003, Informationsförlaget, Stockholm, 2002, s 230f. För vidare resonemang se kap 6.1.

¹⁷ Ds 2001:54 Idrotten i Sverige och EU, s 228.

en specialisering på vissa idrotter och inom vissa grenar blev allt vanligare. Idrotten professionaliserades till stor grad och det blev i många fall inte möjligt att idrottsligt befinna sig på en hög nivå och samtidigt sköta ett heltidsarbete. Mycket mer pengar än tidigare kom in i bilden, vilket möjliggjorde för allt fler att ägna sig på heltid åt sin idrott.

Idrott bedrivs även idag såväl oorganiserat som i organiserad form. Idrottsrörelsen är Sveriges största folkrörelse och ungdomsorganisation. Idrottens olika organisationer har med tiden kommit att spela en allt viktigare roll inom samhällsbyggandet i såväl Sverige som EU. I nästan varje ort i Sverige finns en idrottsförening där det dagligen utövas en mängd aktiviteter såsom träningar, tävlingar, utbildningar och kulturarrangemang. Detta skapar arbetstillfällen och sysselsättning och ger även medial uppmärksamhet.¹⁸

Idrotten i allmänhet och den s.k. underhållningsidrotten i synnerhet har under de senaste decennierna utvecklats från att i huvudsak vara en amatörverksamhet till att omfatta stora kommersiella intressen. Vad som menas med underhållningsidrott är inte fastslaget, men begreppet brukar anses beteckna de högsta serierna och den nivå på vilken de duktigaste och mest kända atleterna befinner sig i de populäraste sporterna. Många lagidrotter såsom fotboll, basket och ishockey räknas till denna kategori men även friidrott och konståkning. Att en stor andel människor, som kanske inte själva utövar någon idrott, följer idrott från åskådarplats eller i tv-soffan som underhållning eller förströelse har bidragit till benämningen underhållningsidrott.

2.1.2.1 Utvecklingen mot idrott som en ekonomisk aktivitet

Under de senaste tio åren har i synnerhet fotbollen utvecklats till att bli en betydande ekonomisk aktivitet i Europa. Publikintäkter, spelarköp och tv-sändningar är bara några exempel på vad som får den ekonomiska aktiviteten att snurra både mer och snabbare när det gäller idrottens utveckling. Idrotten har blivit en egen marknad och även en betydande faktor som underhållningsbransch. Idrott är underhållning och aktörerna är idoler precis som musik- och filmstjärnor. Stora idrottsevenemang är i många fall miljonaffärer, eller i vissa fall t.o.m. miljardaffärer och har blivit utmärkta forum för

¹⁸ Ds 2001:54 Idrotten i Sverige och EU, s 177ff.

marknadsföring samtidigt som idrottsmän i hög grad blivit reklampelare.¹⁹ Man kan uttrycka det som att den idrottsliga verksamheten på elitnivå har övergått från idealism till kommersialism och affärsverksamhet. Med de stora inkomster som hägrar satsar också de enskilda idrottsmännen allt hårdare på sina sporter. De börjar satsa i unga år, många gånger pådrivna både av föräldrar och idrottsledare. Skolan och en traditionell förvärvskarriär åsidosätts för en satsning på en i många fall kort karriär inom idrotten. Man kan helt enkelt säga att idrottsutövandet har blivit ett nytt yrke.

2.1.2.2 Ömsesidigt beroende

De allra flesta som sysslar med idrott har det dock som en hobby och inte som ett yrke. Detta gäller både ledare och aktiva. De lägger ned mycket tid och kraft på idrotten helt ideellt och spenderar sina inkomster på att utveckla sig genom idrotten, snarare än att tjäna pengar på sitt intresse. Dessa människor inom idrottsrörelsen vill i många fall behålla idrotten på detta sätt. Deras önskan har varit att idrotten själv ska bestämma och kontrollera vad som sker med den, utan inblandning av andra. På samma sätt har fotbollsindustrin sett det. Inte heller de vill att någon skall blanda sig i "fotbollsfamiljen" och bestämma hur den ska sköta sig. Man kan uttrycka det som att "fotbollsfamiljen" vill behålla det ideella särdraget över fotbollen istället för att låta kommersialismen komma ända innanför tröskeln. Häri ligger dock en konflikt då folkrörelseidrotten och underhållningsidrotten är ömsesidigt beroende av varandra. Pengar dras in genom underhållningsidrotten och slussas vidare till folkrörelsen, som är beroende av bidrag för att existera. På detta sätt kan folkrörelsen bedriva en gedigen bredd- och ungdomsverksamhet, vilket resulterar i talanger som kan ta steget fullt ut och satsa för att bli elitidrottare och i förlängningen stjärnor inom underhållningsidrotten.

2.2 Regleringsutveckling

Elitidrotten utgör i och för sig endast en liten del av den samlade idrotten men representerar däremot mycket stora belopp. "Att under sådana omständigheter vänta sig att domstolarna skulle acceptera att idrottsorganisationerna ställer sig helt utanför det

¹⁹ Se exempelvis på en spelare som David Beckham där det ryktades att hans eget varumärke blivit större än hans tidigare klubb, Manchester Uniteds, var och att det var därför Manchester United ville sälja honom.

nationella eller internationella samfundets regelsystem ens på det privaträttsliga området, vore att vänta sig för mycket. Frågan är närmast i vilken takt lagstiftare och domstolar kommer att gripa in.”²⁰

Av det ovanstående förstår man att det finns olika typer av regleringar. Dels har vi samhällets vanliga regler, lagar, praxis, EU-regler o.s.v., det vill säga vanliga rättskällor, dels har vi fotbollens eget regelverk, som omfattar FIFA/UEFA- regleringen samt nationella förbunds regleringar.

2.2.1 Idrottsregler

En icke-strikt eller formell föreställning om vad som var acceptabelt uppförande eller ej i förhållande till särskilda sporter och vad som menades med att ”play the game” förekom i de flesta sporter från mitten av 1700-talet. Detta var föregångaren till fotbollens regler, vilka vidareutvecklades under tidens gång.²¹

2.2.2 Idrottsbegreppet

Vad som skall anses som idrott är knappast något entydigt begrepp. I svensk lagstiftning förekommer inte begreppet idrott, däremot ”idrottslig verksamhet” och ”idrottsman”. Ordet ”sport”, hämtat från engelskan, används ofta som synonym till ordet idrott. Inom EU används ordet sport men detta utan att till synes ha någon juridiskt fastställd innebörd. Amatöridrott och professionell idrott är begrepp som ofta används i samhällsdebatten eller på tidningarnas sportsidor, men någon entydig innebörd av dessa begrepp finns inte. SvFF använder sig av en definition medan FIFA har en annan definition som de brukar.²²

²⁰ Hemström, Carl, *Något om EG-domstolens dom i Bosmanmålet och svensk idrott*, Frändberg, Åke, Göranson, Ulf, Håstad, Torgny (red), Festskrift till Stig Strömholm Del I, Iustus förlag, Uppsala, 1997, s 376.

²¹ McArdle, David, *From Boot Money to Bosman: Football, Society and the Law*, Cavendish Publishing Limited, London, 2000, s 5.

²² Tidigare gällde i Sverige att alla spelare som under ett år har en skattepliktig inkomst på 5000 kr eller mer från sin förening räknas som icke-amatör och skall ha ett spelaravtal registrerat hos Svenska Fotbollförbundet. Fr.o.m. 15/11 2004 ändrades reglerna och med icke-amatör avses enligt SvFF:s Tävlingsbestämmelser en spelare som erhåller lön om minst 3000 kr per år, kap. 4, 1 §, 1.4.2. Enligt FIFA är en spelare professionell om han har ett skriftligt kontrakt med en klubb och erhåller mer i lön än de utgifter han åsamkas genom sitt fotbollsutövande, FIFA Regulations Chapter II, Art. 2.

2.2.3 Idrottens interna regelsystem

Idrotten är till sin natur internationell och gränsöverskridande. Det internationella utbytet som sker på alla nivåer är ett viktigt inslag vid många idrottstävlingar. Både den nationella och internationella idrotten har i många fall omfattande interna regelverk där de nationella reglerna ofta bygger på de internationella. Ett exempel på detta är fotbollsorganisationen FIFA:s ”Statutes” som reglerar bestämmelser om organisationens uppbyggnad och ledning, grunder för uteslutning, vilka regler som skall gälla för fotbollsspel och tävlingar, tvistelösning m.m.

Riksidrottsförbundet (RF) är den organisation som samordnar idrottsrörelsen i Sverige och däri ingår 68 stycken specialidrottsförbund. Specialförbunden, såsom Svenska Fotbollförbundet (SvFF), är oberoende organisationer vilka ansvarar för deras specifika idrott och dess regler. RF är en ideell förening och bara ideella föreningar kan vara medlemmar i RF.

2.2.3.1 FIFA/UEFA

Fotboll utövas som en organiserad sport i klubbar, som lyder under nationella förbund. FIFA är den internationella fotbollsorganisationen med säte i Schweiz vilken är uppdelad i konfederationer för varje kontinent. Konfederationerna är paraplyorganisationer för de nationella förbunden på varje kontinent. UEFA, också med säte i Schweiz, är det europeiska fotbollförbundet. De nationella förbunden i Europa, exempelvis SvFF, är medlemmar i UEFA och som sådana lyder de under dess regler. Man kan illustrera den europeiska idrottsmodellen gällande fotboll med en pyramid. I toppen av pyramiden hittar man FIFA, direkt nedanför finns UEFA, och slutligen, längst ned vid foten av pyramiden, återfinns de nationella klubbarna. En av denna strukturs egenskaper är att FIFA:s föreskrifter påverkar förhållandet mellan den nationella klubben och spelaren. För att få man betalt för att spela fotboll kommer dessutom de EG-rättsliga reglerna att bli tillämpliga t.ex. gällande anställningskontrakt mellan spelaren och klubben, där dock naturligtvis även nationell rätt är tillämplig.

Ett exempel på en regel i UEFA:s interna regelsystem är den nya regeln gällande deltagande i UEFA Champions League där lag med samma majoritetsägare inte är tillåtna att delta i samma turnering.²³

2.2.3.2 Svensk reglering

I Sverige är idrotten ett område som länge och i hög utsträckning varit skyddat från ingrepp av lagstiftare och domstolar. En förklaring kan vara det väl utbyggda regelverk som idrottsrörelsen själv har åstadkommit både nationellt och internationellt. Men ett annat sätt att se på det är det tidigare nämnda förhållandet att idrottsrörelsen haft ett drag av idealitet över sig som skyddat den från yttre ingrepp. Efter andra världskriget har dock denna uppfattning om idrottens idealism ändrats.

Idrottens interna reglering utgörs exempelvis av RF:s regler, specialförbunds regler samt varje enskild förenings stadgar.

RF:s stadgar kan sägas utgöra den svenska idrottens grundlag. De innehåller regler för idrottsrörelsens verksamhet och organisation men även vissa tävlingsregler samt bestraffningsregler.

Den enda idrottsspecifika lagstiftningen som finns i Sverige är lagen om tillträdesförbud²⁴, vilken möjliggör utestängande av supportrar från arenor vid idrottsarrangemang.

²³ Regulations of the UEFA Champions League 2005/06, ANNEXE VI: Regulations concerning the Integrity of the UEFA Club Competitions – Independence of Clubs. § A. – General Principle stadgar att UEFA kan vidta åtgärder i det fall där en individ eller en juridisk person befinner sig i en sådan ställning att denne kan påverka ledningen, administrationen och/eller det sportsliga utförandet i mer än en klubb som deltar i samma tävling anordnad av UEFA. § B. – Independence of Clubs stadgar att ingen klubb som deltar i en UEFA-tävling får lov att inneha eller handla med aktier i en annan klubb, vara medlem i en annan klubb, vara involverad i/ha makt över ledningen, administrationen eller det sportsliga utförandet i en annan klubb som deltar i samma UEFA-tävling. Det sistnämnda gäller även personer/individer som varken direkt eller indirekt tillåts vara involverade i en annan klubb.

²⁴ Lag (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang, trädde i kraft den 1 juli 2005.

2.2.4 EU-reglering

I Rom-fördraget från år 1957 nämndes inget om idrott men redan 1974 hamnade det första fallet rörande en idrottsregel i EG-domstolen.²⁵ Domstolens utgångspunkt var då, och är fortfarande, att idrott kan bedömas utefter gemenskapsrättsliga regler endast om den grundar sig på ”ekonomisk aktivitet”,²⁶ såsom avses i EG-fördragets andra artikel (se bilaga 1). Vad som egentligen menas är svårt att veta då artikeln inte definierar begreppet utan snarare hänvisar till att Gemenskapen skall verka för en bra utveckling av näringslivet. I målet Walrave och Koch stadgas dock att en betald anställning eller en tjänsteprestation mot ersättning omfattas av bestämmelserna i artiklarna 39 och 49 EGF.²⁷ Det är även fastslaget att diskrimineringsförbudet på grund av nationalitet i fråga om avlönad verksamhet även omfattar avtal och bestämmelser som inte härrör från offentliga myndigheter och att detsamma gäller för tjänster.²⁸ Det är dock endast under senare år som idrotten och dess regler på grund av idrottens ekonomiska betydelse blivit granskade enligt EG-rättsliga regler. Det gäller i första hand de regler som rör fri rörlighet för arbetstagare och tjänster samt reglerna om fri konkurrens.²⁹

2.2.4.1 Idrotten är unik

Att idrotten på något sätt skulle kunna särskiljas inom EG-rätten aktualiserades 1974 genom målet Walrave och Koch. Frågan var dels om regler i Union Cycliste Internationales stadgar om världsmästerskapet i cykling stred mot de EG-rättsliga reglerna om arbetskraftens fria rörlighet inom Gemenskapen, dels om diskrimineringsförbudet gällde beträffande landslag. Frågan gällde om personer som agerade farthållare på motorcykel i cykeltävlingar måste vara av samma nationalitet som cyklisten. De två nederländska medborgarna Walrave och Koch menade att dessa regler var diskriminerande. Domstolen uttalade att ”Med hänsyn till Gemenskapens mål lyder utövandet av en sport under gemenskapsrätten endast om utövandet utgör en ekonomisk

²⁵ Mål 36/74 Walrave Koch v. Association Union Cycliste Internationale.

²⁶ I den engelska översättningen av EG-fördragets andra artikel refereras till ”economic activities” medan det i den svenska översättningen talas om ”näringslivet”.

²⁷ Mål 36/74 Walrave Koch v. Association Union Cycliste Internationale, punkt 5.

²⁸ Mål 36/74 Walrave Koch v. Association Union Cycliste Internationale, punkt 21,23 och 24.

²⁹ Det rör sig i första hand om artiklarna 39 EGF och 49 EGF samt art 81 och 82 EGF.

verksamhet enligt artikel 2 i fördraget.”³⁰ Men detta diskrimineringsförbud gäller inte sammansättningen av idrottslag, särskilt landslag, eftersom sammansättningen av sådana lag är en fråga av rent sportsligt intresse, vilken inte har något med ekonomisk verksamhet att göra.³¹ Domstolen menade också att eftersom diskrimineringsförbudet är tvingande gäller det vid bedömning av alla rättsförhållanden som, på grund av den plats där de har uppstått eller den plats där de har en verkan, kan lokaliseras till Gemenskapens territorium.³²

I fallet Donà³³ var frågan om en nationell reglering eller praxis som begränsar rätten att som hel- eller halvprofessionell spelare³⁴ delta i fotbollsmatcher till att endast omfatta medborgare i den ifrågavarande staten är oförenlig med fördraget även om den har antagits av en idrottsorganisation. Domstolen kom fram till att en sådan reglering eller praxis är förenlig med fördraget om den utesluter utländska spelare från deltagande i vissa matcher på grunder som inte är av ekonomisk natur, utan som beror på dessa matchers särskilda karaktär och innehåll och därför uteslutande rör sporten som sådan. De matcher som åsyftas är s.k. landskamper där landslag från två olika nationer möts.

Vad man kan utläsa av EG-domstolens resonemang i dessa två rättsfall är att idrotten är unik såtillvida att undantag ges för regler som gäller landslag och sporten som sådan så länge dessa inte är av ekonomisk natur. Bedömningen av vad som menas med ekonomisk verksamhet verkar dock inte vara helt klar. Med detta inte fullt uttömmande svar från EG-domstolen och med idrottens tidigare rätt till självstyre var det inte förvånande att idrottsorganisationerna fortsatte att själva reglera sina tävlingar och sina spelare utan att i största mån harmoniera sina regler med EG-rätten.

³⁰ Mål 36/74 Walrave Koch v. Association Union Cycliste Internationale, punkt 4.

³¹ Mål 36/74 Walrave Koch v. Association Union Cycliste Internationale, punkt 8.

³² Mål 36/74 Walrave Koch v. Association Union Cycliste Internationale, punkt 28.

³³ Mål 13/76 Donà v. Mantero.

³⁴ En verksamhet som utfördes av hel- eller halvprofessionella fotbollsspelare ansågs vara ekonomisk verksamhet eftersom det var fråga om avlönat arbete eller att tillhandahålla en tjänst mot betalning. Mål 13/76 Donà v. Mantero, punkt 12.

2.2.4.2 EG-rätt tillämpbar på idrott

Det verkliga och slutgiltiga beviset för att idrott skall bedömas utefter EG-rätten kom då EG-domstolen fällde avgörandet i Bosman-domen³⁵ 1995. Domstolen befäste entydigt och klart att EG-fördragets grundläggande principer syftar till att undanröja hinder för arbetstagares gränsöverskridande rörlighet och att detta gäller även idrott så länge det rör sig om en ”ekonomisk aktivitet” inom ramen för den inre marknaden. Denna dom har haft en betydelsefull inverkan på fotbollen och övrig idrott i Europa och har förändrat hela området för idrottsjuridik. Konsekvenserna av detta fall har varit stora, både ekonomiskt och sportsligt sett.

Domstolen bedömde alltså att EG-rätten är tillämpbar på idrott och att det kan finnas möjlighet för undantag och särreglering, vad man kan kalla ett ”idrottsundantag”. Berättigande grunder förelåg dock inte i detta fall. Trots detta kom domstolen fram till att idrotten har unika eller specifika karaktäristika och framhöll att vissa idrottsregler, eller icke-ekonomiska regler gällande idrotten som sådan, inte lyder under EG-rätten.

Att idrotten har unika egenskaper framgår genom att det är viktigt med konkurrenskraftig motvikt, hederlighet inom tävlingar, klubbkänsla och identitet samt genom klubbars förhållande till samhället, jämte träning och utveckling för unga spelare. De styrande i EU har till viss del uppmärksammat att idrottstävlingar mellan klubbar är annorlunda i jämförelse med ”normal” ekonomisk tävlan mellan företag, även om många klubbar idag drivs som företag. Ett exempel är att idrottsklubbar aldrig skulle vara intresserade av att undanröja alla sina medtävlare för att bli ensam på marknaden, monopolister, då detta skulle innebära slutet för idrotten som på så sätt inte skulle ha någon produkt att sälja, eftersom idrott bygger på tävlan och spänning.³⁶

³⁵ Mål C-415/93 Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman.

³⁶ För ett exempel på en regel som skulle kunna motverka att en klubb blev ensam på marknaden, se kap. 2.2.3.1. Regulations of the UEFA Champions League 2005/06, ANNEXE VI: Regulations concerning the Integrity of the UEFA Club Competitions – Independence of Clubs. § A . – General Principle stadgar att UEFA kan vidta åtgärder i det fall där en individ eller en juridisk person befinner sig i en sådan ställning att denne kan påverka ledningen, administrationen och/eller det sportsliga utförandet i mer än en klubb som deltar i samma tävling anordnad av UEFA. § B. – Independence of Clubs stadgar att ingen klubb som deltar i en UEFA-tävling får lov att inneha eller handla med aktier i en annan klubb, vara medlem i en annan klubb, vara involverad i/ha makt över ledningen, administrationen eller det sportsliga utförandet i en annan

2.2.4.3 Rättsakter

Genom att Sverige 1995 trädde in i EU är bestämmelserna i de grundläggande fördragen och i rättsakter som har beslutats av EU:s institutioner bindande och skall tillämpas som en del av den svenska rättsordningen. Motsvarande gäller även särskilda konventioner och för alla medlemmar i EU. EG-rätten har införlivats med svensk rätt genom en särskild anslutningslag³⁷. Detta innebär att Sverige (liksom de andra medlemsländerna) har gjort en generell överföring av beslutanderätt till EG i enlighet med vad som följer av fördragen, och med vad EG-domstolen utvecklat eller kommer att utveckla för rättsprinciper. Man kan dela in EU:s rättsakter i primärrätt, som i första hand gäller Unionsfördraget och EG-fördraget och i sekundärrätt, som innefattar förordningar, direktiv, beslut samt rekommendationer och yttranden.³⁸

Den gällande principen om europarättens företräde framför nationell rätt utkristalliserades genom rättsfallet Costa mot ENEL³⁹ redan 1964. Svenska Högsta Domstolen har i målet Gharehveran⁴⁰ tydligt erkänt gemenskapsrättens företrädesrätt i förhållande till svensk lag *med annan innebörd* (min kursivering).

De grundläggande EG-rättsliga principerna är, som ovan nämnts, tillämpliga på idrottsverksamhet, men det finns ännu inte någon särskild artikel i EG-fördraget som är inriktad på idrotten.⁴¹ Även regler i sekundär EG-rätt kan vara tillämpliga på idrottsområdet.

2.3 FIFA/UEFA-perspektivet

EU-parlamentet kritiserade i två olika rapporter fotbollförbunden UEFA och FIFA.⁴² Kritiken gällde bl. a. att UEFA och de nationella fotbollförbunden agerade i strid med

klubb som deltagit i samma UEFA-tävling. Det sistnämnda gäller även personer/individer som varken direkt eller indirekt tillåts vara involverade i en annan klubb.

³⁷ Lag (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska Unionen.

³⁸ Angående detta stycke, se Bernitz, Ulf, Kjellgren, Anders, *Europarättens grunder*, upplaga 2:1, Marknadsrättsförlaget AB, Stockholm, 2002, s 26f.

³⁹ Mål 6/64 Costa (Flaminio) v. ENEL.

⁴⁰ NJA 2002 s 75.

⁴¹ För vidare diskussion se nedan kap. 8.

⁴² Janssen Van Raay Report, PE DOC A2-415/88, Larive Report, PE DOC A3-0326/94.

EG-rätten och den nationella rätten. Detta då kontrakterade spelare tvingades till oklara förlängningar av sina kontrakt eftersom en annan klubb tvingades betala en övergångssumma för att kontraktet skulle upphöra⁴³ samt genom tillämpandet av utlänningsklausulerna i stort. I rapporterna tydliggjordes parlamentets syn att idrott och liknande aktiviteter skall styras av EG-rätt och nationell rätt. Dock ville de klargöra för ”idrottsvärlden” att EU:s lagstiftning och rättssystem har företrädesrätt framför interna idrottsreglementen.⁴⁴ Fotbollförbunden UEFA och FIFA påverkades dock inte av kritiken angående fotbollens regler och organisation från EU-parlamentet och från juridisk teori i övrigt. FIFA och UEFA är anmärkningsvärt starka och har vid vissa tillfällen verkat under förutsättning att deras globala inflytande, och att deras säte ligger i Schweiz, gör dem immuna mot externa rättsliga regler samt juridisk kontroll från offentliga organ. De har ansett sig själva vara berättigade att styra sitt område på det sätt som de anser lämpligt.

2.4 Före Bosmandomen

Bosmandomen är otvivelaktigt tidernas mest omtalade idrottsjuridiska mål. Jean-Marc Bosman, en belgisk fotbollsspelare, gick på egen hand emot de mäktiga fotbollförbunden såväl i Belgien som i EU för att få fastställt det, enligt honom, rättmätiga kravet på att få byta klubb vederlagsfritt efter sitt kontrakts utgång. Sannolikheten för att ett fall rörande idrottens regler och organisation skulle komma att underkastas en grundlig prövning av en högre rättsinstans hade innan Bosmanfallet ökat stegvis under flera år. Både reglerna som förbjöd spelare att utbjuda sin arbetskraft till högstbjudande vid kontraktens utgång och begränsningarna med hänsyn till hur många utländska spelare man kunde använda i ett lag hade varit utsatta för hård kritik, både i juridisk teori och från EU-parlamentet.⁴⁵

Genom Bosmandomen är det första gången som en idrotts fundamentala mönster slutgiltigt har dömts som oförenligt med gemenskapsrätten av EG-domstolen. Bosmans

⁴³ Detta förfarande liknas i rapporten vid en modern form av slaveri, Janssen Van Raay Report, PE DOC A2-415/88, s 4f.

⁴⁴ Larive Report, PE DOC A3-0326/94, s 5f.

⁴⁵ Leren, Kenneth André, *Fotballspillerens klubbskifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002, s 67. Se tidigare kap 2.3.

juridiska framgång har kommit att förändra fotbollen i synnerhet och idrott i allmänhet, men domen har också stor betydelse för utvecklingen av EG-rätten.⁴⁶

2.4.1 Gällande regler innan Bosmandomen

2.4.1.1 *Transferreglerna*⁴⁷

Transferreglerna, som rör en spelares flytt mellan olika klubbar, är komplicerade och varierar mellan olika länder. FIFA/UEFA:s reglemente, som tillämpas på nationell nivå vad gäller förhållandet mellan spelare och klubbar, användes tidigare som påtryckningsmedel länderna emellan.⁴⁸

Den styrande principen i transferreglerna var att en spelare som har kontrakt inte får lov att spela kontraktstiden ut och sedan gå ut på arbetsmarknaden och sluta ett nytt kontrakt med en annan arbetsgivare. Strukturen inom ”fotbollsvärlden” var att den ”säljande” klubben inte kommer att släppa spelarens licens förrän de är nöjda med villkoren som den ”köpande” klubben erbjuder. Villkoren innehöll en betalning av en s.k. överlåtelse- eller transfersumma. Spelarens framtida nationella förbund, alltså det nationella förbund som den klubb han kommer att spela för tillhör, kan inte hjälpa spelaren eller hans klubb genom att göra spelaren berättigad till spel. Detta betyder att det i realiteten var reglerna i spelarens hittillsvarande nationella förbund som var avgörande för spelarens möjlighet till klubbskifte.⁴⁹ Innan klubbarna hade skrivit över spelarens licens var den köpande klubben förbjuden att låta spelaren delta i officiella matcher, detta enligt det relevanta nationella förbundet. Fotbollsspelare behandlades alltså inte som andra yrkesgrupper och det berodde på fotbollens interna regelverk vilket hindrade dem från att fritt sälja deras arbetskraft till någon annan arbetsgivare efter det att deras innevarande anställning/kontrakt gått ut.

⁴⁶ Weatherill, Stephen, *Case C-415/93*, CMLRev, vol 33, no 5, 1996, s 991f.

⁴⁷ Weatherill, Stephen, *Case C-415/93*, CMLRev, vol 33, no 5, 1996, s 993ff.

⁴⁸ Parterna i målet diskuterade vilka regler som skulle gälla men Appellationsdomstolen i Liège ansåg att FIFA Regulations som gällde vid denna tidpunkt var de relevanta.

⁴⁹ Leren, Kenneth André, *Fotballspillerens klubbkifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002, s. 75.

2.4.1.2 Restriktioner gällande nationalitet⁵⁰

Innan Bosmandomen kunde klubbarna inte låta vilka spelare de ville delta i matcherna, då förbunden hade begränsat antalet tillåtna utlåningar i ett lag. Det fanns olika typer av system för restriktioner gällande nationalitet beroende på om det gällde landslag eller klubbtag. Vad gällde nationalitet inom landslagsfotbollen begränsades spelarens möjlighet att representera nationellt till ett förbund. Representationen gällde för just det förbundet, alltså vilket landslag spelaren representerade⁵¹. De olika systemen för klubbtag blev ett problem då Europa var delat i denna fråga. Det fanns två olika system för klubbtag, ett system för de nationella mästerskapen där reglerna bestämdes av respektive nationella förbund och ett annat system som gällde Europacuperna där UEFA satte gränserna. UEFA:s regler tillät tre utländska spelare samtidigt, vilket medförde att spelare som i nationella turneringar inte räknades som utländska nu gjorde det och fick begränsade möjligheter till att spela i de europeiska klubbturneringarna.⁵² En naturlig konsekvens blev att de ”inhemska” spelarna blev mycket eftertraktade och priset på dem höjdes, vilket gjorde det svårare för dem att hitta en ny klubb. De ”utländska” spelarna konkurrerade ”på dubbel nivå” då de först måste konkurrera sinsemellan för att bli intressanta för en klubb och om de ”gick vidare” måste de sedan konkurrera med de ”inhemska” spelarna för att bli köpta av en klubb.

Det politiska trycket från EU på UEFA blev så stort att de till slut var tvungna att ändra sina regler om bruk av utländska spelare. 1991 ingick UEFA och Kommissionen en kompromiss som innebar att den s.k. 3+2-regeln blev tillämplig. Detta medförde att

⁵⁰ Leren, Kenneth André, *Fotballspillerens klubbkifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002, s. 76ff samt Weatherill, Stephen, *Case C-415/93*, CMLRev, vol 33, no 5, 1996, s 997.

⁵¹ Begreppet ”utländsk” tolkas på olika sätt i olika länder och på grund av möjligheten till dubbelt medborgarskap var det bästa att låta representation för landslag avgöra. Det är möjligt att representera ett lands landslag upp till junioråldern och sedan byta, men har man väl spelat en landskamp som senior är det det landslag man representerade då som gäller. Enligt SvFF:s Tävlingsbestämmelser Kap. 4, 7 § 7.5 får endast svenska medborgare representera SvFF i landskamp. Spelare som representerat SvFF i landskamp får inte representera annat landsförbund än enligt de särskilda undantagsregler som FIFA fastställt.

⁵² De engelska lagen och deras spelare blev särskilt drabbade av dessa regler eftersom Storbritannien på det idrottsliga området är uppdelat i England, Skottland, Wales och Nord-Irland och i den engelska ligan räknades spelare från dessa länder och även från Irland inte som utländska. När de spelade i Europacuperna räknades de dock som utländska tillsammans med spelare från exempelvis Sverige och Frankrike. Frågan blev vem av dessa som var viktigast för laget och inte som tidigare vilka elva spelare i klubben som var de bästa. Detta ledde ofta till en intern kamp mellan en klubbs utländska spelare och vilka som skulle få delta under kvoten av utländska spelare.

klubbar fick lov att låta tre utländska spelare spela i en match och därtill två "assimilerade" spelare.⁵³

3. BOSMAN-MÅLET

3.1 Orsaken till målet

År 1990 spelade Bosman i klubben RC Liège i den belgiska förstadivisionen. Hans kontrakt med klubben löpte ut i maj och klubben var genom det belgiska fotbollförbundets (URBSFA) regler förpliktade att erbjuda Bosman ett nytt kontrakt. RC Liège erbjöd Bosman ett ettårskontrakt med den av URBSFA satta minimilönen men Bosman godtog inte den erbjudna lönen och blev "transferlistad" av klubben. Bosman ingick då kontrakt med den franska klubben US Dunkerque i juni 1990. RC Liège tvivlade på klubbens solvens och överförde aldrig Bosmans licens varför övergången inte kunde genomföras och kontraktet aldrig började gälla. Samtidigt avslag Bosman ett nytt erbjudande från RC Liège med minimilön. Klubben svarade med att utestänga Bosman i ett år. Detta var tillåtet både efter URBSFA:s reglemente och efter praxis i belgisk fotboll. Bosman väckte skadeståndstalan mot RC Liège och URBSFA med hänvisning till att övergångsreglerna stod i strid med artikel 48 i Romfördraget. Tingsrätten i Liège fastslog att RC Liège hade handlat rättstridigt då de försvårade Bosmans övergång till US Dunkerque och ålade klubben att betala skadestånd. Rätten inlämnade också en anmodan till EG-domstolen om att prejudiciellt avgöra tolkningen av EG-fördragets art 48, 85 och 86 i relation till transfersystemet, och särskilt ställningen för kontraktslösa spelare. Även Appellationsdomstolen lämnade in en anmodan till EG-domstolen om att pröva legitimiteten till hela transfersystemet som sådant. Efter krav från Bosman tillades också frågan om EG-domstolen kunde pröva lovligheten av reglerna som begränsat klubbarnas möjlighet till att använda utlänningar i laget.

Bosmans huvudsakliga invändning var att fotbollsspelare inte var fria på samma sätt som andra arbetstagare då de hade fullgjort sin kontraktstid med sin arbetsgivare.

⁵³ Med att en spelare är assimilerad menas att denne har spelat i landet för det aktuella förbundet under minst fem sammanhängande år, inklusive tre år som junior.

Fotbollsspelare måste om de önskade en ny arbetsplats vänta till dess deras tidigare och kommande arbetsgivare kunde enas om ett övergångsvederlag eller ersättning, som grundades på tidigare arbetsgivares kostnader för att göra arbetstagaren så kompetent som denne blivit. Fotbollsspelare var alltså inte arbetstagare såsom exempelvis rörläggare eller ekonomer; idrottens regelverk hindrade dem att sälja sin arbetskraft i överensstämmelse med allmänna kontrakts- och arbetsrättsliga principer.⁵⁴

3.2 Problemställningar

Appellationsdomstolen i Liège lade fram följande frågeställningar till EG-domstolen: ”Skall artiklarna 48, 85 och 86 i Romfördraget av den 25 mars 1957 tolkas så att de förbjuder

- a) en fotbollsklubb att kräva och ta emot betalning i form av en summa pengar när en av klubbens spelare, vars kontrakt löper ut, går över till en ny klubb?

- b) de nationella och internationella idrottsförbunden eller –federationerna från att införa bestämmelser i sina respektive regelsystem som begränsar tillträde för utländska spelare från Europeiska Gemenskapen till de turneringar de organiserar?”

Det var dessa två huvudproblemställningar som domstolen hade att ta ställning till. Den första rör legitimiteten av ett system där klubbarna genom att följa praxis kunnat neka spelare, vars kontrakt löpt ut, att gå utan ersättning till en utländsk klubb för att spela fotboll. Detta gällde Bosman då han försökte flytta till Dunkerque. Den andra rör frågan om det är tillåtet att ha ett regelsystem där spelare från EU-länder begränsas att spela fotboll i ett annat EU-land på grund av internationella och nationella regler om ett visst maximalt antal utländska medborgare per lag. Denna fråga rör förhållanden inom EG-rätten men hade inte något att göra med de frågor som rörde Bosmans eget fall.⁵⁵

⁵⁴ Leren, Kenneth André, *Fotballspillerens klubbskifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002, s 68.

⁵⁵ Leren, Kenneth André, *Fotballspillerens klubbskifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002, s. 70f, samt Weatherill, Stephen, *Case C-415/93*, CMLRev, vol 33, no 5, 1996, s 998.

3.3 Parternas argument⁵⁶

Klubbarna och UEFA hade bedrivit en intensiv lobbyverksamhet som resulterat i att de flesta regeringarna inom EU stod på deras sida. Mitt emellan parterna stod Kommissionen som beslöt sig för att vänta ut hela situationen.

Argumenten **mot** Bosmans påstående kan delas in i olika grupper om hänsyn.⁵⁷

3.3.1 Kulturella hänsyn (min benämning)

Det belgiska fotbollförbundet URBSFA, klubbarna, UEFA och de tyska, franska och italienska regeringarna påpekade till att börja med likheten mellan idrott och kultur. En fråga väcktes om inte sport i allmänhet har större anknytning till kultur än till ekonomi. Sveriges regering tyckte däremot att ”Den fria rörligheten för arbetstagare kan inte begränsas genom Gemenskapens skyldighet att respektera den nationella och regionala mångfalden av medlemsstaternas kulturer.”⁵⁸ Den tyska regeringen hänvisade till artikel 128 i avdelning IX (nuvarande artikel 151 i avdelning XII) Kultur och hävdade att idrott och kultur hade sådana likheter att de borde behandlas likadant i förhållande till EG-fördragets bestämmelser. De påminde om att Gemenskapen enligt denna artikel skall respektera medlemsstaternas nationella och regionala mångfald. De anförde att en eventuell dom i Bosmans favör skulle bidra till att ligasystemen mister sin nationella prägel och därmed i förlängningen också att länderna mister delar av sitt nationella kulturarv. Argumentet handlade främst om utlänningsklausulernas påstådda funktion med att bevara de nationella ligornas nationella identitet. Om alla EU-medborgare skulle jämföras med ”inhemska” spelare menade tyskarna att det skulle vara ödeläggande för identiteten och därmed också vara kulturellt skadligt.⁵⁹

Det anfördes vidare att intresset för fotboll generellt skulle minska som en direkt följd av den kulturella förlust som en öppning av fotbollsgränserna skulle betyda. Om klubbarna

⁵⁶ Leren, Kenneth André, *Fotballspillerens klubbskifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002, s. 101ff.

⁵⁷ Indelning enligt Leren, Kenneth André.

⁵⁸ Ds 1997:27 EG-rätten och svensk idrott, s 90.

⁵⁹ Leren, Kenneth André, *Fotballspillerens klubbskifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002, s 103.

skulle mista sin lokala, regionala och till och med sin nationella förankring i sitt spelarmaterial skulle den traditionella åskådaren mista entusiasmen för sitt lag.⁶⁰

UEFA menade att eftersom Kommissionen varit med och bidragit till upprättandet av den s.k. 3+2-regeln⁶¹ borde det betyda att den inte kan underkännas.⁶²

3.3.2 Sportsliga hänsyn

Från flera håll, i första hand från UEFA, (även URBSFA samt de tidigare nämnda regeringarna) hävdades att om EG-domstolen skulle ge vika för Bosmans krav vore detta direkt förödande för den europeiska fotbollen. Den ekonomiska och sportsliga balansen mellan Europa och övriga kontinenter skulle förskjutas. De mindre klubbarna som hade som huvudintäkt att sälja spelare skulle förlora sina kontraktslösa spelare ersättningsfritt. Detta skulle medföra en förskjutning av balansen till de stora, attraktiva klubbarnas favör vilket skulle betyda att de mindre klubbarna, ”talangfabrikerna”, inte längre skulle ha de ekonomiska möjligheterna till att utveckla spelare på ett ändamålsenligt sätt.⁶³

3.3.3 Organisatoriska hänsyn

UEFA och URBSFA (belgiska fotbollförbundet) byggde det mesta av sin argumentation på att de var organisationer som själva hade rätt till att reglera sig och sina medlemmar utan inblandning av offentliga organ, s.k. organisatorisk autonomi och fick stöd av den tyska regeringen. UEFA gjorde gällande att Bosmanfrågan var en rent intern belgisk angelägenhet. Bosman var en belgisk medborgare som spelade i en belgisk klubb som lydde under ett belgiskt förbund. Förbundet agerade efter demokratiska regler och resultatet av detta borde därför inte utmanas rättsligt. Den tyska regeringen hänvisade även till subsidiaritetsprincipen som enligt dem skulle innebära att offentliga myndigheter, och då särskilt EU:s organ, skulle begränsa sin inblandning bara till det

⁶⁰ Det har i många fall inte blivit så. Ett exempel där laget istället blivit mer populärt efter att den ”nationella identiteten försvunnit” är Londonlaget Chelsea som många gånger ställt upp med ett lag med 11 utländska spelare. Se även Mål C-415/93 Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman, punkt 123.

⁶¹ Klubbarna fick lov att låta tre utländska spelare spela i en match och därtill två ”assimilerade” spelare. Se även not 51.

⁶² Mål C-415/93 Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman, punkt 126.

⁶³ Leren, Kenneth André, *Fotbollspillerens klubbskifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002, s 105ff.

allra nödvändigaste. Detta hämtade de från deras tolkning av rätten till föreningsfrihet som en grundläggande mänsklig rättighet enligt Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, artikel 11.⁶⁴

3.3.4 Ekonomiska hänsyn

UEFA hänvisade till vad de kallade ”sportslig och ekonomisk balans”. De menade att spelarnas löner skulle öka om domen gick i Bosmans favör eftersom klubbarna skulle ha lägre utgifter rörande övergångskompensation. De mindre talangutvecklande klubbarna skulle bli ekonomiskt ruinerade på grund av kraftiga reduktioner på intäktssidan då de inte hade möjlighet till alternativa inkomster som deltagande i Champions League, lukrativa sponsorsavtal mm. vilket skulle påverka breddfotbollens framtid negativt.⁶⁵

3.3.5 Faktiska hänsyn

En fråga var om det förelåg ett faktiskt hinder för den fria rörligheten. UEFA hänvisade till att deras regler från 1990 tydligt uttryckte att spelare fritt kan byta klubb utan att ekonomiska mellanhavanden mellan den tidigare och den nya klubben kan ändra det, förutsatt att mellanhavandet gjordes upp inom vissa frister. Exempel på mellanhavanden kunde vara ersättning för kostnader för träning och utveckling av spelaren. UEFA:s ståndpunkt var att detta förfarande inte kunde strida mot artikel 39.⁶⁶

Enligt min åsikt kan även läggas till känslomässiga eller traditionella aspekter på motståndet mot Bosman. Historiskt har idrotten och dess regler setts i ett amatörperspektiv. Med detta synsätt kommer skyddsmekanismen fram och man vill skydda idrotten från EU:s inblandning och i förlängningen även skydda idrotten från kommersialisering. Att idrotten redan kommersialiserats i hög grad bortser man från i detta läge eller i vart fall vill man inte medverka till att detta ytterligare förstärks.

Argumenten **för** Bosman kan även delas in i olika grupper om hänsyn.

⁶⁴ Leren, Kenneth André, *Fotbollspillerens klubbkifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002, s 107ff.

⁶⁵ Leren, Kenneth André, *Fotbollspillerens klubbkifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002, s 110.

⁶⁶ Leren, Kenneth André, *Fotbollspillerens klubbkifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002, s 111.

3.3.6 Generella hänsyn

Bosman och generaladvokat Lenz och flera juridiska författare var överens om att fotbollen var en kartellverksamhet som inte skulle ändras om det inte blev fastslaget att vissa delar av organisationen av fotbollsindustrin hamnade under EU:s regelverk och övervakning.

3.3.7 Arbetsrättsliga hänsyn

Det primära målet var att få fastslaget att en professionell fotbollsspelare skulle betraktas som en vanlig arbetstagare i förhållande till de rättigheter och plikter som följer av detta. Det är klart att det är det EG-rättsliga arbetstagarbegreppet som skall läggas till grund i ett mål framför EG-domstolen, och inte hur begreppet används i det nationella rättssystemet.

3.3.7.1 Vem är arbetstagare enligt EG-rätten?

Enligt EG-rätten får arbetstagarbegreppet inte definieras nationellt utan har en gemenskapsrättslig innebörd.⁶⁷ Begreppet arbetstagare har getts en mycket vid omfattning. Så länge det kan anses att det arbete som utförs är en ”faktisk och genuin ekonomisk aktivitet” spelar det mindre roll att det t.ex. rör sig om dåligt betalda deltidsarbeten, förutsatt att det utförda arbetet inte anses så ringa att det i praktiken framstår som av helt marginell och underordnad betydelse. Det som normalt är utmärkande är de förutsättningar som domstolen ställt upp i det s.k. Lawrie-Blum-målet⁶⁸: ”att en person mot ersättning utför arbete av ett visst ekonomiskt värde åt någon annan under dennes ledning”. Något direkt krav på att lön för arbetet ska ges i pengar finns heller inte; ersättning kan även utgå i form av t.ex. kost och logi.⁶⁹

⁶⁷ Mål 75/63 Hoekstra v. Bestuur der Bedrijfsvereniging voor Detailhandel en Ambachten.

⁶⁸ Mål 66/85 Lawrie-Blum v. Land Baden-Württemberg.

⁶⁹ Bernitz, Ulf, Kjellgren, Anders, *Europarättens grunder*, upplaga 2:1, Marknadsrättsförlaget AB, Stockholm, 2002, s 255f.

3.3.8 Organisatoriska hänsyn

Vid internationella övergångar gäller UEFA:s och FIFA:s stadgar.⁷⁰ De nationella förbunden samt FIFA och UEFA fastställer ensidigt regler om arbetsförhållanden genom dessa horisontella avtal. Det ges inte utrymme för vertikala inslag som t.ex. tillgodoseende av spelarnas yttranden. Bosman ville gå emot detta och hänvisade till att spelarens avtalsrättsliga autonomi måste öka.⁷¹

3.3.9 Ekonomiska hänsyn

Bosman hänvisade till den amerikanska basebollen där de övergått till en ordning med s.k. "Free agents", vilket hade fått det generella ekonomiska tillståndet inom sporten att förbättras, liksom spelarlönerna. Det innebar att när en spelares kontrakt löpt ut var både spelaren och klubben fria från sina förpliktelser. Systemet hade fungerat så bra att även NBA, och NHL hade börjat använda sig av detsamma.⁷²

3.4 Generaladvokatens förslag och åsikter

Generaladvokat Lenz förslag till dom är mycket omfattande och välgenomarbetat. Han presenterade samtliga fakta i målet och lade fokus på fotbollens ekonomiska betydelse och vikten av detta mål för spelare såväl som fans.

Generaladvokaten ansåg att om ett bolag eller organisation med säte i ett icke-medlemsland utför en aktivitet som påverkar konkurrensen eller rätten till fri rörlighet inom Gemenskapen kommer fördragsreglerna att bli tillämpliga om aktiviteten tillgodogjorts inom Gemenskapen. I detta fall var frågan dock irrelevant eftersom förhandlingarna rör tillämpningen av UEFA:s regler inom Gemenskapen och inte mellan medlemsstaternas nationella förbund och förbunden för icke-medlemsstater. Det finns

⁷⁰ Carlsson, Anneli, Lindquist, Björn, *Artiklar i idrottsjuridik*, Handelsrättslig skriftserie Nr 14, Studentlitteratur, Lund, 1999, s 50.

⁷¹ Leren, Kenneth André, *Fotballspillerens klubbkifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002, s. 114f.

⁷² Leren, Kenneth André, *Fotballspillerens klubbkifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002, s. 115f. NBA = basketbolligan, NHL = ishockeyligan.

självklara skattefördelar för styrelser att ha sitt säte i Schweiz, men de lyder fortfarande under EU-rätt om deras beslut påverkar Gemenskapens invånare.⁷³

Generaladvokat Lenz fastslog att privata idrottsförbunds lagar också är underkastade gemenskapsrätten och att idrottsutövning faller in därunder om det är fråga om en ekonomisk verksamhet. Storleken på den ekonomiska aktiviteten eller om det blir någon vinst är oväsentlig. Han menade att professionella fotbollsspelares verksamhet som avlönas underkastas gemenskapsrättsliga regler. Artikel 39 rörande fri rörlighet för arbetstagare och artikel 49 rörande frihet att tillhandahålla tjänster är båda tillämpliga vid bedömning av denna verksamhet utan att skillnad görs däremellan. Lenz ansåg även att domstolen tillåter vissa undantag till förbuden i dessa bestämmelser.⁷⁴

Generaladvokaten fann, efter noggrann genomgång av frågan som rörde begränsning av utländska spelare, att båda frågeställningarna i målet kunde besvaras jakande. Han hänvisade till målen Walrave och Koch samt Donà⁷⁵, två välkända EG-rättsfall som klarlade att idrott hamnar under EG-fördragets regler så länge det rör sig om en ekonomisk aktivitet.⁷⁶ Lenz ansåg reglerna om utländska spelare vara diskriminerande på grund av nationalitet. Generaladvokaten menade att domstolens utslag i målen Walrave och Koch samt Donà har tolkats korrekt så att uttagning till landslag kan begränsas till att gälla dem av en viss nationalitet utan att detta utgör diskriminering i EG-fördragets mening.⁷⁷ Men han ville inte gå med på att utöka detta till att även gälla matcher i nationella ligor eller till Europeiska klubbturneringar där spelarval baseras på ekonomi och inte på sportslig representation.⁷⁸

⁷³ McArdle, David., *From Boot Money to Bosman: Football, Society and the Law*, Cavendish Publishing Limited, London, 2000, s 40f.

⁷⁴ McArdle, David., *From Boot Money to Bosman: Football, Society and the Law*, Cavendish Publishing Limited, London, 2000, s 41.

⁷⁵ Mål 36/74 Walrave Koch v. Association Union Cycliste Internationale och Mål 13/76 Donà v. Mantero.

⁷⁶ Se ovan kap. 2.2.4 ang. "ekonomisk aktivitet"/"näringsliv".

⁷⁷ EG-rätten hindrar inte att sammansättningen av landslag som Sverige eller Frankrike endast består av svenska respektive franska medborgare.

⁷⁸ Weatherill, Stephen, *Case C-415/93*, CMLRev, vol 33, no 5, 1996, s 998f.

Lenz övergick sedan till att tillämpa artikel 39, vilken han jämförde med artikel 43, på transfersystemet. Huvudkraften i hans resonemang var att artikel 39 utvecklades från att vara en diskrimineringsregel mot att bli en bredare princip, vilken kontrollerar begränsningar av fri rörlighet även i de fall begränsningen är icke-diskriminerande. Detta skulle i vart fall gälla när begränsningen rör tillträde till arbetsmarknaden i andra medlemsstater till skillnad från utövandet av yrkesmässiga aktiviteter. Transferreglerna faller in under artikel 39 och skall anses vara lagliga endast om de är berättigade av ett särskilt fall av allmänt intresse och tillämpas så mycket som är nödvändigt för att nå detta intresse. Lenz ansåg att det mest betydelsefulla argumentet för berättigande ligger i om reglerna kan bevara en ekonomisk och sportlig balans mellan klubbarna. Generaladvokaten tvivlade dock på att det dåvarande ”fotbollssystemet” kunde uppfylla detta ändamål men var säker på att andra system som var ämnade för samma ändamål med mindre eller inget hinder alls för fri rörlighet för arbete kunde existera. Han räknade inte bort fotbollsindustrins möjlighet till självreglering i enlighet med gemenskapsrätten och han godkände ekonomiska motiv för att göra det, men han fördömde det nuvarande mönstret som oförenligt med spelarnas rättigheter under artikel 39.

Många av de förslag och argument som Lenz förkastade kan betraktas som fotbollsindustrins försök att avskilja deras verksamhet från att tillämpa väl erkända generella EG-rättsliga principer. De flesta av dessa försök avvisades och ansågs sakna grund.

4. BOSMANDOMEN

”1) Det står i strid med artikel 39 i EEG-fördraget att tillämpa regler som idrottsförbund har utfärdat, enligt vilka en professionell fotbollsspelare som är medborgare i en medlemsstat, efter att hans kontrakt med en förening har löpt ut, endast kan anställas av en förening i en annan medlemsstat, om den sistnämnda betalar moderföreningen en övergångs-, utbildnings-, eller utvecklingsersättning.

2) Det står i strid med artikel 39 i EEG-fördraget att tillämpa regler som idrottsförbund har utfärdat, enligt vilka fotbollsföreningar – i tävlingsmatcher som förbunden arrangerar – endast får låta ett begränsat antal professionella spelare som är medborgare i andra medlemsstater delta.

3) Den direkta effekt som artikel 39 i fördraget har kan inte åberopas till stöd för återkrav avseende en övergångs-, utbildnings-, eller utvecklingsersättning som vid tidpunkten för denna dom redan har betalats eller skall presteras på grund av en skyldighet som har uppkommit före detta datum, varvid undantag emellertid skall göras för de enskilda som före detta datum har väckt talan eller gjort gällande ett motsvarande återkrav enligt tillämplig nationell rätt.”⁷⁹

Artikel 39 kan alltså inte tillämpas retroaktivt på anspråk grundade på förhållanden angående transfer, träning och utveckling, som redan betalats eller som skall betalas på grund av ett förhållande, som uppkommit före datum för denna dom. Resultatet av domen blev att alla europeiska spelare skall räknas som inhemska spelare för deras möjliga kvalifikation att få spela klubbmatcher. Detta resulterade i en förändring i praxis mitt i fotbollssäsongen 1995/1996.

Den omstörtande effekt⁸⁰ som EG-domstolens dom i Bosmanmålet ledde till hade kunnat undvikas om inte UEFA hade varit så omedgörliga. Det var klart och tydligt långt före Bosmanmålet att EG-rätten var oförenlig med såväl transfersystemet som kvotsystemen gällande utländska spelare. EU menade att UEFA:s regler inte var immuna mot EG-rätt trots att UEFA är baserat i Schweiz, som inte är medlem i EU/EG.⁸¹

⁷⁹ Domstolens dom i mål C-415/93 *Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman*.

⁸⁰ Det mäktiga “Fotbolls-Europa” var i uppror över den enligt dem felaktiga domen som flyttade makt från UEFA och klubbarna till spelarna. Mitt under en säsong ändrades ”spelreglerna” på ett sätt ingen trodde möjligt, men som alla snabbt var tvungna att anpassa sig till. Se vidare kap. 6.2.2.1.

⁸¹ McArdle, David., *From Boot Money to Bosman: Football, Society and the Law*, Cavendish Publishing Limited, London, 2000, s 31.

En del av ämnena som generaladvokat Lenz grundligt undersökte behandlade domstolen inte överhuvudtaget. Det mest anmärkningsvärda är konkurrensreglerna, som domstolen ignorerade för att istället förlita sig endast på artikel 39.

4.1 Vad säger domen?

Bosman-domen säger för det första att om en professionell spelares kontrakt med en klubb löper ut och han får erbjudande om anställning av en annan klubb i ett annat EU-land kan han lämna sin nuvarande klubb vederlagsfritt, vilket alltså innebär att spelaren är kontraktsrättsligt fri att ingå avtal med en annan klubb i ett annat EU-land. För det andra säger domen att det inte är tillåtet med begränsningar med hänsyn till hur många EU-medborgare en klubb från ett medlemsland i EU kan använda sig av i officiella matcher. Det är viktigt att skilja dessa två slutsatser åt eftersom de juridiskt och praktiskt sett är vitt skilda. Frågan om övergångsreglerna är lika mycket en fråga om autonomi i kontraktsrätten som en fråga om fri rörlighet enligt artikel 39. Den andra frågan är av rent EU-rättslig karaktär eftersom utlänningsklausulerna direkt berörde en traktatsfäst rättighet för medborgarna i EU-länderna. Vad gäller den första punkten hade resultatet med övervägande sannolikhet blivit detsamma också efter varje EU-lands interna rätt.⁸²

EG-domstolen beslutade således att det stod i strid med artikel 39 i fördraget att tillämpa de transferregler, med krav på ersättning för fotbollsspelare vars kontrakt löpt ut, som beskrivits ovan. Bosmandomen medförde även att de regler som begränsade antalet utlännningar i ett fotbollslag försvann såvitt avsåg spelare från EU/EES-området.⁸³

⁸² Se tidigare hänvisning till Carlsson/Lindquist, *Artiklar i idrottsjuridik*, Handelsrättslig skriftserie Nr 14, Studentlitteratur, Lund, 1999, s. 59.

⁸³ Tidigare hade de nationella förbunden inte rätt att begränsa antalet utländska spelare i ett lag till färre än tre. Därutöver hade det nationella förbundet rätt att tillåta ytterligare två utländska spelare som hade spelat i det aktuella laget i fem år, inklusive tre år i ett ungdomslag. Syftet var enligt UEFA att säkerställa att inte de bästa spelarna hamnade i ett fåtal klubbar i ett begränsat antal länder, dvs. i länder med den bästa ekonomin och på så sätt bevara konkurrensen hos den europeiska fotbollen samt för att utveckla fotbollen i de mindre och ekonomiskt svagare länderna, se Ds 1997:27 EG-rätten och svensk idrott. Däremot har de flesta ligor begränsningar för antalet utlännningar, som är icke EU/EES-medborgare, i lagen. I Sverige gäller exempelvis en begränsning till maximalt tre spelare i detta avseende, enligt Sv FF:s Tävlingsbestämmelser, Kap. 4, 15 § 15.2.

4.2 Domstolens tolkning av artikel 39 i EG-fördraget⁸⁴

Den första problemställningen i målet rörde egentligen hur stor makt fotbollsorganisationerna skulle tillerkännas och man kan hävda att målet reellt sett handlade om att visa muskler från EU:s sida genom EG-domstolen och sätta UEFA och FIFA på plats. EG-domstolens lösning på den andra problemställningen var mer överraskande eftersom den s.k. ”3+2-regeln” de facto var utarbetad i samarbete med Kommissionen i tillägg till rättens uttalanden i Donà-målet. EU valde alltså att totalt bortse från de kulturella aspekterna i målet. Det kan sägas att EG-domstolens lösning är juridiskt oproblematisk medan dess förankring i de kulturella aspekterna i målet är svårare att acceptera, i alla fall utifrån rättens resonemang.⁸⁵ Detta eftersom rätten bortsåg från de olika ländernas syn på att fotbollen endast behövde lokala spelare och menade att fotbollen på de brittiska öarna klarat sig bra utan att endast nyttja lokala spelare. Domstolen menade att det kulturellt sett hade gått bra att blanda engelsmän, skottar, irländare, nordirländare samt walesare. Detta är dock ett mycket tunt argument då länderna på de brittiska öarna alla är lika med tanke på språk, politik och historia medan övriga europeiska länder sinsemellan är kulturellt sett mycket olika.

4.2.1 Förhållandet till transferreglerna

4.2.1.1 Idrott och ekonomi

Domstolen avlog uppfattningarna baserade på att små klubbar ”... endast utövar en försumbar ekonomisk verksamhet”⁸⁶ och att ”... en idrott som fotboll i de flesta fall inte utgör någon ekonomisk verksamhet.”⁸⁷ Ingetdera av de här två argumenten skulle, även om de vore sanna, förändra det faktum att idrott i vissa av dess uttryck passar in i den ”kommersiella världen”. Utövandet av idrott, med beaktande av Gemenskapens mål, omfattas av gemenskapsrätten då den utgör en ekonomisk verksamhet⁸⁸ i den mening som avses i artikel 2 i EG-fördraget. Det krävs inte att arbetsgivaren är ett företag utan vad som gäller är att det är fråga om ett anställningsförhållande. Domstolen ansåg inte att

⁸⁴ Weatherill, Stephen, *Case C-415/93*, CMLRev, vol 33, no 5, 1996, s 1001ff

⁸⁵ Leren, Kenneth André, *Fotbollspillerens klubbskifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002, s. 129f.

⁸⁶ Mål C-415/93 Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman punkt 70.

⁸⁷ Mål C-415/93 Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman punkt 72.

⁸⁸ Se ovan om ”ekonomisk verksamhet”, exempelvis kap. 2.2.4.

tillämpningen av artikel 39 hindras, eftersom transferregler gäller mellan klubbar och inte mellan klubbar och spelare.⁸⁹ Gemenskapsrätten omfattar professionella eller halvprofessionella fotbollsspelare som förvärvsarbetar eller tillhandahåller tjänster mot betalning.⁹⁰ Weatherill trodde inte att domstolen skulle anse att en särskild industri ”på något sätt stod över gemenskapsrättens område”.⁹¹ Domstolen var dock medveten om att deras beslut kunde ha stora verkningar för fotbollens organisation som helhet men ville inte att detta skulle leda till att rättens objektivitet påverkades och dess tillämpning äventyrades på grund av de återverkningar som ett sådant beslut kunde medföra. Dessa återverkningar skulle endast tas i beaktande om det fanns anledning att med dessa besluta om att begränsa en doms verkan i tiden.⁹²

4.2.1.2 Privaträtt/Gemenskapsrätt

Domstolen grundar sitt beslut på artikel 39 som skapande av en fundamental frihet inom det gemenskapsrättsliga systemet. Domstolen påpekade att artikel 39 går utöver regleringen av offentliga myndigheters verksamhet och ”... även omfattar andra fall av reglering, som avser att på ett kollektivt sätt reglera förvärvsarbete.”⁹³ Skulle det vara på annat sätt kunde artikel 39 variera i tillämpningen från stat till stat i enlighet med nationella valmöjligheter angående offentliga myndigheters rättsakter.

UEFA hade invänt att denna tolkning leder till att artikel 39 blir mer tvingande för enskilda än för medlemsstaterna eftersom enskilda inte kan åberopa begränsningar som grundas på hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa. Domstolen menade dock att det inte finns något hinder för att enskilda åberopar förhållanden som grundas på nämnda hänsyn. Slutsatsen blir att artikel 39 är tillämplig på de regler som utfärdats av

⁸⁹ Hemström, Carl, *Något om EG-domstolens dom i Bosmanmålet och svensk idrott*, Frändberg, Åke, Göranson, Ulf, Håstad, Torgny (red), Festskrift till Stig Strömholm Del I, Iustus förlag, Uppsala, 1997, s 378 med hänvisning till Bosmandomens punkter 74 och 75.

⁹⁰ Mål C-415/93 Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman punkt 73, se även mål 13/76 Donà v. Mantero.

⁹¹ Weatherill, Stephen, *Case C-415/93*, CMLRev, vol 33, no 5, 1996, s 1001.

⁹² Mål C-415/93 Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman punkt 77.

⁹³ Mål C-415/93 Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman punkt 82.

idrottsförbund, såsom UEFA, där villkoren för professionella idrottsmäns förvärvsarbete slås fast.⁹⁴

4.2.1.3 Hinder för fri rörlighet

EG-domstolen uttalade att föreningsfriheten garanteras genom artikel 11 i den Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och följer dessutom av medlemsstaternas gemensamma konstitutionella traditioner. Föreningsfriheten hör till de grundläggande friheter som enligt domstolens fasta rättspraxis skyddas i Gemenskapens rättsordning. Det kan vidare inte anses att de regler som idrottsförbund har utfärdat, och som kan hindra den fria rörligheten för professionella idrottsmän, är nödvändiga för att säkerställa förbundens, föreningarnas eller spelarnas utövande av föreningsfriheten eller att de utgör en oundviklig följd av föreningsfriheten.⁹⁵ Subsidiaritetsprincipen kan inte ha som resultat att de privata förbundens självstyre vad gäller antagande av idrottsregler inskränker utövandet av de rättigheter som fördraget medför för individerna.⁹⁶

Den fria rörligheten för arbetstagare utgör en av Gemenskapens grundläggande principer och har till syfte att underlätta utövandet av all yrkesverksamhet inom Gemenskapen. Bestämmelser som hindrar eller avskräcker EU-medborgare från att lämna sitt hemland utgör hinder för den fria rörligheten även om de tillämpas oberoende av arbetstagarnas nationalitet. Reglerna om fri rörlighet skulle kunna ”vara utan innehåll” om en medlemsstat kunde förbjuda en medborgare att lämna landet för att utöva förvärvsarbete i en annan medlemsstat. Medlemsstaternas medborgare äger rätt att lämna sitt hemland för att vistas i en annan medlemsstat och där utöva ekonomisk verksamhet.⁹⁷ De regler kring spelarövergång som det är fråga om i målet vid den nationella domstolen, villkorar direkt och påverkar därmed spelarnas tillträde till arbetsmarknaden i de andra

⁹⁴ Mål C-415/93 Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman punkt 87.

⁹⁵ Mål C-415/93 Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman, punkt 79, 80.

⁹⁶ Mål C-415/93 Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman, punkt 81, 82.

⁹⁷ Mål C-415/93 Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman punkt 97.

medlemsstaterna.⁹⁸ Även om reglerna är tillämpliga på spelarövergångar mellan föreningar som hör till olika nationella förbund inom samma medlemsstat och liknar de regler som avser spelarövergångar mellan föreningar som hör till samma nationella förbund så hindrar de den fria rörligheten för arbetstagare. I EG-domstolens rättspraxis utesluts det att artikel 30 skulle vara tillämplig på (nationella) åtgärder genom vilka vissa säljformer begränsas eller förbjuds, förutsatt att de är tillämpliga på alla berörda aktörer som utövar sin verksamhet inom det nationella territoriet och förutsatt att de på samma sätt såväl rättsligt som faktiskt påverkar marknadsföringen av inhemska produkter och produkter som härrör från andra medlemsstater.⁹⁹ Dessa regler kan därför inte likställas med regler avseende säljformer som enligt domarna i Keck och Mithouard¹⁰⁰ inte omfattas av artikel 30 i EG-fördraget.¹⁰¹

EG-domstolen använde sig inte av testet i Keck-domen för att begränsa tillämpningsområdet för artikel 49 i målet *Alpine Investments*¹⁰². Inte heller i Bosmandomen använde sig EG-domstolen av en analogi av Kecktestet, här gällande artikel 39. Skillnaden kan vara att i Keck hade begränsningen endast en sekundär effekt på den fria rörligheten för varor medan begränsningar för fri rörlighet för tjänster och personer konstituerar en faktisk metod för förhindrande av tillträde till marknaden.¹⁰³ Bosmandomen kommer, tillsammans med domen i *Alpine Investments*, därför som en förklaring till domen i Keck om att en begränsad tillgång till marknaden, även om den är icke-diskriminerande, inte automatiskt kan undgå tillämpning av gemenskapsrätten.¹⁰⁴

4.2.1.4 Berättigande grunder

Domstolen uttalade att reglerna för spelarövergångar utgjorde ett hinder för fri rörlighet för arbetstagare, vilket i princip förbjuds i artikel 39. ”Det skulle endast vara annorlunda,

⁹⁸ Mål C-415/93 *Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman* punkt 103, Weatherill, Stephen, *Case C-415/93*, CMLRev, vol 33, no 5, 1996, s 1003.

⁹⁹ Mål C-415/93 *Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman* punkt 102.

¹⁰⁰ Mål C-267/91 och C-268/91 *Keck & Mithouard*.

¹⁰¹ Mål C-415/93 *Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman* punkt 103f, Weatherill, Stephen, *Case C-415/93*, CMLRev, vol 33, no 5, 1996, s 1003.

¹⁰² Mål C-384/93 *Alpine Investments BV v. Minister van Financiën*.

¹⁰³ Pullen, Mike, *The Bosman Case* [1996] 3 ECLR 000, *European Competition Law Review*, vol 17, issue 3, s 155.

¹⁰⁴ Weatherill, Stephen, *Case C-415/93*, CMLRev, vol 33, no 5, 1996, s. 1003f.

om reglerna hade ett legitimt syfte som är förenligt med fördraget och om detta syfte skulle vara berättigat på grund av tvingande skäl med hänsyn till allmänintresset.”¹⁰⁵ Det skulle då ytterligare krävas att förverkligandet av syftet i fråga skulle säkerställas genom tillämpningen av nämnda regler och att tillämpningen inte skulle gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta syfte.¹⁰⁶

Domstolen fortsatte vidare att undersöka om fotbollsindustrin kunde visa på tillräckligt tvingande skäl för att få bibehålla sitt transfersystem trots dess oförenlighet med artikel 39. UEFA och URBSFA hävdade att transferreglerna berättigades då de skulle verka för att upprätthålla den ekonomiska och idrottsliga jämvikten mellan klubbarna såväl som stödja jakten på talanger och utbildningen av unga spelare.¹⁰⁷ Domstolen angav två legitima skäl för rättfärdigandet av transfersystemet, det första gällde behovet av en funktionell jämvikt ”inom spelet”, och det andra spelets framtida resurser. Domstolen tog upp den beaktansvärda sociala betydelse som idrottsverksamheten har inom Gemenskapen och medgav att det är legitima syften att upprätthålla en jämvikt mellan föreningarna ”... genom att bevara en viss grad av lika möjligheter och en osäkerhet kring resultat, samt att uppmuntra rekryteringen och utbildningen av unga spelare.”¹⁰⁸ Det är dock väl grundlagt i EG-rätten att både målet man vill uppnå och medlet man skall använda för att nå dit skall vara godtagbara.¹⁰⁹ Domstolen bedömde att de nuvarande medlen som fotbollsindustrin använde sig av var otillräckliga för att nå målen, som kanske skulle kunna rättfärdigas i princip, enligt proportionalitetsprincipen. Domstolen ansåg inte heller att transfersystemet verkade som en tillfredsställande metod för att bevara balansen mellan föreningarna. Domstolen menade, liksom generaladvokaten i

¹⁰⁵ Mål C-415/93 *Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman*, punkt 104.

¹⁰⁶ Mål C-415/93 *Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman*, punkt 104.

¹⁰⁷ Mål C-415/93 *Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman*, punkt 105.

¹⁰⁸ Mål C-415/93 *Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman*, punkt 106.

¹⁰⁹ Weatherill, Stephen, *Case C-415/93*, CMLRev, vol 33, no 5, 1996, s 1005.

hans förslag, att samma syften kan uppnås på ett åtminstone lika effektivt sätt genom andra medel, som inte hindrar den fria rörligheten för arbetstagare.¹¹⁰

Domstolens stränga tillämpning av proportionalitetsprincipen tvingade ”industrin” att göra radikala förändringar, men eftersom man i sak accepterade att fotboll kan ha syften som är värda skydd uteslöts inte möjligheten att ett omstrukturerat ”regelverksmönster” skulle kunna tillämpas i överensstämmelse med gemenskapsrätt.¹¹¹ Därmed inte sagt att FIFA:s nya internationella övergångsregler, som är framarbetade tillsammans med Kommissionen, skulle klara sig oskadda igenom en prövning i EG-domstolen. Genom dessa nya regler utvidgas Bosmandomen till att gälla även inom FIFAs område, dock med den begränsningen att domens principer inte gäller spelare under 23 år.¹¹²

4.2.2 Förhållandet till utlänningsklausulerna

4.2.2.1 Hinder för fri rörlighet och diskriminering på grund av nationalitet

Domstolen konstaterade att den s.k. 3+2-regeln och dess varianter begränsade spelarnas möjlighet till anställning. Ett hinder för fri rörlighet för arbetstagare hade därmed etablerats. Reglerna baserade sig på diskriminering på grund av nationalitet på ett indirekt vis, då nationaliteten bestämdes utifrån fotbollens regler och inte efter juridisk nationalitet. En sådan diskriminering motsäger de grundläggande förutsättningarna för EG-rätten.

4.2.2.2 Undantag?

EG-domstolen började med att konstatera att målet inte faller in under det undantag som rätten öppnat för i det s.k. Donà-målet där det rörde sig om utländska spelare i landslag, utan här gällde saken utländska spelare i klubbtag. Domstolen fortsatte med fyra punkter av varierande övertygande styrka, som presenterats till försvar av reglerna (de som strider mot fördragsreglerna), men som dock inte kunde godkännas.

¹¹⁰ Mål C-415/93 Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman, punkt 110. EG-domstolens uttalande i detta avseende förebådar den uppgörelse om transferreglerna som senare träffats mellan EU och FIFA/UEFA.

¹¹¹ Weatherill, Stephen, *Case C-415/93*, CMLRev, vol 33, no 5, 1996, s 1005f.

¹¹² För vidare resonemang se kap. 8.

För det första var domstolen helt oemottaglig för skälet att det för idrottsintressets skull krävdes en lokal, regional eller nationell anknytning i valet av spelare. De behöll sin ståndpunkt att en spelares nationalitet inte har något att göra med en fotbollsklubbns idrottsliga identitet. Domstolen konstaterade att frågan inte avsåg villkoren för utövande av Gemenskapens begränsade behörighet, såsom i fråga om den behörighet som grundas på artikel 128, utan räckvidden av arbetstagares fria rörlighet.¹¹³ För det andra behövdes reglerna för att behålla en tillräcklig reserv med inhemska spelare för att landslaget skulle kunna blomstra, men domstolen påpekade även att när diskriminering på grund av nationalitet undanröjts skulle marknaden inte krympa utan snarare öppnas för andra anställningar, som en följd av den europeiska integrationen. För det tredje konstaterades att reglerna inte alls, som hävdats, hindrade de rikaste klubbarna att köpa upp de bästa nationella spelarna och därmed rubba konkurrensen och den sportsliga balansen. För det fjärde påpekade domstolen att Kommissionen inte har makt att godkänna praxis som strider mot fördraget och att nationalitetsklausulerna eller i första hand den s.k. 3+2-regeln därför inte kan godkännas trots att den arbetats fram i samarbete med Kommissionen.¹¹⁴

5. BOSMANDOMENS TILLÄMPNINGSSOMRÅDE OCH BEGRÄNSNINGAR

5.1 Vilka länder berörs av domen?

Bosmandomens slutsatser är primärt tillämpliga för samtliga medlemsstater inom EU. Genom EES-avtalets artikel 28 är även Norge, Island och Liechtenstein bundna av EG-fördragets artikel 39. Genom EES-avtalets artikel 6 är dessa länder också bundna av EG-domstolens tolkning av EU-rättsliga bestämmelser.

¹¹³ Mål C-415/93 *Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman*, punkt 78.

¹¹⁴ Bakgrunden liknar mycket dagens situation där Kommissionen har varit med och utarbetat de nya övergångsreglerna tillsammans med UEFA och FIFA. Dessa organisationer har därför förklarat reglerna vara legitima och i överensstämmelse med EU:s regler om fri rörlighet. Men EG-domstolens uttalande i *Bosman-domen* är en tydlig varning om att de nya reglerna inte behöver bli accepterade vid en prövning. Se även resonemang från Leren, Kenneth André, *Fotballspillerens klubbskifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002, s 124.

5.1.1 Länder med Europaavtal

Avtal som innebär en associering mellan EG och andra stater med ömsesidiga rättigheter och skyldigheter, gemensamt uppträdande och särskilda förfaranden kallas associations- och handelsavtal.¹¹⁵

EG slöt under 1990-talet handelsavtal med central- och östeuropeiska stater som ett led i deras omställning till marknadsekonomi. Omfattande avtal, s.k. Europaavtal, slöts med de länder som i första hand ifrågakommit för medlemskap i EU och har utformats med sikte på att utgöra en övergångsordning och förberedelse för framtida EU-medlemskap. Dessa avtal utgör associationsavtal med inriktning på successivt upprättande av ett frihandelsområde och införande av EG:s regler för den inre marknaden.¹¹⁶

När medborgare från länder med Europaavtal är arbetstagare i EU garanteras de samma skydd om likabehandling vad gäller arbetstagarrättigheter som arbetstagare i och från EU- och EES-länder. Eftersom professionella fotbollsspelare anses som arbetstagare¹¹⁷ kan spelare från länder med Europaavtal åberopa Bosman-domen och dess juridiska följder. Detta resonemang stöds av det s.k. Balog-målet.¹¹⁸ Balog, en ungersk professionell fotbollsspelare i den belgiska klubben Charleroi, ville vid utgången av hans kontrakt byta till en annan klubb. Han anförde Bosman-domen sammantaget med Bulgariens Europaavtal som rättslig grund för sitt yrkande om att kunna byta klubb vederlagsfritt och utan några andra hinder. Charleroi å sin sida hänvisade till att Balog inte var EU-medborgare och krävde övergångskompensation för honom. Balog vann i de nationella domstolarna i Belgien men saken förlikades innan den togs upp till prövning i EG-domstolen och Balog kunde lämna klubben vederlagsfritt. Konsekvensen av Balog-målet blev dock att FIFA i mars 1997 införde regler som innebar att alla spelare i EU-länder kunde byta klubb vederlagsfritt vid deras kontrakts utgång om de gick till en klubb i ett annat EU-land.

¹¹⁵ Artikel 310 EG-fördraget.

¹¹⁶ Bernitz, Ulf, Kjellgren, Anders, *Europarättens grunder*, upplaga 2:1, Marknadsrättsförlaget AB, Stockholm, 2002, s 178.

¹¹⁷ Mål C-415/93 Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman, punkt 70-73.

¹¹⁸ Se vidare kap. 7.2.1.

Ryssland har ett partnerskaps- och samarbetsavtal med EU, vilket innebär en rätt för ryska medborgare, som lovligen uppehåller sig i EU-området, att arbeta på lika villkor som EU-medborgare. Detta är inte en egentlig rätt till fri rörlighet såsom för de medborgare i länder som har samarbets- eller associationsavtal med EU. Det har därför varit oklart om Bosman-domen kan åberopas av ryska spelare i EU. En annan sak som varit oklart är om spelare från länder med Europaavtal och Ryssland bara kan dra nytta av punkt 1 i Bosman-domen, nämligen rätten till fri transfer, eller om också punkt 2 om användningen av utländska spelare skall gälla dessa spelare.¹¹⁹

Svaren på dessa frågor samt den uppklarade rättsliga frågeställningen i Balog-målet besvarades av tingrätten i Madrid i november 2000. Målet gällde Valerij Karpin, en rysk spelare i den spanska klubben Celta Vigo som var frustrerad över begränsade möjligheter att spela "förstalagsfotboll" på grund av spanska fotbollförbundets restriktioner med hänsyn till användning av spelare från nationer utanför EU och EES-området. Karpin vann efter att ha bevisat att Ryssland har ett samarbetsavtal med EU. Rätten menade också att detsamma måste gälla för medborgare från andra stater med Europaavtal och slog även fast att alla restriktioner med hänsyn till spelare från länder utanför EU/EES måste upphävas på grund av att det var orättfärdig diskriminering. Karpin skall kunna "erbjuda sina tjänster som professionell idrottsutövare och ha samma rättigheter på samma rättsliga grundlag som spanska och europeiska fotbollsspelare" uttalade domen, som fick omedelbar effekt.

5.1.2 Småstater med anknytning till EU-länder¹²⁰

De fem småstaterna Andorra, Gibraltar, Monaco, San Marino och Vatikanstaten har en viss anknytning till EU. I huvudsak är det en klubb i dessa stater som är med på europeisk toppnivå, AS Monaco, som spelar i den franska högsta divisionen och representerar Frankrike i Europacuperna. Utgångspunkten är att småstaterna inte räknas som medlemmar i EU men CAS¹²¹ kom fram till att anknytningen till ligasystemet skall vara

¹¹⁹ Leren, Kenneth André, *Fotbollspillerens klubbskifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002, s. 132f.

¹²⁰ Leren, Kenneth André, *Fotbollspillerens klubbskifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002, s. 137f.

¹²¹ Court of Arbitration for Sport, Internationell skiljedomstol för idrott.

avgörande för om Bosman-domen skall vara tillämplig eller ej.¹²² I efterhand har dock UEFA öppnat för att alla spelare som spelar för en klubb inom EES-området efter utgången av sitt kontrakt kan gå utan ersättning till en annan klubb i EES, även om spelaren inte är medborgare i ett EES-land.¹²³

5.1.3 EU:s utvidgning österut¹²⁴

Den 1 maj 2004 tillkom tio nya länder i EU. Rättsakter om anslutningen av Tjeckien, Estland, Cypern, Lettland, Litauen, Ungern, Malta, Polen, Slovenien och Slovakien till Europeiska unionen undertecknades i Aten den 16 april 2003. Däri anges villkoren för fri rörlighet för arbetstagare från och till medlemsstater efter utvidgningen.

Efter utvidgningen av Europeiska unionen den 1 maj 2004 kan man begränsa den fria rörligheten för arbetstagare från de nya medlemsstaterna som beger sig till eller mellan dessa. I samband med utvidgningsprocessen uttryckte Europeiska unionens medlemsstater före utvidgningen den 1 maj 2004 (EU15) sina farhågor för en anstormning av arbetstagare från de nya medlemsstaterna. Som svar på det finns i anslutningsfördraget ett övergångssystem för fri rörlighet för arbetstagare inom en utvidgad union.¹²⁵

Medlemsstaterna i EU15 kan tillåta en total eller partiell fri rörlighet för arbetstagare från de nya medlemsstaterna. De har på så sätt möjlighet att begränsa denna frihet under en övergångsperiod, fr.o.m. den 1 maj 2004 och under högst sju år. Under en inledningsperiod på två år ska medlemsstaterna inom EU15 tillämpa sin nationella lagstiftning eller eventuella bilaterala avtal som ingåtts med de nya medlemsstaterna på

¹²² CAS, Celtic plc. mot AS Monaco, sak 98/201.

¹²³ Se ovan angående Balog-målet kap. 5.1.1.

¹²⁴ www.europa.eu.int.

¹²⁵ Det inrättade övergångssystemet tillämpas inte på Cypern eller Malta och berör endast arbetstagare. Medborgare i de nya medlemsstaterna åtnjuter fullt ut rätt till fri rörlighet fr.o.m. anslutningen, om de inte utövar någon avlönad verksamhet (t.ex. studerande, pensionstagare eller tjänsteleverantörer).

EU-rätten. Detta betyder att i de flesta fall behöver arbetstagare från de nya medlemsstaterna fortfarande arbetstillstånd för att få tillgång till arbetsmarknaden.

De nya medlemsstaterna är fria att införa ömsesidiga restriktioner för arbetstagare från de medlemsstater inom EU15 som har beslutat om sådana åtgärder.

5.2 Bosmandomens begränsningar

5.2.1 Internationella övergångar

I domstolens slutsats, punkt 1, framgår att domen endast gäller internationella övergångar ”... endast kan anställas av en förening i en *annan* medlemsstat...” (min kursivering). Domen gäller endast i förhållandet mellan medlemsstater. Detta innebär att när en svensk kontraktslös spelare tidigare sade att han ”går Bosman” då han gick från en svensk klubb till en annan var detta egentligen fel. Bosman-domen gäller inte övergångar inom ett och samma land. UEFA överlät på sina medlemmar, de nationella förbunden, att bestämma huruvida de önskade implementera Bosman-domens slutsats i förhållande till rent nationella övergångar. FIFA har agerat på samma sätt när det gäller de nya internationella övergångsreglernas tillämpning nationellt.

5.2.2 Nationella övergångar

I England låter FA¹²⁶ Bosman-domen gälla fullt ut endast för spelare som har fyllt 24 år.¹²⁷ Syftet har varit att försöka skydda de klubbar som skapar och förädlar talanger mot de större och mer attraktiva klubbarna. I Sverige valde SvFF att helt bortse från Bosman-domen vid nationella övergångar.¹²⁸ Från och med 2005 års säsong gäller dock Bosman-domen för nationella övergångar i Sverige.¹²⁹

¹²⁶ Football Association.

¹²⁷ Jmf. FA Players' rules, litra j), pkt. (ii).

¹²⁸ Anledningen till detta kan ha något att göra med den osedvanligt starka moraliska indignation som uppstod runt övergången till en av de första svenska Bosman-spelarna Teddy Lucic som efter säsongen 1998 gick från IFK Göteborg till Bologna i Italien. Eller snarare med att svensk fotboll är väldigt konservativ. Sveriges allra första Bosman-fall, Christer Fursth, märkte inte så mycket av reaktionerna när han lämnade Helsingborg i januari 1997 men desto mer när han kom hem. Han blev svartlistad och en slags ”allmänhetens slagpåse”.

¹²⁹ www.svenskfotboll.se. De nya bestämmelserna infördes från och med 15/11 2004 och skall inte tillämpas retroaktivt.

5.2.3 Oklart läge

Domstolen delade generaladvokatens syn att transfersystemet var ogiltigt under artikel 39 och menade på grund därav att det inte är nödvändigt att döma över tolkningen av artikel 81 och 82 i fördraget. Detta beslut ledde i förlängningen till att legitimiteten för övergångar mellan två klubbar från samma land fortfarande var oklar. Fotbollsmyndigheterna visste att det efter Bosmandomen var olagligt att kräva ersättning för en kontraktslös spelare som flyttade från exempelvis Göteborg till Arsenal men de visste inte om samma sak gällde när en kontraktslös spelare flyttade från Göteborg till Halmstad.¹³⁰

Inom fotbollsindustrin var den allmänna uppfattningen att artikel 39 inte var tillämplig vid situationer som är helt interna i en medlemsstat, alltså där det inte finns någon faktor som binder dem till någon av de situationer som EG-rätten förutsett. Detta har förorsakat mycket svårigheter. Många sakkunniga ansåg att detta betydde att övergångssummor som betalas för en kontraktslös spelare mellan två klubbar i samma medlemsstat var tillåtna. Weatherill m.fl. argumenterade däremot för att betalningen av ”any fee” för en spelare har en inverkan på handel över gränserna i den professionella fotbollsindustrin och att frågan om från vilka länder klubbarna kom var irrelevant. Skälet till denna oklarhet låg i att bestämmelserna för vad som är artikel 39 rör tillgång till marknaden istället för handlingssätt inom marknaden när tillträde väl erhållits. Därför trodde de styrande organisationerna att beslutet endast påverkade spelarnas rörelse över landsgränserna.¹³¹

5.2.4 Professionella spelare

I Bosman-domens slutsats, punkt 1 och 2, stadgas att domen endast gäller professionella spelare som är medborgare i ett medlemsland eller i en EES-ansluten stat. Artikel 39 i Romfördraget återfinns under Avdelning III, Kapitel 1: Arbetstagare och artikeln gäller ”Fri rörlighet för arbetstagare inom Gemenskapen”. Vad som menas med att vara en

¹³⁰McArdle, David, *From Boot Money to Bosman: Football, Society and the Law*, Cavendish Publishing Limited, London, 2000, s 45.

¹³¹McArdle, David, *From Boot Money to Bosman: Football, Society and the Law*, Cavendish Publishing Limited, London, 2000, s 45f.

professionell spelare tolkas dock olika av olika nationella förbund och även av FIFA.¹³² Enligt SvFF:s Tävlingsbestämmelser Kap. 4, 1.4.2 är en spelare antingen amatör eller icke-amatör. Spelare som under ett kalenderår från en eller flera föreningar uppbär lön eller annan inkomstskattepliktig förmån till ett sammanlagt belopp om lägst 3000 kr är att betrakta som icke-amatör. I Norge räknas en spelare som professionell då han är över 16 år och mottager ersättning utöver: kostnadsersättning eller täckning för rese-, måltids- och/eller hotellutgifter kopplade till match, eller spelarutrustning eller täckning av den norska obligatoriska licensförsäkringen för fotbollsspelare.¹³³ Kan då en amatörspelare hänvisa till Bosman-domen vid ett klubbskifte efter utgången av hans kontrakt? I Sverige gäller Bosman-domen endast icke-amatörer enligt reglerna om spelaravtal, 4 §, 4.1 och 4.2.3. i ovan nämnda Tävlingsbestämmelser.¹³⁴ Här stöter vi på ett av idrottens problem, nämligen den besvärliga distinktionen mellan amatör- och breddidrott och de problem det för med sig då dessa begrepp definieras på olika sätt i olika regelsystem och i olika länder. Enligt det tidiga fallet Donà¹³⁵ skall dock både hel- och halvprofessionella spelare lyda under EG-rätten eftersom de förvärvsarbetar eller tillhandahåller tjänster mot betalning.¹³⁶

5.2.5 Är Bosman-domen begränsad till fotboll?

I Bosman-domen talas det om ”professionell fotbollsspelare” men det är säkert att domen skall läsas som om det stod ”professionell idrottsutövare”. Det essentiella är att det handlar om en idrottsutövare som mottar lön för sitt idrottsutövande och inte vilken idrott han utövar. Det skall handla om en ekonomisk verksamhet och eftersom domen klargör att fotbollsspelare skall räknas som arbetstagare är detta avgörande för domen och reglerna, inte att han är fotbollsspelare. Vad som är mer intressant för vilka rättigheter spelarna har, är avgränsningen mellan en amatör och en professionell spelare.

¹³² Se vidare kap. 2.2.2. Idrottsbegreppet.

¹³³ NFFs övergangsreglement, kapitel IV, § 13 - 1. En spelare som uppfyller ett eller flera av ovanstående villkor skall ha ett skriftligt kontrakt med klubben som professionell spelare, § 13 - 2.

¹³⁴ Se även www.svenskfotboll.se, *Rätt och fel om Bosman i Sverige* och www.gp.se, *Bosman införs i svensk fotboll*.

¹³⁵ Mål 13/76 Donà v. Mantero.

¹³⁶ Se kap. 2.2.4.1 och Mål C-415/93 Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman, punkt 73.

5.3 Synen på domen

Bosman-domen var en oundviklig följd av EU:s regelverks bestämmelser. Med tanke på allmänna kontrakts- och avtalsrättsliga regler, som säger att man är fri från sina kontraktuella förpliktelser så snart ett kontrakt är uppfyllt eller har löpt ut, var det närmast endast en tidsfråga innan UEFA:s bestämmelser skulle gå i graven.¹³⁷

Den första delen av domen som gäller kontraktuell frihet vid ett kontrakts slut anses idag som riktig och rimlig ur ett externt perspektiv. Däremot bedöms det internt inte efter samma mall och fotbollsklubbar kan se det som närmast omoraliskt att spelare ”går Bosman” efter deras kontraktsslut. Har man först fullgjort ett avtal som man ingått är det utifrån ett juridiskt synsätt objektivt sett inte orimligt att spelaren i efterhand skall vara fri att ingå ett nytt avtal med en annan klubb. Ser man däremot på domen med ett subjektivt synsätt, såsom supporter, klubbledare m.fl. kan den vara betydligt svårare att acceptera.¹³⁸

Dock skall man komma ihåg att även de klubbar som uttryckt ilska och besvikelse har haft god nytta av Bosman-domen, då de exempelvis kunnat köpa ”Bosmanspelare” till mycket låga priser och på det stora hela går de allra flesta klubbar runt ekonomiskt.

Den andra delen av domen gällande fri användning av spelare från EU-området har också medfört en del reaktioner men inte behandlats i media mer än vid ett fåtal tillfällen.

EG-domstolens slutsats i Bosman-domen är helt i linje med bestämmelserna i EG-fördragets artikel 39. Om fotbollsspelare ska betraktas som arbetstagare måste de också tillförsäkras samma rättigheter som andra som subsumeras under samma bestämmelser, nämligen reella möjligheter till fri rörlighet.

För UEFA blev resultatet udda, eftersom deras medlemskap sträcker sig över hela Europa blir därmed deras regler tillämpliga utanför EG-rättens räckvidd och kan alltså nå utöver medlemsstaterna i EU. Detta blir konsekvensen då EG-rätten inte har en gemensam gräns med den europeiska fotbollen.

¹³⁷ Leren, Kenneth André, *Fotbollspillerens klubbskifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002, s. 126ff.

¹³⁸ Exempel på supportrars häftiga reaktioner när spelare valt att ”gå Bosman”, d.v.s. gratis, är när Sol Campbell 2001 gick från Tottenham till ärkerivalen i London, Arsenal. När klubbarna möttes för första gången sedan övergången möttes Campbell av bl.a. hatsånger och ett konstant buande. I Sverige var landslagsspelaren Teddy Lucic den första som gick gratis till utlandet vilket ledde till starka reaktioner både från supportrar, klubbledning och svensk press mot Lucic och hans agent Roger Ljung.

DEL II

6. BOSMANDOMENS INVERKAN PÅ EUROPEISK FOTBOLL

Vad har hänt efter det att Bosman-domen meddelades? Blev effekten att fotbollen och dess ekonomiska, kulturella och sociala delar har utvecklats till det bättre, i den meningen att alla sidor av fotbollen är normativt accepterade? Har den europeiska klubb- och landslagsfotbollens utveckling stagnerat till följd av domen? Har fansens intresse för ”deras lag” minskat när klubbarna kontrakterat fler utländska spelare?

Jag skall försöka besvara dessa frågor nedan men redogör först för den omorganisation som skedde efter att domen meddelats.

6.1 Det svenska perspektivet

Enligt den svenska arbetsrätten hade en person i Bosmans ställning inte kunnat hållas kvar mot sin vilja i avvaktan på att hans tidigare arbetsgivare hade träffat en ny uppgörelse med en ny arbetsgivare om exempelvis övergångsersättning. EG-domstolens avgörande skulle med all sannolikhet ha fått motsvarande utgång vid en prövning i Sverige, oberoende av EG-rätten.¹³⁹

I Sverige har man arbetat för att skydda folkrörelsekaraktären och behålla bredden i idrotten. Man har agerat med två olika utredningar efter Bosmandomen för att kartlägga och analysera EG-rättens inflytande samt arbetat för att stärka den nationella förankringen av idrott, som en motvikt till EU:s vilja att reglera på överstatlig nivå.

Den svenska regeringen beslöt i oktober 1996 att tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att göra en juridisk kartläggning och analys av EG-fördragets inverkan på svensk idrott.¹⁴⁰ Rapporten innehåller i viss mån det svenska perspektivet på idrotten och EG-rätten. Den svenska idrottsrörelsen, företrädda av RF och Sveriges Olympiska Kommitté¹⁴¹, gjorde flera framställningar hos regeringen i fråga om EG-fördraget och den svenska idrotten. Bland annat anförde man att idrottsrörelsen är en folkrörelse, vilken är en integrerad del

¹³⁹ Carlsson, Anneli, Lindquist, Björn, *Artiklar i idrottsjuridik*, Handelsrättslig skriftserie Nr 14, Studentlitteratur, Lund, 1999, s 59 med hänvisning till Ds 1997:27 s 18.

¹⁴⁰ Ds 1997:27 EG-rätten och svensk idrott.

¹⁴¹ SOK.

av samhället som inte enbart kan bedömas och behandlas utifrån ekonomiska värderingar. Dess betydelsefulla roll som brobyggare för internationell förståelse och samverkan gör den till ett viktigt redskap i arbetet för ett mer öppet och gemensamt Europa. RF har även framfört att av den samlade idrotten utgör elitverksamheten endast en mycket liten del och att idrotten till en förhållandevis ringa del är en ekonomisk företeelse jämförbar med den ekonomiska företagsamhet som EG-fördraget värnar om. Vidare avsågs det för svensk idrotts del vara viktigt att den internationella idrottsdemokratin inte ersätts av privatekonomiska krafter.¹⁴²

Arbetsgruppens bedömning var att EG-rätten endast hade inflytande över den s.k. underhållningsidrotten och inte över folkrörelseidrotten, vilket idrottsrörelsens reaktioner, då de kraftfullt visade sitt missnöje¹⁴³, tydde på efter Bosmandomen. Intryck kunde ges av att idrottsrörelsen såg avgörandet som att EG-rätten hade vidgat sitt anspråk på inflytande över idrotten, även gällande den ideella sektorn. Arbetsgruppen gjorde inte den bedömningen. Arbetsgruppen menade att avgörandet följde principen om allas likhet inför lagen då det är svårt att juridiskt motivera att en underhållningsindustri skulle behandlas annorlunda än en annan endast för att den bedrivs inom det idrottsliga området. De har inte funnit att den svenska idrotten, den svenska folkrörelseidrottsmodellen eller den svenska idrottsrörelsen är hotade av EG-rätten, däremot konstateras att den får betydelse och påverkar vissa företeelser inom idrotten. Den ideella föreningen som verksamhetsform för idrotten är inte heller hotad av EG-rätten. En synpunkt som framförs är att Sverige bör värna om den svenska idrottsmodellen baserad på en demokratisk folkrörelseidrott och sträva efter jämställdhet inom idrotten i sin helhet.¹⁴⁴

Med tanke på att den svenska statsmakten stödjer idrottsrörelsen med stora summor varje år utan att inkräkta på dess rätt till självbestämmande och att det enda som åläggs idrottsrörelsen är att den ska ta ett brett samhällsansvar och visa en vilja att förändras i takt med samhällsutvecklingen,¹⁴⁵ är det något förvånande att inte ens det sistnämnda egentligen krävs av idrotten. Bosmandomen krävde en utveckling som, om det ålagda

¹⁴² Ds 1997:27 EG-rätten och svensk idrott, s 105ff.

¹⁴³ Se exempelvis kap. 4, och 5.2.2.

¹⁴⁴ Ds 1997:27 EG-rätten och svensk idrott, s 247ff.

¹⁴⁵ Se kap. 2.1.1.4.

skulle ha följts, idrottsrörelsen kanske borde ha anpassat sig till snabbare än vad som skedde istället för att motarbeta utvecklingen. Dock är det egentligen inte anmärkningsvärt att så inte skedde med tanke på den nyss redovisade svenska regeringens inställning till domen.

Regeringen beslöt sedan i juli 2000 att tillsätta en arbetsgrupp ”med uppgift att bistå Regeringskansliet i frågor som kan bidra till att stärka idrottens sociala, kulturella och demokratiutvecklande betydelse inom EU-samarbetet”. Arbetsgruppen skulle utgå från att idrottspolitik i stort även i fortsättningen bör vara främst en nationell angelägenhet. Man menade att idrottens utveckling och dess ställning som massrörelse eller folkrörelse kommer utav det omfattande ideella och frivilliga engagemang som läggs ned runtom i Sverige.¹⁴⁶ Gruppen skulle även föreslå en svensk EU-strategi på idrottsområdet med bakgrund av att idrottsrörelsen i Europa efter Bosmandomen börjat framlägga önskemål om att idrotten skulle undantas i den europeiska lagstiftningen. Meningen var att idrotten skulle få en egen artikel i det reviderade Maastrichtavtalet där det tydligt skulle framgå att EU skulle ta hänsyn till idrottens autonomi, särart och mångfald. EU skulle då vara tvungna att ta hänsyn till idrottsrörelsens självständighet, demokratiska struktur och egna interna beslutsprocesser.

Arbetsgruppen har enligt egen utsago utgått från den svenska idrottsrörelsens bästa i sina resonemang. Arbetsgruppen menar att en s.k. idrottsartikel skulle vinna ett formellt erkännande och synliggöra idrotten på samma gång som den skulle medföra ökade ekonomiska möjligheter. Efter Bosmandomen upptäckte många idrottsorganisationer att idrotten inte passar in i EU och ställer sig därför positiva till en idrottsartikel. Men arbetsgruppen förordar i slutändan ändå inte en idrottsartikel. Det föreslås däremot att regeringen i samarbete med RF verkar för att sprida de erfarenheter som den svenska idrottsrörelsens utvecklingsmodell givit såväl till folkrörelser i Sverige som till övriga medlemsstater.¹⁴⁷

¹⁴⁶ Ds 2001:54 Idrotten i Sverige och EU, s 37.

¹⁴⁷ Ds 2001:54 Idrotten i Sverige och EU, s 211ff.

Idrottsartikeln återfinns numera i det nya fördraget, Europas konstitution, under artikel 282.¹⁴⁸ Om den nya konstitutionen ratificeras skulle EU exempelvis ha möjlighet att föreslå lagstiftning vilken verkar för idrottens sociala och utbildande funktion samtidigt som artikeln på en professionell nivå skulle erkänna idrottens specifika natur vilken skiljer sig från normal ekonomisk aktivitet, något UEFA länge kämpat för.

6.2 Omorganisationen av fotbollsindustrin

6.2.1 Transfersystemet

Trots Bosmandomen är det inte helt omöjligt att upprätthålla ett system för att fördela tillgångarna mellan de europeiska fotbollsklubbarna. Domen säger inte att det är olagligt för fotbollsindustrin att ha sitt eget regelsystem utformat för att skydda klubbarna från de rena marknadskrafterna, bara att detta mål inte kan uppnås genom det vid denna tidpunkt gällande transfersystemet. Domstolen såg den beaktansvärda sociala betydelse som fotbollen har inom Gemenskapen och medgav att legitima syften ansågs vara att upprätthålla en jämvikt mellan klubbarna, genom att exempelvis bevara en viss grad av lika möjligheter och att stödja jakten på talanger och utbildningen av unga spelare. Men det var fotbollsindustrin som fick se till att visa att transfersystemet var det enda lämpliga och proportionerliga medlet för att nå de mål som domstolen kunde tänkas anse som principiellt godtagbara. Domstolens stränga bedömning låg i linje med den välkända principen att undantag till grundläggande fördragsrättigheter skall vara restriktiva och den lät sig inte övertalas om att systemet skulle få fortgå.¹⁴⁹

Efter att generaladvokat Lenz yttrande utkommit kritiserades han för att ha misslyckats med att förstå ”how the game works”. Ur ett EG-rättsligt perspektiv var kritiken missriktad, vilket senare bekräftades av domstolen. Att med andra mindre ingripande medel än de då gällande nå fotbollsindustrins mål ansåg han vara möjligt likväl som en speciell ordning för att spegla det ovanliga konkurrensförhållande som föreligger mellan fotbollsklubbar. Han lämnade åt klubbarna att bestämma hur mycket konkurrens dem

¹⁴⁸ Konstitution för Europa, Del III, Avsnitt 5, Artikel III-282.

¹⁴⁹ Weatherill, Stephen, *Case C-415/93*, CMLRev, vol 33, no 5, 1996, s 1012.

emellan som ligger i det gemensamma intresset och hur de utefter detta vill utforma systemen för fördelningen av tillgångar i enlighet med artikel 81 i EG-fördraget.

Det andra berättigandet för att reglera fotbollsindustrin som domstolen ansåg vara principiellt tillåtet var behovet av att stödja värvningen av unga spelare. Lenz föreslog att skäliga transferregler kunde accepteras om de verkligen grundade sig på kostnader för träning, men utvecklade inte saken vidare. Weatherill tror att Lenz på detta sätt ger fotbollsindustrin en möjlighet att omstrukturera sig själv under utövande av dess deklarerade mål utan att stöta sig med EG-rätten.

Domstolen refererade till generaladvokat Lenz yttrande att "... kan samma syften dessutom uppnås på ett åtminstone lika effektivt sätt genom andra medel, som inte hindrar den fria rörligheten för arbetstagare."¹⁵⁰ Domstolen bekräftade inte Lenz förlängda diskussion. Dessutom är kraven för artikel 81 i denna kontext beroende av vilken typ av system som upprättas av fotbollsindustrin. Lenz observationer kan inte vara avgörande för vad som är tillåtet och vad som inte är tillåtet och domstolen var nöjd med att hitta ett brott mot artikel 39 och behandlade inte artikel 81 och dess betydelse i målet över huvudtaget. För fotbollsindustrin fanns det alltså många frågor kvar att lösa.¹⁵¹

6.2.2 Utlänningsklausulerna

Det finns ingenting i domen som tyder på att det skulle kunna finnas ett kryphål där fotbollsindustrin kan försöka återinföra anpassade system som prioriterar speciella typer av spelare. Till exempel är det inte tillåtet för en klubb att ha krav på ett minsta antal spelare fostrade i klubben, oavsett deras nationalitet kommer detta strida mot artikel 39 som indirekt diskriminering på grund av nationalitet.¹⁵² Det förefaller alltså vara sant det som Weatherill skriver; "Bosman stands as a vigorous assertion of an individual right to non-discriminatory treatment."¹⁵³

¹⁵⁰ Mål C-415/93 Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman, punkt 110.

¹⁵¹ Weatherill, Stephen, *Case C-415/93*, CMLRev, vol 33, no 5, 1996, s 1016.

¹⁵² Dock beslöt UEFA nyligen om en begränsning av den fria rörligheten då en trupp om 25 spelare minst skall innehålla åtta egna "produkter" (med minst tre år i den aktuella klubben). Se G-P söndag 8 maj 2005.

¹⁵³ Weatherill, Stephen, *Case C-415/93*, CMLRev, vol 33, no 5, 1996, s 1017.

Domens kraftfullhet visades genom dess vägran att tillåta någon temporär begränsning av denna del av domen, även när industrin använde 3+2-regeln med Kommissionens samtycke. Detta resulterade i att reglerna ändrades direkt mitt i 1995/1996-års säsong. Som man kunde ana välkomnades den ökande flexibiliteten snabbt av rika klubbar i små länder eftersom domen gav dem möjlighet att planera för de europeiska klubbturneringarna.¹⁵⁴

Att domstolen endast behandlat artikel 39 i Bosmandomen betyder inte att konkurrensreglerna inte är tillämpliga på fotbollsindustrins ageranden.¹⁵⁵

6.2.2.1 Fotbollens förändring

”Omställningen blev smärtsam. Men domen förändrade knappast fotbollen negativt på sikt, säger Sune Hellströmer, generalsekreterare i Svenska fotbollförbundet.”¹⁵⁶ Så, hur blev det egentligen? Vad tyckte klubbledare, spelare och fans då och hur har opinionen svängt på 10 år?

Då, var situationen kaotisk och framtidsscenarioet mardrömslikt. Klubbledare och opinionen i övrigt trodde att Bosmandomen kunde sänka idrotten och fotbollen. Nu är tongångarna lite annorlunda men det finns fortfarande de som är kritiska.

Erik Hamrén, tränare i Ålborg, delar sin åsikt med många andra som konstaterar att det är de mindre klubbarna som drabbas hårdast. De har problem med att behålla sina spelare och har svårt att överraska sportsligt. Andra kritiska röster menar att spelare av sekundär klass chansar utomlands på grund av pengarna istället för att söka den bästa utvecklingen. Det pratas även om att det fotbollskapital som idag finns i Sverige är mycket litet i förhållande till de flesta andra länderna i EU och att det är de kontraktslösa och attraktiva spelarna som är vinnarna på marknaden. Klubbarnas ungdomsverksamhet framstår som förlorare då de ”får mindre av kakan” än tidigare eller åtminstone att ”kakan är mindre att fördela” nu, vilket leder till sämre förutsättningar och engagerar färre ledare. Bertil Kristiansson, (tidigare) klubbdirektör i Frölunda säger: - ”Jag ställer inte upp och lägger

¹⁵⁴ Weatherill, Stephen, *Case C-415/93*, CMLRev, vol 33, no 5, 1996, s 1017f.

¹⁵⁵ Weatherill, Stephen, *Case C-415/93*, CMLRev, vol 33, no 5, 1996, s 1018f.

¹⁵⁶ Angående Bosmandomen. Balkander, Mattias, *Bosmanfallen döms inte längre lika hårt*, Göteborgs-Posten, 2005-05-08, s 70f.

ned den kraften på en ungdomssektion. Vi får ju inget betalt. Varför skall vi generera allsvenska spelare gratis?”¹⁵⁷

I både Sverige, Norge och England har andelen utländska spelare ökat kraftigt efter Bosman-domen, vilket även lett till en rörligare arbetsmarknad för fotbollsspelare. EU:s ursprungliga tanke om en fri och rörlig arbetsmarknad är på detta sätt tillgodosedd och utnyttjad i praktiken.

Men vad tycker egentligen UEFA och FIFA? Har fotbollen blivit bättre av att detta system införts? Ja, det tror jag på grund av att spelare från olika länder har olika erfarenheter och bakgrund. Detta leder till nya tankar om sätt att spela, träningsmetoder och livet vid sidan av fotbollen m.m. . I och med att de bästa spelarna kan spela i olika länder blir fotbollen generellt bättre.

Har det gagnat klubbarna och vilken roll spelar de högre spelarlönerna? Klyftorna inom fotbollen har definitivt ökat i och med införandet av Bosmandomens principer. De allt högre lönerna har kraftigt påverkat klubbarnas ekonomi, vilket lett till att domen varit bra för storklubbarna medan de mindre klubbarna får allt svårare att hävda sig i konkurrensen i exempelvis Europacuperna. För att ta ett exempel: Att IFK Göteborg skulle vinna UEFA-cupen igen får nog närmast ses som en omöjlighet.

Domen har som sagts ovan gagnat de europeiska storklubbarna som närmast kan beskrivas som ekonomiska verksamheter med gyllene varumärken. Det är dock inte bara Bosmandomen som gjort att klyftorna ökat, även Champions League, som startade några år innan Bosmandomen blev verklighet, har starkt bidragit till detta.¹⁵⁸

Man kan också hävda att det blev som befarat, pengarna går bara runt som i ett ekorrhjul och de pengar klubbarna nu sparar på att inte behöva betala övergångssummor lägger de

¹⁵⁷ Balkander, Mattias, *Bosmanfallen döms inte längre lika hårt*, Göteborgs-Posten, 2005-05-08, s 70f.

¹⁵⁸ Champions League startades av UEFA i början på 1990-talet. Det nya upplägget byggde på ”central marketing” där UEFA hade exklusiv rätt till arrangemangen såväl som tv och sponsorer. Klubbarna släppte motvilligt ifrån sig rättigheterna efter löftet om en mycket hög omsättning, vilken numera har tiodubblats till 5,8 miljarder kronor. Antalet klubbar från de stora länderna har ökat sen starten och klubbar från mindre fotbollsnationer tvingas kvala i både en och två omgångar. Dessa två omständigheter har ökat klyftorna då det blir mer pengar och därmed även mer makt till de stora klubbarna och nationerna som är med och mindre till de små som hamnar utanför.

istället ner på spelarlöner. Det man förlorar på gungorna tar man igen på karusellen ... Lönenivåerna har ökat dramatiskt efter Bosman-domen. Som exempel kan nämnas att det i Premier League mellan säsongerna 1996/97 till 1997/98 skedde en löneökning på 35 %. Från 1998/99 till 1999/2000 ökade lönerna med 22 %.¹⁵⁹

Har spelarnas flytt lett till en ökad kommersialisering i hela EU då supportrar från olika länder vill fortsätta följa ”sin” spelare då han flyttar från exempelvis Frankrike till England? Ja, med detta fenomen följer ökade tv-sändningar i de olika länderna, ökad försäljning av fotbollströjor och så vidare. Intresset för de olika fotbollsligorna i Europa har även ökat generellt efter domen.

Hur har utvecklingen påverkat landslagsfotbollen? Bosmandomen kan inte sägas ha påverkat landslagsfotbollen direkt men däremot indirekt genom den ökade kommersialiseringen. Denna kommersialisering har lett till att stjärnorna i de stora klubbagen spelar allt fler matcher, att tempot är hårdare och att det inte finns tid till återhämtning, vilket ökar risken för skador. De stora mästerskapen blir lidande då stjärnspelarna är ur form, slitna eller skadade. Att vissa klubbar knappt vill släppa iväg sina spelare/arbetstagare till landslaget är ytterligare ett problem som jag tror vi kommer få se mer av i framtiden.

Något som påverkar fotbollen på sikt tror jag är att kontraktslösa ”hemvändare” är billigare än inhemska talanger. Detta riskerar att urholka ungdomsutvecklingen.

En attitydförändring har dock skett. Spelare anställs på kontrakt och ses inte längre som klubbars egendom. Bosmandomen är relativt accepterad och fotbollsspelet har accepterats som ett yrke. Snittlönen för en allsvensk fotbollsspelare har ökat och ligger nu på 42 500 kr/månad vilket gör fotbollen attraktiv för ungdomar som väljer idrott.

Vill man se det ur en positiv synvinkel kan man se det som att basen blir bredare, urvalet större och eliten därmed starkare.

De negativa konsekvenserna av Bosman har dock blivit att Allsvenskan blivit sämre i förhållande till övriga europeiska ligor, i alla fall enligt UEFA:s ranking. Svenska klubbar har även tappat i konkurrenskraft. Detta ras riskerar att fortsätta om inte elitklubbarna hittar ett sätt att behålla talangerna och erbjuda lika höga löner som i Norge och

¹⁵⁹ Leren, Kenneth André, *Fotballspillerens klubbkifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002, s. 148f.

Danmark. Spelaromsättningen i de allsvenska trupperna har ökat, vilket försvårar planeringen för säsongen.

6.2.3 Konsekvenser för spelarna – ”Player Power”

Fotbollsspelarnas vardag har förändrats väsentligt sedan Bosman-domen förkunnades 1995. Spelare vars kontrakt närmar sig slutet står numera i en unik position i jämförelse med innan Bosman-domen. Tidigare hade klubbarna i realiteten all makt vid kontraktsförhandlingar. Vid kontraktstidens utgång kunde klubben försöka sälja spelaren om de inte längre önskade hans tjänster. Lyckades inte detta var spelaren tvungen att acceptera sämre villkor än tidigare eller så blev han ”frigiven” – klubben var ju inte längre förpliktad. I realiteten innebar detta en uppsägning, utan något krav på saklig grund.

Spelare som klubben önskar förlänga kontraktet med sitter i en mycket bra sits. Infrias inte spelarens krav kan fotbollsagenten¹⁶⁰ pressa med att spelaren har möjlighet att lämna klubben ifråga och gå till någon annan vederlagsfritt. Klubben mister i det fallet en spelare som de kanske lagt ned mycket tid och pengar på och tvingas dessutom ut på marknaden för att få tag i en ersättare som de kanske måste betala dyrt för.

I och med att balansen mellan förhandlingsparterna förskjutits så pass mycket i förhållande till tidigare har spelarnas ekonomiska möjligheter ökat betydligt, därav uttrycket ”Player Power”¹⁶¹.

Tiden mellan åren 1997-2001 kan betecknas som en riktigt bra period för spelare och agenter. Många svenska spelare erhöll bra kontrakt utomlands och utländska stjärnspelare såldes för enorma summor ute i Europa.¹⁶² Zlatan Ibrahimovic transfer från Malmö till

¹⁶⁰ 1995 kom FIFA:s regler om fotbollsagenter. Agenter måste ha licens för att kunna förhandla för och marknadsföra spelare. Det är bara licensierade agenter, advokater eller nära släktingar (äkta makar, föräldrar eller syskon) som kan förhandla, marknadsföra eller ingå avtal med en klubb å spelarens vägnar. Agenterna är numera fotbollens återförsäljare och varje spelare har en agent. Förr genomfördes affärer mellan klubbar, nu agerar agenterna mellanhand och tjänar stora summor i provision, vilket ytterligare trissar upp priserna.

¹⁶¹ Uttrycket har sitt ursprung i engelska medier efter att flera omförhandlingar slutat med skyhöga löner för spelarna.

¹⁶² Exempelvis betalade Real Madrid 710 miljoner för Zidane sommaren 2001 medan Ronaldo ”bara” kostade 430 miljoner vintern 2003.

Ajax sommaren 2001 satte punkt för stora affärer med unga, lovande spelare.¹⁶³ Fotbollen är dock numera inne i något som skulle kunna betecknas som en lågkonjunktur. Antalet övergångar och övergångssummor har sjunkit inom hela fotbollsvärlden vilket har lett till en ”mördande” konkurrens. För fotbollsagenterna, som tredubblats i antal på bara några år, har arbetsklimatet hårdnat. Kent Carlzon, licensierad agent, tycker att effekterna av Bosman-domen visat sig först på senare år. ”- Nu finns så oerhört många kontraktslösa spelare på marknaden. Och de säljer inte sig själva. Det krävs mycket mer marknadsföring nuförtiden.”¹⁶⁴ En fri marknad även i Sverige var vad agenterna önskade och detta har infriats till säsongen 2005 då de nya reglerna för övergångar gällande den svenska marknaden togs i bruk.

Konkurrensen har resulterat i att det i exempelvis Norge blivit ”köparnas marknad”. Många klubbar har för många spelare på lönelistan. Spelare som inte är ordinarie ”förstalagsspelare” blir ”surplus to requirements” som de betecknas i England, de blir med andra ord överflödiga. Klubbarna vill gärna sälja dem, även om de har flera år kvar på sina kontrakt. Då de flesta klubbar är i samma situation och inte har möjlighet att köpa de spelare de eventuellt har användning för, blir dessa överflödiga spelare utbudna till marknaden gratis. Även då är intresset ofta svagt.

6.2.4 Konsekvenser för klubbarna

Efter Bosman-domen 1995 blev klubbarna uppmärksammade på problemet med att tappa sina stjärnspelare utan att få någon ersättning. Lösningen blev ofta att rejält öka spelarnas löner.

Om man ser på domen ur ett moraliskt och kvasijuridiskt perspektiv uppstår även problem då man enligt klubbedare och vissa spelare inte bör ”gå Bosman”¹⁶⁵. Detta gällde främst vid tiden för domen och har ändrats ju längre tiden har gått, dock är det främst spelare som ändrat inställning medan många klubbedare behåller denna syn på

¹⁶³ Kvar i Sverige blev bland andra Kim Källström och Kennedy Bakircioglu.

¹⁶⁴ Lindblom, Stefan, Kraak, Olof, *Ingen affär sälja spelare*, Göteborgs-Posten, 2003-09-23, s 40.

¹⁶⁵ Med att ”gå Bosman” menas att den kommande klubben inte behöver betala ersättning till den tidigare klubben.

saken. Man skulle kunna tala om en viss ”dubbelmoral” då samma klubbledare i de allra flesta fall vill knyta ”Bosman-spelare”¹⁶⁶ till sig istället för att betala dyrt för de andra spelarna som bjuds ut på marknaden.

Klubbarna har på olika sätt försökt att motverka följderna av Bosman-domen, såsom den ständigt ökande lönespiralen och problemet med att spelare försvinner från klubben gratis. I Skandinavien verkar det vara accepterat av både fans, ledare och till viss del spelare, att den som inte önskar signera ett nytt kontrakt ögonblickligen ställs utanför laget. På det sätt som klubbarna agerar kan man nästan tala om att de tillämpar en slags moralisk skyldighet för spelare att efter ett kontrakts utgång stanna kvar i klubben utan att få veta om de får delta nästa säsong. Klubbledare talar även mycket om ”klubbkänsla” och lojalitet mot laget och får på det sättet sympati från supportrarna. Efter domens införande i Europa förlorade svenska klubbar ekonomiskt men nu börjar kanske en förbättring ske mot ekonomisk balans.

Det blev dock stora rubriker när det under sensommaren och tidig höst 2003 meddelades att ”Öis-stjärnan” Martin Ulander petades ur spelartruppen inför match mot Sundsvall samt att Mikael Andersson och Kennedy Bakircioglu, båda Hammarbyspelare, stängdes av från allt spel på obestämd tid. I båda fallen bestämdes detta av klubbarnas egna styrelser med hänvisning till att spelarna vägrat skriva på nya kontrakt för klubbarna ifråga.¹⁶⁷

¹⁶⁶ Med ”Bosmanspelare” menas en spelare som är fri från sitt föregående kontrakt och där en övergångsersättning inte behöver utgå till hans tidigare klubb.

¹⁶⁷ I båda fallen kunde spelarna efter den säsongen lämna klubben som ”Bosman-fall” och gå gratis till en annan klubb. I fallet med Hammarbyspelarna drog styrelsen tillbaka sitt beslut om avstängning eftersom de inte varit tillräckligt tydliga med att tala om vilka principer som gäller vid kontraktsförhandlingar, vilket lett till att det i detta fall bara fanns ”förlorare”. Tränaren, Anders Linderöth, tycker det var starkt gjort att återta beslutet då hela historien skadat Hammarby. Se www.gp.se, Wikström, Peter, *Kennedy och Andersson spelar*, Göteborgs-Posten, 2003-09-20 samt Österberg, Tobias, *Hammarby stänger av Kennedy och Andersson*, Göteborgs-Posten, 2003-09-18, s 54.

I fallet rörande Ulander hade han signerat ett kontrakt för danska Århus från årsskiftet 2003/2004 men styrelsen tyckte att de blivit förda bakom ljuset och att han varit osolidarisk mot klubben. Den ersättning som Århus erbjöd för resten av hösten accepterades inte av Öis, som krävde minst det dubbla för att acceptera en övergång. Öis svar blev istället att peta Ulander ur truppen. När spelare går till en ny klubb med kort tid kvar på kontraktet ger det automatiskt lägre övergångssummor. Ulanders inställning var att han haft en öppen dialog med klubben och en ambition att Öis skulle få betalt för honom. Han tyckte att ”snacket” om Bosman är märkligt och ett tydligt tecken på dubbelmoral. Se www.gp.se, *Ulander i Öis-kylan*, 2003-08-24 och *Ulander ledsen och upprörd*, 2003-08-24.

En tydlig skillnad kan märkas i svenska klubbars agerande beroende på vilken typ av spelare det gäller. Ett exempel är Djurgårdens agerande under våren 2004. De ville absolut inte att deras spelare skulle "gå Bosman" och hävdade att samma regler gäller för alla spelare. Babis Stefanidis, en ung, medelmåttig allsvensk spelare, blev avstängd med hänvisning till att han inte skrivit på nytt kontrakt inför nästa säsong. Stjärnspelaren Andreas Isaksson fick däremot spela trots att inte heller han skrivit på kontrakt för nästa säsong. Det ligger mycket nära till hands att anta att Djurgården ville invänta sommaren 2004 års EM-slutspel för att kunna sälja Isaksson dyrt därefter, då han redan under våren aviserat att han ville ut i Europa till sommaren. I övriga Europa accepterar man i högre grad spelarnas styrkta förhandlingspositioner.

Att ställa spelare utanför laget för att i det närmaste pressa dem till att skriva nytt kontrakt är tvivelaktigt inte bara ur moralisk synvinkel utan även sett till legitimiteten med tanke på reglerna om avtals ingående, 31 och 36 § Avtalslagen (SFS 1915:218) och i förhållande till arbetsmiljöregler. Är detta enda orsaken till att ställa någon utanför laget medför 31 § Avtalslagen ogiltighet medan 36 § innebär att delar av eller hela avtalet kan ogiltigförklaras på grund av dess orimlighet.

Svenska spelare verkar, enligt ovanstående resonemang, inte vara så attraktiva på marknaden ute i Europa längre. Däremot är svenska tränare populära. Den svensk som har det mest meriterande jobbet utomlands är Sven-Göran "Svennis" Eriksson, som förbundskapten för England. Det finns även flera uppskattade svenska tränare i Danmark. Att tränare har lättare att få arbete utomlands är också det en konsekvens av Bosmandomen, som en del svenska klubbar fortfarande har svårt att acceptera. Men eftersom principerna i Bosmandomen är gällande försöker alla klubbar, utländska som svenska, anpassa sig till situationen och inhandla spelare till ett så lågt pris som möjligt.¹⁶⁸

¹⁶⁸ Ett undantag skulle kunna vara den engelska klubben Chelsea där den ryske ägaren och multimiljardären Roman Abramovitj köper "stjärnspelare" till ett oerhört högt pris. (Med detta förfarande är man dock relativt ensam om på marknaden.)

6.2.5 Situationen i Storbritannien

I England har de "utländska" spelarna traditionellt kommit från Nordirland, Skottland, Wales och Irland. Spelare från dessa länder har aldrig räknats som "utländska" i det engelska ligasystemet men de har däremot alltid räknats som det när det gäller de engelska lagens deltagande i Europacuperna. Detta faktum har medfört att England varit försiktiga med att köpa spelare från andra EES-länder eftersom dessa då måste konkurrera med spelarna från de övriga brittiska länderna vid spel i Europacuperna. År 1995 fanns det troligen mellan 40 och 60 spelare från länder utanför de brittiska öarna i Premier League. Säsongen 1998/99 var antalet tredubblat och 2000/01, fem år efter Bosman-domen, hade antalet stigit till 256 stycken.¹⁶⁹

6.2.6 Har bruket av utländska spelare skadat den europeiska fotbollens/spelarnas utveckling?

Innan Bosman-domen spekulerades det om att både länder med importöverskott och de med underskott skulle lida skada i förhållande till spelarutveckling på lång sikt. I Sverige har man valt att ersätta "exporterna" med mindre framgångsrika utländska spelare medan man i Frankrike valt att lösa det på ett annat sätt genom att satsa på de talanger som redan finns i landet. För svensk del har klubbarna tidigare tappat en del i ekonomisk balans på grund av Bosmandomen men börjar nu kanske komma tillbaka på grund av att klubbarna lärt sig att bara köpa Bosman-spelare. England har behållit sina bästa spelare hemma¹⁷⁰ men även köpt in flera internationella stjärnspelare. Ett exempel är Londonklubbarna Arsenal, där tränaren och ett flertal av spelarna kommer från Frankrike, och Chelsea som har ett helt internationellt lag. Resultatet för klubbarna har varit mycket gott tävlingsmässigt.

Hur spelarutvecklingen (i England) ser ut på sikt är lite svårare att svara på. Om de yngre engelska spelarna får träna och spela med de inköpta utländska stjärnorna kommer en god

¹⁶⁹ Leren, Kenneth André, *Fotballspillerens klubbskifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002, s. 157f.

¹⁷⁰ Stämmer i stort sett, de enda landslagsspelarna som spelar utanför de brittiska öarna är David Beckham och Jonathan Woodgate i Real Madrid och Owen Hargreaves i Bayern München. Varför inte fler engelska spelare återfinns i klubbtag på kontinenten är en liten gåta. Många av dem som försökt har misslyckats. Det kan bero på den engelska spelstilen som är annorlunda mot den kontinentala och/eller den engelska mentaliteten där de fortfarande tror sig vara bäst på fotboll eftersom fotbollen uppfanns där, trots att England inte vunnit VM sedan 1966. Ett annat skäl kan vara de höga spelarlönerna i England, varför åka utomlands om man inte får mer betalt än hemma?

utveckling att ske medan det blir svårare om de yngre istället får stå tillbaka och inte har möjlighet att konkurrera.¹⁷¹

6.2.7 Hur står sig europeisk fotboll i förhållande till övriga kontinenters fotboll?

Hur har den europeiska fotbollen stått sig i förhållande till andra kontinenter som inte har öppnat sina gränser för fotbollsspelare? Har Europa tappat mark i detta avseende? Utgångspunkten är att svaret blir med viss tvekan nekande. Att de europeiska landslagen presterar sämre beror antagligen till mycket liten del på Bosmandomen och istället på alldeles för många matcher med klubb lag och som en följd av detta för kort tid till träning och samling med landslagen. Antalet sydamerikanska spelare som spelar fotboll i Europa har ökat efter Bosman-domen.¹⁷² Detta har dock påverkat de sydamerikanska landslagen negativt. Huvudförklaringen är att spelarna har mycket lång resväg för att komma hem i samband med landskamper och detta kombinerat med ett späckat spelschema för klubben i Europa påverkar resultaten negativt. Situationen påverkar dock inte resultaten i de stora mästerskapen där man har längre tid för tidsomställning och acklimatisering. Totalt sett är styrkeförhållandet mellan Europa och Sydamerika som tidigare. Den afrikanska fotbollen har påverkats mest positivt av kontinenterna utanför Europa då många afrikanska spelare fått plats i toppklubbarnas lag i och med att EES-spelare inte längre räknas som utländska spelare.

6.3 Nytt UEFA-beslut¹⁷³

Den 20 april 2005 antog UEFA:s kongress, med samtliga 52 deltagande nationsförbund, beslutet om så kallade "local trained players". Detta beslut innebär krav på att ett visst antal spelare i en anmäld spelartrupp till en tävling anordnad av UEFA skall ha fotbollsutbildats i den aktuella klubben, eller i en annan förening i samma land. Detta oavsett spelarens nationalitet. Minimum av så kallade "local trained players" innebär att av de 25 tillåtna spelarna i en anmäld spelartrupp skall säsongen år 2006/07 minst fyra ha fått sin utbildning i klubbens land, av dessa ska minst två ha utbildats i

¹⁷¹ Värt att notera i detta sammanhang är att England inte ens kvalificerade sig till U 21-EM år 2004 medan Sverige gick till semifinal.

¹⁷² Som exempel se särskilt de brasilianska spelarna i Sverige som finns i snart varje klubb i allsvenskan.

¹⁷³ www.svenskfotboll.se 2005-04-21.

klubben. Säsongen år 2007/08 gäller sex respektive fyra spelare, och säsongen år 2008/09 åtta respektive fyra spelare. Kravet är tre säsonger per år mellan 15-21 års ålder i aktuell klubb, eller i klubb/ar inom samma nationsförbund.

Varje förbund, liksom SvFF, har självbestämmanderätt när det gäller hur UEFA-beslutet skall efterlevas. SvFF:s generalsekreterare Sune Hellströmer meddelar att beslutet om local trained players är helt i linje med SvFF:s talangutvecklingsarbete, vilket är centralt för fotbollens fortsatta utveckling.

Flera nationsförbund har meddelat att detta beslut är en mycket viktig signal till samtliga klubbar, för att utveckla fotbollen i respektive land.

UEFA:s och de nationella förbundens syn på hur fotbollen skall utvecklas är mycket intressant då den ur EG-rättslig synvinkel är diskriminerande mot unionens medborgare. Enligt EU-parlamentet är detta regelverk diskriminerande mot utländska spelare och bryter troligtvis mot EU:s lagstiftning.¹⁷⁴

6.4 FIFA-reglerna ställda mot EG-rätten

6.4.1 FIFA:s regler för internationella spelarövergångar

6.4.1.1 Bakgrund

Bosmandomen var endast ett första steg i EU:s granskning av fotbollens internationella regelverk. Till följd av ett antal klagomål från olika parter inledde EU-kommissionen en detaljerad undersökning av FIFA:s regler om internationella köp av fotbollsspelare m.m. . Undersökningen resulterade i ett meddelande om invändningar som sändes till FIFA i december 1998. EU framförde åsikten att idrottens regler på intet sätt kan skilja sig från reglerna på arbetsmarknaden i övrigt. Meddelandet föranledde långdragna och ingående diskussioner mellan EU, genom EU-kommissionen, och UEFA/FIFA. År 2001 avslutade kommissionsledamöterna samtalen med FIFA:s ordförande Blatter och UEFA:s ordförande Johansson om hur reglerna om internationella köp av fotbollsspelare m.m. skall regleras. Resultatet fick sin formella utformning genom ett utbyte av skrivelser mellan ordförande Blatter och kommissionsledamoten Monti. Efter det att diskussionerna

¹⁷⁴ För vidare diskussion, se kap. 8.

avslutats tog FIFA fram nya regler, FIFA Regulations for the Status and Transfer of Players, inklusive därtill hörande tillämpningsföreskrifter, vilka antogs den 5 juli 2001.¹⁷⁵ De nya reglerna trädde i kraft den 1 september 2001.¹⁷⁶

De nya reglerna kunde sägas utgöra en kompromiss mellan EU:s krav på att idrottens regelverk skall respektera de rättigheter som gäller i samhället i övrigt, där idrotten skall räknas som en aktör på den ekonomiska marknaden och FIFA och UEFA:s krav på att fotbollens särart såsom kulturell och social företeelse skall respekteras och innebära en viss form av särreglering. Det sistnämnda kravet har bland annat inneburit att de nya reglerna på olika sätt fördelar medel till de föreningar som utbildar unga fotbollsspelare.

6.4.1.2 *Det nya regelverket*

Det nya regelverket har, som ovan nämnts, varit i kraft sedan den 1 september 2001. FIFA klarlade att de nya reglerna skulle tillämpas på alla övergångar som sker under gällande kontrakt. Detta innebar att exempelvis solidaritetsersättningen (se nedan) skulle tillämpas på alla övergångar som skett efter den 1 september 2001. Kontrakten som sådana skulle dock gälla enligt sina ursprungliga lydelse.¹⁷⁷

FIFA har nu utarbetat en ny version av regelverket, vilket trädde i kraft den 1 juli 2005.

Jag har inte möjlighet att här gå igenom alla reglerna utan kommer istället att främst koncentrera mig på reglerna om solidaritetsmekanismen och de rörande tränings- och utbildningsersättning.¹⁷⁸ (Se bilaga 2 för FIFA Regulations)

En spelares status som professionell eller amatör är viktig då vissa regler endast gäller för endera förhållandet. En spelare anses vara professionell då han har ett skriftligt kontrakt med en klubb och hans inkomster är större än hans utgifter för att spela fotboll.¹⁷⁹

¹⁷⁵ I augusti 2001 träffades dessutom ett avtal mellan FIFA och den internationella spelarföreningen, FIFPro, om dess deltagande i genomförandet av de nya transferreglerna.

¹⁷⁶ Den första tiden därefter stod flera viktiga frågor avseende regelverkets tillämpning oreglerade. Det medförde en stor osäkerhet om vad reglerna i praktiken skulle komma att innebära i flera viktiga avseenden.

¹⁷⁷ FIFA cirkulär nr 826.

¹⁷⁸ Jag tar dock även upp vissa andra regler för att visa på bakgrunden och ge en förståelse till vissa begrepp. Informationen kommer till största del från FIFA:s och SvFF:s webbsidor.

En spelare får registreras för maximalt tre olika klubbar fr.o.m. den 1 juli till den 30 juni påföljande år. Dock är spelaren endast berättigad att spela officiella matcher för två klubbar.¹⁸⁰

Det skall finnas två "övergångsfönster" eller registreringsperioder per idrottssäsong, vilka bestäms av de nationella förbunden.¹⁸¹ Det innebär att det endast är tillåtet att registrera nya spelare under dessa två perioder, och det är det *nya* landets övergångsperioder som styr när övergångarna får äga rum. Ett undantag kan dock göras då en spelare vars kontrakt löpt ut tidigare än i slutet av en registreringsperiod, denne kan då registreras efter den nämnda registreringsperioden. Den första registreringsperioden börjar efter säsongen och skall avslutas innan nästa säsong startar. Den andra registreringsperioden skall infalla mitt under säsongen.¹⁸²

En professionell spelare kan utlånas till en annan klubb vid förekomst av en skriftlig överenskommelse mellan spelaren och de berörda klubbarna. I detta fall tillämpas samma regler vilka gäller vid en spelarövergång, således även villkoren för tränings- och utbildningsersättning samt solidaritetsersättning. Minimiperioden för en utlåning är tiden mellan två registreringsperioder.¹⁸³

Med syfte att tillåta den flexibilitet, som har efterfrågats av både klubbar och spelare accepteras förtidsuppsägning av anställningskontrakt vid parternas samtycke. Regelverket tillåter även en övergång av en spelare som på ovan nämnda vis har upphävt och fört över sitt kontrakt till en ny klubb, som han själv valt, under en av de två gällande transferperioderna. En etablerad professionell spelare som har medverkat i mindre än 10% av sin klubbs officiella matcher har möjlighet att avsluta sitt kontrakt i förtid på grund av "sporting just cause".¹⁸⁴

¹⁷⁹ Chapter II, article II, Status of Players.

¹⁸⁰ Chapter III, art. 5, p. 3, Registration of Players.

¹⁸¹ För svensk del infaller den långa transferperioden från den 15 november t.o.m. den 31 mars medan perioden under säsong infaller mellan den 1 juli och den 31 augusti. För klubbarna på kontinenten är vinterperioden vanligtvis 1-31 januari och sommarperioden 1 juli-31 augusti.

¹⁸² Chapter III, art. 6, p. 1, 2 Registration Periods.

¹⁸³ Chapter III, art. 10 p. 1, 2 Loan of Professionals.

¹⁸⁴ Chapter IV, art. 13, 15, Maintenance of Contractual Stability between Professionals and Clubs. Sportslig skälig grund (min översättning).

Dessa förändringar gör att FIFA-reglerna i lägre grad än tidigare går emot EG-reglerna. Det verkar dock inte som om detta varit avsikten, FIFA verkar snarare ha anpassat sig efter hur klubbar och spelare reagerat.

En professionell spelares kontrakt får minimum vara från det datum kontraktet trädde i kraft till slutet av säsongen, och maximum fem år. Kontrakt gällande annan period tillåts endast om det är i enlighet med gällande nationell lagstiftning. Spelare under 18 år får ej kontrakteras för en längre period än tre år.¹⁸⁵ Ett kontrakt kan inte ensidigt avslutas under pågående säsong.¹⁸⁶

Huvudregeln för internationella övergångar för spelare under 18 år är att dessa är förbjudna. Denna regel har tillkommit som ett svar på debatten om rovdrift på unga fotbollsspelare. Om spelarens familj flyttar till ett land där den nya klubben befinner sig av andra skäl än sådana hänförliga till den aktuella övergången är ett av tre undantag till huvudregeln. Exempelvis skall naturligtvis inte barnen i en flyktingfamilj som kommer till Sverige hindras att spela fotboll. Det andra undantaget gäller då en spelare mellan 15-18 år förvärvas inom EU/EES-området och den köpande fotbollsklubben kan garantera att spelaren kommer att erhålla en bra idrottsträning såväl som akademisk utbildning.¹⁸⁷

En spelares träning och utbildning sker i åldrarna 12-23 år. Tränings- och utbildningsersättning skall betalas ut för spelare som signerar sitt första kontrakt som professionell och senare vid varje övergång fram till slutet av den säsong då spelaren fyller 23 år. Ersättningen avser den träning som spelaren fått mellan åren 12-21. Om spelaren är ordinarie i A-laget innan han fyllt 21 år och träningen därmed kan anses avslutad skall ersättning alljämt betalas till slutet på den säsong då spelaren fyller 23 år. Beräkningen av beloppet skall dock baseras på åren från 12 till den ålder, vilken det

¹⁸⁵ Chapter IV, art. 18, Special Provisions Relating to Contracts Between Professionals and Clubs.

¹⁸⁶ Chapter IV, art. 16.

¹⁸⁷ Chapter V, art. 19, International Transfers involving Minors. Det tredje undantaget gäller en spelare som bor i närheten av en landsgräns där "cross-border traffic" sker dagligen vilket kräver en särskild lösning. Unga spelare får lov att träna i klubbar tillhörande de grannliggande nationella förbunden om deras hem ligger inom 50 km från gränsen och klubben de skall träna med ligger inom samma avstånd på andra sidan gränsen samt att spelaren bor hemma. De aktuella förbunden måste ge sitt uttryckliga godkännande.

fastställts att spelaren faktiskt avslutande sin träning.¹⁸⁸ Vilket belopp som skall betalas framräknas på pro rata basis i enlighet med den träningsperiod som spelaren tillbringade i varje klubb.¹⁸⁹

I jämförelse med vad som gällt tidigare innebär detta att en spelare under 23 år som huvudregel inte kan lämna sin klubb utan ersättning. Detta innebär en väsentlig inskränkning av Bosman-domens effekter och de EG-rättsliga principerna om fri rörlighet. I EG-fördraget stadgas ej att reglerna endast gäller efter en viss ålder och denna artikel kan därför ses som ett brott mot EG-rätten.

Ersättningssumman för träningskostnaderna skall beräknas genom fastställda belopp publicerade på FIFA:s webbsida.¹⁹⁰ Viktigt här är att ersättningen inte är anpassad efter kvaliteten på den enskilda spelaren. Alla spelare som tränats upp på en viss nivå "kostar" lika mycket. Detta medför att det för en utländsk klubb är relativt billigt att lösa en mycket lovande ung spelare medan det inte är värt priset för en ung spelare av något sämre klass.

När en spelare som är under 23 år tecknar sitt första professionella kontrakt eller när en professionell övergår från en idrottsklubb till en annan skall tränings- och utbildningsersättning utgå. Denna ersättning skall utgå oavsett om spelaren går till en ny idrottsklubb under gällande kontrakt eller efter att kontraktet löpt ut.

Reglerna om tränings- och utbildningsersättning är endast tillämpliga vid internationella transfers.¹⁹¹

Att på detta sätt utge ersättning för träning och utbildning av spelare var en nyhet i fotbollsvärlden. Efter Bosmandomen debatterades huruvida de idrottsklubbar som utbildar unga spelare skulle komma att tvingas släppa sina unga spelare gratis. Det skulle

¹⁸⁸ Chapter VI, art. 20, Annex 4, art. 1, Training Compensation. Vad som bestämmer när en spelares träning och/eller utbildning är avslutad är en fråga om bevis där bevisbördan ligger på den klubb som hävdar att utbildningen är avslutad. Att en spelare är ordinarie i A-laget är en indikation på att träningen är avslutad men det kan även finnas andra indikationer och beslut måste därför tas från fall till fall. Se FIFA Cirkulär nr 801.

¹⁸⁹ Annex 4, art. 3, p. 1.

¹⁹⁰ Annex 4, art. 4, Training Costs.

¹⁹¹ Sverige har dock infört ett system för utbildnings- och solidaritetsersättning som harmonierar med FIFA:s regelverk. Se SvFF:s nationella övergångsregler kap. 4, § 17,18.

leda till att dessa föreningar skulle tvingas upphöra med sin verksamhet, vilket skulle vara mycket olyckligt för fotbollen. Syftet med reglerna var därför att tillförsäkra ersättning till de idrottsklubbar som satsar resurser på att utbilda unga spelare, vilket därmed i längden skall säkra den fortsatta rekryteringen av fotbollsspelare.

Reellt innebär detta att spelare under 23 år som huvudregel inte kan lämna sin idrottsklubb utan att en ny klubb utger ersättning. Bosmandomen gäller dock alltså för spelare över 23 år.

Syftet bakom reglerna, att dessa skall vara en form av kostnadsersättning och inte en övergångssumma, illustreras av att tränings- och utbildningsersättningen inte anpassas efter kvaliteten på den enskilda spelaren.

Nivåerna för tränings- och utbildningsersättningen har gjorts enhetliga för varje kontinent medan en justering efter förhållandena i varje enskilt land istället har gjorts genom de kategorier som nationsförbunden får använda på sina respektive medlemsföreningar.

Nivåerna för Europa är följande¹⁹²:

Kategori I : 90,000 Euro

Kategori II : 60,000 Euro

Kategori III : 30,000 Euro

Kategori IV : 10,000 Euro

De svenska klubbarna återfinns i kategori II, III och IV.

Beräkningen av tränings- och utbildningsersättning sker genom att den klubb som utbildat spelaren får ersättning med det belopp per år inom den kategori som klubben anses tillhöra. Dock skall beloppet för de år då spelaren var 12-15 år alltid beräknas enligt kategori 4.¹⁹³ Detta innebär att en svensk spelare som mest kan komma att kosta 400 000 euro.

¹⁹² Se FIFA:s Cirkulär nr 959 Annex.

¹⁹³ Annex 4, art. 5.

Dessa nivåer skall tillämpas vid den första internationella övergången som alla spelare under 23 år gör. Dessutom skall nivåerna tillämpas för alla sådana övergångar som ägt rum från den 1 september 2001.

Vid förvärv av spelare inom EU/EES skall ersättningen beräknas på medelvärdet av klubbarnas träningskostnader då en spelare övergår från en klubb i en lägre kategori till en klubb i en högre kategori. I de fall spelare övergår från en klubb i en högre kategori till en klubb i en lägre kategori beräknas däremot ersättningen på kostnaden för träning som klubben i den lägre kategorin haft.¹⁹⁴

Om en professionell spelare gör en internationell transfer under kontraktstid skall den köpande klubben betala en andel (5%) av övergångssumman, tränings- och utbildningsersättningen undantagen, betald till den tidigare klubben. Betalningen/andelen fördelas till de klubbar som varit involverade i träningen och utbildningen av spelaren under åren 12 till 23.¹⁹⁵

Av tolkningsföreskrifterna till transferreglerna framgår att solidaritetsersättningen skall utgå oavsett spelarens ålder. Det innebär att solidaritetsersättningen kan utgå parallellt med tränings- och utbildningsersättning. Solidaritetsersättningen skall förmodligen inte räknas av mot vad enskilda klubbar kan få enligt s.k. vidareförsäljningsklausuler. Rättsläget får dock betecknas som något osäkert i sistnämnda avseende. Regeln om solidaritetsersättning kan beskrivas som en ”småklubbsskatt” på övergångar.

FIFA och UEFA tar nu än en gång för givet att deras regler är i överensstämmelse och i enlighet med EG-rätten, delvis eftersom EU-kommissionen varit med och utvecklat reglerna. Enligt min mening är det inte alls säkert att dessa nya regler skulle ”klara sig” vid en eventuell prövning i EG-domstolen. Jag tänker då framförallt på reglerna som åsidosätter principerna i Bosman- domen för spelare under 23 år. Vid en historisk tillbakablick framkommer att även de tidigare transferreglerna var utarbetade i

¹⁹⁴ Annex 4, art. 6.

¹⁹⁵ Chapter VI, art. 21, Annex 5, art. 1, Solidarity Mechanism.

samförstånd med Kommissionen men EG-domstolen uttalade då att Kommissionen inte hade makt att bestämma/tolka EG-rätten på detta sätt samt att den förutsättningen att Kommissionen varit med i processen gjorde för den sakens skull inte reglerna giltiga. Detsamma borde rimligtvis gälla även nu. Se resonemang ovan i del I angående detta.

7. DEN RÄTTSLIGA UTVECKLINGEN EFTER BOSMAN

7.1 Nya riktlinjer

EU-kommissionen drog år 1999 upp vissa riktlinjer, utifrån då avkunnade domar, om vad som kan tänkas ligga inom ett idrottsspecifikt område och därmed ej påverkas av EG-rättslig reglering.¹⁹⁶: Här nämns de viktigaste:

- ”Rules of the game”, själva spelreglerna för en idrott
- Reglerna om landslag och nationalitetskrav
- Kvoteringsregler för landslagsuttagningar (jfr Deliège-fallet nedan)
- Transfer deadlines, dagen-D-bestämmelser (jfr Lehtonen-fallet nedan)
- Geografiska indelningar

Aktuella frågor som till sin natur är att anse som rent idrottsliga:

- Resultat som grund för indelning
- Antidopingreglerna
- Licensreglerna inom fotbollen (elitlicensen)

Områden som är osäkra för idrottens företrädare:

- Transferreglerna

Jag anser att det vore bra om man inom EU kunde enas om att det finns ett område inom idrotten som idrottens organisationer själva ska råda över, utan inblandning av EG-rätten. Svårigheten är att klart definiera detta område, vilket säkerligen leder till fler gränsdragningsproblem mellan vad som är att betrakta som ”ekonomiska” respektive rent ”idrottsliga” idrottsregler i framtiden. Det faktum att en kritisk prövning av fotbollsindustrins regelverk till slut fördes av en individuell spelare med EG-rätten som

¹⁹⁶ EU och idrotten, broschyr utgiven av Riksidrottsförbundet.

grund, visar på hur EG-rättens förmåga att skapa individuella rättigheter, som kan användas som instrument för att nå EG-fördragets mål, fungerar.

7.2 Nya rättsfall

7.2.1 Balog¹⁹⁷

1998 kom en belgisk domstol fram till att FIFA:s internationella transfersystem var en lika olaglig överträdelse av EG-rätt som UEFA:s system i Europa var. I målet framkom att överenskommelsen mellan FIFA och UEFA om att tillåta klubbar att kräva kompensation för att släppa icke-EU-spelare även när de hade nått kontraktstidens slut var olaglig.

7.2.2 Malaja¹⁹⁸

Den franska Malaja-domen från år 2000 garanterar att de ömsesidiga avtal som slutits mellan länder utanför EU och EES-området betyder att spelare från dessa länder kommer att klassas som ”icke-utländska”.

Lilia Malaja nekades transfer från en polsk klubb till en fransk klubb på grund av att det franska basketbollförbundet hade restriktioner gällande ”utlänningar”. Men Malaja bestred deras regler på den grunden att artikel 39 i associationsavtalet mellan Polen och Frankrike förhindrade att man använde dessa restriktioner mot henne. Hon vann och de franska domstolarna erkände rätten för ”inhemska medborgare” från länder som EU har associationsavtal med att behandlas på samma sätt som EU-medborgare. Det finns associationsavtal med Turkiet om förhållandet rörande fri rörlighet för arbetstagare i enlighet med artikel 39 och andra associationsavtal som garanterar likabehandling vid arbete och frihet från diskriminering på grund av nationalitet med flera central- och

¹⁹⁷ Mål C-264/98 Balog v Royal Charleroi Sporting Club. Se även kap. 5.1.1.

¹⁹⁸ Malaja v Fédération Française de Basket-Ball (FFBB) La Cour Administrative d'Appel de Nancy (Première Chambre) från den 3.2.2000, No. 99NC00282; publicerad i: RTD Eur [2000] s 384. Slutligen prövat i Frankrikes Conseil d'Etat, dom den 30 december 2002. (Endast prövat i Frankrike, ej i EG-domstolen.)

östeuropeiska stater som vill bli medlemmar i EU och med Marocko, Tunisien och Algeriet¹⁹⁹

Domens effekt kommer att bli att rätten att arbeta utökas för Turkiet samt de 13 länder som redan bedriver handel i EU, däremot kommer det inte tillåtas att arbetare kommer till EU och börjar sin anställning. Malaja-domen visar att principerna i Bosmandomen skall vara generella för all idrott och inte endast gälla fotboll samt att de utländska medborgare som redan finns inom EU kommer att åtnjuta exakt samma post-Bosman frihet att röra sig över gränserna, när deras innevarande kontrakt går ut, som EU-medborgarnas.²⁰⁰

Det är viktigt att än en gång poängtera att följderna av Bosmandomen inte begränsas till fotboll utan gäller alla idrotter som kan sägas utgöra en "ekonomisk verksamhet".

Malaja-domen visar på något av EG-rättens kärna och bakomliggande idé; en specifik EG-rättslig princip (som den som "framkom" i Bosmandomen) utvecklas genom praxis till att bli en generell princip, som i detta fall kommer att gälla alla idrotter.

7.2.2.1 Hur påverkas Sverige av domen?

Enligt den franska domstolen är det diskriminering att låta franska, men inte polska, medborgare spela basket i Frankrike. Om svensk domstol prövar ett liknande ärende är det troliga att de kommer till samma slutsats. I framtiden skulle det då kunna vara tillåtet att ställa upp med elva icke EU-medborgare. Ett exempel är att Öis, som samarbetar med en klubb i Brasilien, skulle starta nästa allsvenska match med elva brasilianare. Det finns olika sätt att se på konsekvenserna av detta scenario. Ett sätt är att välkomna domen för att det i dagens globala värld är fel med begränsningar, det medverkar till ett öppnare EU samt att det innebär ett tillfälle till att ha ett så bra fotbollslag som möjligt. Ser man det ur en annan synvinkel kan man säga att det skulle vara en katastrof för svensk fotboll. Möjligheten att utveckla egna spelare försvinner, vilket skulle slå hårt mot det svenska

¹⁹⁹ McArdle, David., *From Boot Money to Bosman: Football, Society and the Law*, Cavendish Publishing Limited, London, 2000, s 53f.

²⁰⁰ McArdle, D., *From Boot Money to Bosman: Football, Society and the Law*, Cavendish Publishing Limited, London, 2000, s 54.

landslaget. Ett annat problem är att det kräver stora sociala resurser av klubbarna om de skall ta emot fler utlänningar.²⁰¹

Malaja-domen avkunnades i december 2002 men ännu har ingen ”invasion” av spelare från länder utanför EU eller EES-området kommit till Sverige. Redan innan denna dom var det möjligt att låta elva italienare (eller andra nationaliteter från ett EU- eller EES-land) spela i ett allsvenskt lag men det har inte kommit någon ”italiensk invasion” till allsvenskan. Domen innebär att det är fritt fram för icke-EU-medborgare från Turkiet samt från de 77 länder som tecknat ”Cotonou-avtalet”²⁰² (de flesta är afrikanska stater) att spela för franska idrottsklubbar. Tidigare har idrottsförbunden själva skött regleringen men med denna dom ställer sig domstolen över förbundens regler. För att detta skall bli verklighet även i Sverige måste svensk domstol pröva ett liknande ärende och komma fram till samma slutsats.

7.2.3 Deliège²⁰³ och Lehtonen²⁰⁴

Dessa två domslut från april 2000 utgör den allra mest betydelsefulla utforskningen av slitningen mellan EG-rätt och idrott som gjorts sedan Bosmandomen 1995. I båda fallen upprepade domstolen den välkända principen att idrott endast kan bedömas efter gemenskapsrätt om den är grundad på en ekonomisk aktivitet och bekräftade att bestämmelser som endast är av idrottsligt intresse inte omfattas av EG-fördraget.

Frågan som ställdes i Deliège-fallet rörde hur EG-rätten ställde sig till de nationella judoförbundens uttagning av judoutövare till internationella tävlingar. Saken skilde sig här från reglerna som behandlades i Walrave och Koch samt i Bosman, i första hand för att uttagningsreglerna inte bestämde förhållandet för allmänt tillträde till arbetsmarknaden och inte heller innehöll paragrafer om begränsning av antalet deltagare

²⁰¹ Utländska spelare och deras familjer kan behöva hjälp med att integreras i det svenska samhället vilket kräver en större arbetsinsats för klubbarna än om truppen består av mestadels inhemska spelare.

²⁰² Cotonou-avtalet 2000/483/EC. Partnerskapsavtal mellan medlemmarna i gruppen av stater i Afrika, Västindien och Stillhavsområdet och Europeiska Gemenskapen och dess medlemsstater. Trädde i kraft 1 april 2003. Avtalet ersatte den tidigare Lomékonventionen. Avtalet har sin ursprungliga grund i vissa av medlemsstaternas behov av att inom EG:s ram kunna vidmakthålla handelsrelationerna till f.d. kolonier och andra handelsmässigt beroende områden.

²⁰³ Mål C-51/96 & C-191/97 Deliège v. Ligue Francophone de Judo et Disciplined Associées ASBL.

²⁰⁴ Mål C-176/96 Lehtonen (Jyri), Castors Canada Dry Namur-Braine ASBL v. FRBSB.

från andra medlemsländer. Domstolen ansåg att idrottsregler som krävde att professionella eller halvprofessionella idrottsmän innehade ett tillstånd eller hade blivit uttagna av deras nationella förbund för att få lov att delta i en internationell tävling på hög nivå, som inte omfattar landslag som tävlar mot varandra, inte i sig utgör en sådan begränsning av friheten att tillhandahålla tjänster som är förbjuden enligt artikel 49 EGF, förutsatt att idrottsreglerna är en ofrånkomlig följd av organisationen av en sådan tävling.²⁰⁵ Domstolen ansåg vidare att ett uttagningssystem som visar sig gynna en kategori idrottare framför en annan kategori inte i sig medför att ett sådant system utgör en begränsning av friheten att tillhandahålla tjänster. Idrottsliga uttagnings-/representationsregler för internationellt deltagande är inte i strid med EG-fördragets bestämmelser om dessa regler är nödvändiga för att kunna organisera sådana tävlingar. Om så är fallet avgörs bäst av de berörda organisationerna.²⁰⁶

Fallet Lehtonen rörde övergångsregler inom basketbollen. Dessa regler tillämpas av nationella förbund under överinseende av FIBA, det internationella basketbollförbundet. EG-domstolen bedömde fallet på grundval av artikel 39 EG-fördraget. Domstolen konstaterade att fördraget utesluter användandet av ett idrottsförbunds regler vilka hindrar en basketklubb från att låta spelare från andra medlemsländer delta i matcher i den nationella mästerskapsserien om spelarövergången har ägt rum efter ett specifikt datum. Detta gäller om det specifika datumet infaller tidigare än det datum som gäller för övergångar av spelare från vissa tredje länder, såvida en sådan särbehandling inte är berättigad av objektiva skäl endast rörande idrotten som sådan eller beroende på skillnader mellan den situation som en spelare från ett förbund inom den europeiska zonen befinner sig i respektive den situation som spelare från ett förbund utanför den europeiska zonen befinner sig i.²⁰⁷

Frister för övergångar kan tjäna syftet att säkerställa rättvisan i idrottstävlingars genomförande, eftersom spelarövergångar – förstärkningar – avsevärt kan förbättra ett

²⁰⁵ Mål C-51/96 och C-191/97 *Deliège v. Ligue Francophone de Judo et Disciplined Associées ASBL*, punkt 69 och domslutet.

²⁰⁶ Ds 1997:27 EG-rätten och svensk idrott, s 119.

²⁰⁷ Mål C-176/96 *Lehtonen (Jyri), Castors Canada Dry Namur-Braine ASBL v. FRBSB* punkt 60 och domslutet.

lags prestationsförmåga mitt under en pågående serie, särskilt i slutspel eller i avgörande matcher. Slutsatserna av domstolens resonemang är att man accepterar idrottens regelverk – med reservationen för de olika tidsfristerna, vilka man inte anser sig behöva kommentera – så länge dessa är objektivt sett nödvändiga för idrotten ifråga och dess verksamhet. Detta gäller oavsett om en yrkesutövares fria rörlighet hindras.²⁰⁸

På så sätt tillåter domstolen att EG-rätt kan tillämpas som underlag för ingripande i utförande inom idrottstävlingar. Men domen förhindrar inte alls förutsättningar för godtagbara opartiska ”transfer deadlines” under en säsong, efter vilken inga andra övergångar tillåts. Sådana regler inskränker visserligen handelsfriheten, men domstolen godtog särskilt rollen sådana övergångar kan spela i tillförsäkrandet av regelmässighet i tävlingar. Det uppmärksammades att spelarövergångar sent på säsongen kan rubba tävlingsbalansen och skada ett effektivt genomförande av ett mästerskap, speciellt som i detta fall där den nationella ligan är vunnen på grund av ändrade förutsättningar i sensäsongens slutspels-matcher.

Liksom i Bosmanfallet verkade reglerna som var under granskning vara otillräckliga för att nå de mål som påstods vara de eftersträfvade, men ansågs däremot vara anpassade regler skapade för att återspegla de speciella behoven för organiserad idrott, på intet sätt utestängda av domstolen vid dess tolkning av EG-rättens tillämpning. Det är inte fråga om ett ”idrottsundantag”, men det är inte heller en åtgärd som utsätter idrotten för de ”normala” och naturliga konsekvenserna av EG-rätten. I både Deliège och Lehtonen görs antagandet att idrottsföreningar får lov att sätta gränser inom vilka deras idrott skall utspelas, och att EG-fördraget inte skall intervensera, även om man kan märka att de ekonomiska aktörernas frihet påverkas tillfälligt. Så länge EG-rättens objektiva karaktär utvecklas jämte idrottens objektiva karaktär och ändamål, finns möjlighet för dessa båda regelverk att samverka.²⁰⁹

²⁰⁸ Ds 1997:27 EG-rätten och svensk idrott, s 121f.

²⁰⁹ Weatherill, Stephen, *Fair Play Please!: Recent developments in the application of EC Law to sport*, CMLRev 40: 51-93, 2003, s 58f.

7.2.4 Kolpak²¹⁰

Twisten mellan det tyska handbollsförbundet (DHB) och Kolpak gällde utfärdande av spelarlicens. Maros Kolpak, en slovakisk medborgare, hade spelat professionell handboll för den tyska division två-klubben Östringen sedan mars 1997. DHB utfärdade hans spelarlicens försedd med bokstaven "A" på grund av hans slovakiska medborgarskap i enlighet med 15 § i DHB:s tävlingsbestämmelser. Där stadgas att då spelaren inte är EU-medborgare eller medborgare i tredje land som ingått associeringsavtal med EU, varigenom landets medborgare likställs med gemenskapsmedborgare vad avser rätten till fri rörlighet enligt artikel 48.1 i EG-fördraget, skall spelarens licens förses med bokstaven "A". I tävlingsbestämmelserna stadgas vidare att i mästerskapstävlingar och cupspel får högst två spelare per lag sättas in som har spelarlicenser med bokstaven "A".²¹¹ På grund av dessa omständigheter begärde Kolpak att få en spelarlicens i vilken det utländska medborgarskapet inte angavs. Han hänvisade till att han var lagligen anställd och bosatt i Tyskland samt innehade ett giltigt uppehållstillstånd. Han gjorde även gällande att Slovakien hör till de tredje länder vars medborgare, med stöd av diskrimineringsförbudet, som följer av EG-fördraget jämfört med associeringsavtalet mellan Gemenskapen och Slovakien, har rätt att utan begränsningar delta i alla matcher på samma sätt som tyska spelare och spelare från Gemenskapen.²¹² Den nationella domstolen ställde en fråga till EG-domstolen för att få klarhet i huruvida artikel 38.1 första strecksatsen i associeringsavtalet mellan Gemenskapen och Slovakien utgör hinder för ett idrottsförbund att tillämpa en bestämmelse enligt vilken klubbar vid mästerskapstävlingar och cupspel endast får sätta in ett begränsat antal spelare från tredje länder, som inte är parter i EES-avtalet. Frågan var också om detta gällde en slovakisk medborgare tillika professionell idrottsman, som var lagligen anställd av ett idrottsförbund i en medlemsstat, i detta fall Tyskland.²¹³

²¹⁰ Mål C-438/00 Deutscher Handballbund eV v. Maros Kolpak.

²¹¹ Mål C-438/00 Deutscher Handballbund eV v. Maros Kolpak, punkt 8.

²¹² Mål C-438/00 Deutscher Handballbund eV v. Maros Kolpak, punkt 11.

²¹³ Mål C-438/00 Deutscher Handballbund eV v. Maros Kolpak, punkt 22.

Domstolen konstaterade först att artikel 38.1 i associeringsavtalet har direkt effekt.²¹⁴ Detta innebär att slovakiska medborgare har rätt att åberopa bestämmelsen i fråga inför en nationell domstol i värdmedlemsstaten. Domstolen hänvisade till Bosman-domens princip som klarlade att diskrimineringsförbudet i EG-fördraget rörande fri rörlighet för arbetstagare inte gäller endast offentliga myndigheters rättsakter utan även andra rättshandlingar, som upprättats av idrottsförbund, i vilka villkoren för professionella idrottsmäns utövande av förvärvsarbete slås fast.²¹⁵ Även om det inte föreskrivs någon princip om fri rörlighet inom Gemenskapen för slovakiska medborgare så har de, om de är lagligen anställda inom en medlemsstats territorium genom artikel 38.1 i associeringsavtalet mellan Gemenskapen och Slovakien, en rätt till likabehandling vad gäller arbetsförhållanden som den rättighet som gemenskapsmedborgare åtnjuter genom artikel 39 i fördraget. Artikeln är även tillämplig på av ett idrottsförbund, såsom DHB, antagna bestämmelser, i vilka villkoren för professionella idrottsmäns utövande av förvärvsarbete slås fast.²¹⁶ Vad gäller frågan om bestämmelserna i 15 § tävlingsbestämmelserna utgör ett arbetsvillkor konstaterar domstolen att en dylik idrottsbestämmelse rör anställningsvillkor i den mening som avses i artikel 38.1 första strecksatsen i associeringsavtalet mellan Gemenskapen och Slovakien, eftersom den har en direkt inverkan på deltagandet i mästerskapstävlingar och cupspel för en professionell slovakisk idrottsman som redan är lagligen anställd i enlighet med de nationella bestämmelserna i mottagarlandet. Dessa bestämmelser liknar de utlänningsklausuler som förbjöds i Bosman-målet. Det kan därför konstateras att tolkningen av artikel 48.2 i fördraget är överförbar på artikel 38.1 första strecksatsen i associeringsavtalet mellan Gemenskapen och Slovakien. Genom punkt 128 i Bosman- domen har domstolen konstaterat att utlänningsklausulerna tillämpas på alla officiella matcher mellan klubbar och följaktligen på professionella spelares huvudsakliga verksamhet. Sambandet mellan en fotbollsklubb och den medlemsstat i vilken klubben är etablerad kan inte anses följa av idrottsverksamheten, lika litet som det samband som anknyter klubben till dess stadsdel, stad eller region. Med hänsyn till detta kan den diskriminering som skapas av 15 §

²¹⁴ Med hänvisning till Mål C-162/00 Land Nordrhein-Westfalen v. Beata Pokrzeptowicz-Meyer. Där tillerkändes en identisk ordalydelse i Europaavtalet mellan Europeiska Gemenskaperna och Polen, som antagits i samma syfte och sammanhang som det mellan Gemenskapen och Slovakien, direkt effekt.

²¹⁵ Mål C-438/00 Deutscher Handballbund eV v. Maros Kolpak, punkt 31 och 32.

²¹⁶ Mål C-438/00 Deutscher Handballbund eV v. Maros Kolpak, punkterna 34-37.

punkterna 1b och 2 i tävlingsbestämmelserna inte anses vara motiverad av rent idrottsliga hänsyn eftersom dessa bestämmelser innebär att klubbarna i matcher som arrangeras av DHB får använda ett obegränsat antal spelare som kommer från stater som är medlemmar i EES.

Svaret på tolkningsfrågan är att artikel 38.1 första strecksatsen i associeringsavtalet mellan Gemenskapen och Slovakien skall tolkas så att den utgör hinder för tillämpningen av en bestämmelse antagen av ett idrottsförbund i samma stat, enligt vilken klubbar vid mästerskapstävlingar och cupspel endast får sätta in ett begränsat antal spelare från tredje länder, som inte är parter i EES-avtalet. Detta gäller en professionell idrottsman med slovakiskt medborgarskap, som är lagligen anställd av en i en medlemsstat etablerad klubb.

Denna dom utvidgar Bosmandomen genom att förbjuda begränsningar för anställning av utländska spelare från de 93 länder som har undertecknat avtal om likabehandlingsvillkor med EU.

Advokat Dupont, som företrädde Jean-Marc Bosman, påtalade en viktig ömsesidig aspekt av domen. I avtalet mellan Slovakien och EU ges slovakiska medborgare rätt till likabehandling i EU men även Slovakien skall ge samma rättigheter till EU-medborgare. Innebörden blir enligt Dupont att begränsningar rörande anställning av EU-spelare också kan bestridas i alla länder med vilka EU har ett avtal om likabehandling med. Dupont ansåg inte, till skillnad från hur vissa idrottsförbund reagerade direkt efter domen, att kravet på ett idrottsundantag skall komma upp varje gång ett mål framkommer som förtydligar tillämpandet av Europarätt inom sportområdet.²¹⁷ Det fanns en del advokater som inte trodde att följderna av detta fall skulle bli stora. En skattejurist menade att handelsavtal eller associationsavtal ger begränsade resultat eftersom de endast skapar likabehandling för arbetstagare som redan lagligen befinner sig i ett annat land på grund av att de har uppehållstillstånd och arbetstillstånd. Även efter Kolpak-domen kommer länderna ha möjlighet att begränsa tillgången för icke-EU-spelare. Resultatet av domen blir då att den endast påverkar spelare som redan befinner sig i ett land.

²¹⁷ Soccer Investor Weekly, 14 May, 2003 (www.soccerinvestor.com)

Dupont påpekade att dessa begränsningar endast kan införas av de lagstiftande organen, och nationella parlament, inte av idrottsförbund. Denna möjlighet sträcker sig inte till regler gällande tillträde till arbetsmarknaden. Enligt Dupont är avgörandets omfattning ännu ett skäl för att motsäga sig kravet på ett sportundantag.²¹⁸

7.2.5 Simutenkov²¹⁹

Den ryske fotbollsspelaren Igor Simutenkov nekades spelarlicens i spanska ligan för laget Deportivo Tenerife då det spanska fotbollförbundet, liksom till exempel Svenska Fotbollförbundet, hade en begränsning för hur många spelare från länder utanför EES-området som ett lag får använda i matcher och turneringar på nationell nivå. Simutenkov krävde att få likställas med spelare från EU-länder med hänvisning till ett partnerskaps- och samarbetsavtal mellan EU och Ryssland.

EU-domstolen beslutade att det spanska fotbollförbundets reglering av utländska fotbollsspelares deltagande i den spanska ligan, inte längre fick gälla.

I sin dom gjorde EU-domstolen samma bedömning som generaladvokaten Stix-Hackl gjorde den 11 januari 2005, nämligen att artikel 23 § 1 i partnerskaps- och samarbetsavtalet mellan EU och Ryssland förhindrade ett idrottsförbund i ett av EU:s medlemsländer att införa andra begränsningar för ryska idrottare, som är lagligen anställda av en fotbollsklubb, än för de nationella spelarna. Under partnerskapsavtalet betraktades inte ryska idrottare som spelare från ”tredje land” och en sådan begränsning är därmed en överträdelse av rätten till fri rörlighet av arbetskraft.

EU har liknande partnerskapsavtal med ett tjugotal länder, till exempel Algeriet, Marocko, Tunisien, Turkiet, Ukraina och Vitryssland. Det innebär sannolikt att denna dom även gäller idrottare från dessa tjugotal länder.

²¹⁸ Soccer Investor Weekly, 14 May, 2003 (www.soccerinvestor.com)

²¹⁹ C-265/03 Igor Simutenkov v. Ministerio de Educación y Cultura, Real Federación Española de Fútbol.

Konkurrensrättsexperter gör bedömningen att domstolens beslut också går att tillämpa på liknande begränsningar av utländska medborgare i andra europeiska ligor och på partnerskaps- och samarbetsavtal med en mängd andra länder. Beslutet får därför troligen enorma konsekvenser för ett stort antal idrotter.

I de högsta fotbollsserierna i Sverige får ett lag endast ta upp tre spelare från länder utanför EES-området på sin spelarförteckning. Denna begränsning kommer man sannolikt att tvingas ändra efter denna dom. Resultatet av domen innebär att idrottsmän och idrottskvinnor från dessa tjugotal länder vilka har liknande partnerskapsavtal med EU som Ryssland har, jämföras med idrottare från ett EU-land, under förutsättning att de är anställda av en klubb och har uppehålls- och arbetstillstånd. I Sverige kan sålunda fler än tre medborgare från dessa länder delta i en match för samma lag. Ett ishockeylag kan med andra ord ha en hel femma bestående av ryssar, enligt Kent Karlsson, konkurrensrättsexpert på Linklaters.²²⁰

8. ANALYS och SLUTSATSER

Från 1970 och fram till idag har synen på idrott till stor del varit densamma som tidigare år. Vad som dock är nytt är att idrotten har tillmätts egenvärde och ansetts berika samhället redan genom sin existens. Idrotten i allmänhet har nämnts som en väsentlig och folkkär del av det svenska kulturarvet. Med detta nya betraktelsesätt gjorde idrottsrörelsen anspråk på en plats i kulturlivet.

Under de senaste tio åren har idrotten i allmänhet och fotbollen i synnerhet utvecklats till att bli en betydande ekonomisk aktivitet i Europa. "Fotbollsfamiljen" har dock önskat behålla det ideella särdraget över fotbollen istället för att låta kommersialismen flöda fritt. Häri ligger dock en konflikt då folkrörelseidrotten och underhållningsidrotten är ömsesidigt beroende av varandra.

²²⁰ www.linklaters.se.

Den mest centrala distinktionen som bör göras för att förstå idrottens roll inom EG-rätten, är den om idrottens verksamhet. I flera olika kapitel har jag försökt belysa ämnet med hänvisning till de rättsfall som behandlat frågan. Domstolens utgångspunkt var 1974, och är fortfarande, att idrott kan bedömas utefter gemenskapsrättsliga regler endast om den grundar sig på ”ekonomisk aktivitet”, såsom avses i EG-fördragets andra artikel. Då artikeln inte definierar begreppet får vägledning sökas i rättsfallens domar. I målet Walrave och Koch stadgas att en betald anställning eller en tjänsteprestation mot ersättning omfattas av bestämmelserna i artiklarna 39 och 49 EGF. Men detta diskrimineringsförbud gäller inte landslag eftersom sammansättningen av sådana lag är en fråga av rent sportligt intresse, vilken inte har något med ekonomisk verksamhet att göra. Att vara hel- eller halvprofessionell fotbollsspelare ansågs i Donà-fallet vara ekonomisk verksamhet. Att däremot utesluta utländska spelare från vissa matcher på grunder som inte är av ekonomisk natur, utan som beror på dessa matchers särskilda karaktär och innehåll, s.k. landslagsmatcher, och därför uteslutande rör sporten som sådan, var inte oförenligt med fördraget. I Bosman-domen fastställdes att EG-fördragets grundläggande principer syftar till att undanröja hinder för arbetstagares gränsöverskridande rörlighet och att detta gäller även idrott så länge det rör sig om en ”ekonomisk aktivitet” inom ramen för den inre marknaden.

Det kan finnas möjlighet för särreglering, vad man kan kalla ett ”idrottsundantag” men berättigande grunder förelåg inte i detta fall. Trots detta kom domstolen fram till att idrotten har unika eller specifika karaktäristika och framhöll att vissa idrottsregler, eller icke-ekonomiska regler gällande idrotten som sådan, inte lyder under EG-rätten.

Idrottstävlingar mellan klubbar är annorlunda i jämförelse med ”normal” ekonomisk tävlan mellan företag, även om många klubbar idag drivs som företag. Ett tidigare nämnt exempel är att idrottsklubbar aldrig skulle vara intresserade av att undanröja alla sina medtävlare för att bli ensamma på marknaden då detta skulle innebära slutet för idrotten eftersom produkten idrott bygger på tävlan och spänning.

I Bosman-domens slutsats stadgas att domen endast gäller professionella spelare. Vad som menas med att vara professionell definieras dock på olika sätt av olika nationella förbund och på ytterligare ett annat sätt av FIFA. Detta idrottens problem, att skilja amatör- och breddidrott från professionalism och underhållningsidrott, är svårlöst då

dessa begrepp definieras på olika sätt i olika regelsystem och i olika länder, eller helt saknar fast innebörd.

I Bosman-domen talas det om ”professionell fotbollsspelare” men det var redan från början säkert att domen skulle läsas som om det stod ”professionell idrottsutövare”. Det betydande är att det handlar om en idrottsutövare som mottar lön, vilket innebär att alla idrotter kan utgöra en ekonomisk verksamhet och ta del av följderna av Bosmandomen. Exempelvis gällde detta den franska basketspelaren Malaja.

Den svenska regeringens bedömning efter Bosmandomen var att EG-rätten endast hade inflytande över den s.k. underhållningsidrotten och inte över folkrörelseidrotten. Intryck kunde ges av att idrottsrörelsen såg avgörandet som att EG-rätten hade vidgat sitt anspråk på inflytande över idrotten, även gällande den ideella sektorn. Arbetsgruppen gjorde inte den bedömningen och fann heller ej att den svenska idrotten, den svenska folkrörelseidrottsmodellen eller den svenska idrottsrörelsen är hotade av EG-rätten. Däremot konstateras att den får betydelse och påverkar vissa företeelser inom idrotten.

Efter att Bosmandomen meddelats 1995 var ”Fotbolls-Europa” i uppror och framtiden tycktes fasansfull. Många trodde att Bosmandomen kunde sänka idrotten och fotbollen. Nu har tio år förflutit och domen har accepterats men de finns fortfarande kritiker kvar. De mindre klubbarna har drabbats hårdast och klyftorna inom fotbollen har definitivt ökat i och med införandet av Bosmandomens principer. Bosmandomen kan inte sägas ha påverkat landslagsfotbollen direkt men däremot indirekt genom den ökade kommersialiseringen, vilken har lett till att stjärnorna i de stora klubblagen spelar allt fler matcher och inte har tid till återhämtning, vilket påverkar kvaliteten negativt på sikt. De stora mästerskapen blir lidande då stjärnspelarna är ur form, slitna eller skadade, vilket jag tyvärr tror vi kommer få se mer av i framtiden. För svensk del är det negativt att Allsvenskan blivit sämre i förhållande till övriga europeiska ligor vilket hör samman med att svenska klubbar har tappat i konkurrenskraft.

De mäktiga fotbollförbunden FIFA och UEFA tar nu än en gång för givet att deras nya övergångsregler är i enlighet med EG-rätten, delvis då de utvecklats tillsammans med EU-kommissionen. Vid en historisk tillbakablick framkommer att även de tidigare transferreglerna var utarbetade i samförstånd med Kommissionen men EG-domstolen uttalade då att Kommissionen inte hade makt att tolka EG-rätten på detta sätt samt att den förutsättningen att Kommissionen varit med i processen gjorde för den sakens skull inte reglerna giltiga. Detsamma borde rimligtvis gälla även nu.

Att det för fotbollen kan finnas berättigande grunder för att inte EG-rätten skall tillämpas är inte detsamma som att FIFA:s nya internationella övergångsregler skulle klara sig oskadda igenom en prövning i EG-domstolen. Genom dessa nya regler utvidgas Bosmandomen till att gälla även inom FIFAs område, dock med den begränsningen att domens principer inte gäller spelare under 23 år.

Dessa nya regler innebär en väsentlig inskränkning av Bosman-domens effekter och de EG-rättsliga principerna om fri rörlighet. I EG-fördraget stadgas ej att reglerna endast gäller efter en viss ålder och denna artikel kan därför ses som ett brott mot EG-rätten.

En slutsats är att UEFA inte dragit någon lärdom av historien. UEFA som organisation tror sig ha, och vill ha absolut makt över allt som rör ”deras” spelare och spel. De fortsätter gå vidare ”i samma fotspår” som tidigare, helt oberörda av att EU har visat sig ha företräde och vara styrande i de viktiga frågorna som i första hand berör arbetstagare i hela Europa men även över större delar av världen. UEFA beter sig enligt mitt tycke otroligt naivt när de fortfarande anser sig bestämma och vara ”herrar på täppan”.

Förutom de nya övergångsreglerna har UEFA så sent som i april 2005 antagit ett nytt regelverk vilket är diskriminerande för utländska spelare och troligtvis bryter mot EU:s lagstiftning. Se avsnitt 6.3. Reglerna innebär att klubbar som spelar i Champions League och UEFA-cupen måste ha ett visst antal inrikesfostrade spelare i sina trupper.²²¹ ”Den föreslagna regeln kommer indirekt att diskriminera utländska spelare, den gör det svårare för utländska spelare att byta klubb till ett land där de inte är fotbollsfostrade” skriver EU-parlamentet i sin rapport²²² från den 27 september 2005 och drar därmed slutsatsen

²²¹ TT, *EU kan stoppa Uefas nya regler*, Göteborgs-Posten, 2005-09-29, s 75. Se även kap. 6.3.

²²² T.C.M. Asser Instituut, Edge Hill College, Sport 2B för EU-Parlamentet, Direktoratet för den inre marknaden, *Professional Sport in the Internal Market*, Project No IP/A/IMCO/ST/2005-004, 2005-09-27, s 37.

att UEFA:s nya regler ”troligtvis inte kan införas i enlighet med EU:s nuvarande lagar”.²²³ UEFA:s nya regel kommer troligen att utgöra en restriktion av artikel 39 EG-fördraget. Vid beaktande av tidigare praxis kan denna regel inte falla inom området för det ”sportspecifika” undantaget. För att detta hinder skall kunna existera måste det berättigas, vilket i detta fall verkar vara svårt med tanke på de tidigare nämnda problemen; att arbete över gränserna försvåras samt att jakten på unga talanger intensifieras. UEFA kan, för att försöka motverka att hindret inte berättigas, bidra till s.k. ”lönetak” samt ekonomisk ”uppmuntran” till klubbar som väljer att fostra/vårda sina talanger.

Om man betänker idrottens bakgrund, som en folkrörelse vilken bygger på frivillighet och självständighet och skall ses som en motpol till den offentliga sektorn då de (tidigare) uppträdde mot statsmakterna, kan man förstå varför UEFA fortfarande agerar på egen hand och vill ha självbestämmanderätt över sitt område m.m. Detta är idrottens grund och något som byggts upp under århundraden, alltså kan det kanske vara svårt för idrottsrörelsen att förstå att detta synsätt inte längre kan bestå...

De grundläggande EG-rättsliga principerna är, som ovan nämnts, tillämpliga på idrotten men det finns inte någon särskild artikel i EG-fördraget som är inriktad på idrotten. Dock finns det nu för första gången i EU:s historia möjlighet att en idrottsartikel återfinns i fördraget. För att detta skall bli verklighet måste det nya fördraget, som betecknas som Europas konstitution, ratificeras av samtliga 25 medlemsstater. Denna förutsättning verkar inte kunna uppfyllas inom den närmsta tiden då Frankrike och Nederländerna röstat nej till konstitutionen i deras respektive folkomröstningar.²²⁴

Artikel 282 i den nya konstitutionen²²⁵ ger EU möjlighet att föreslå ny lagstiftning som kommer att verka för idrottens sociala och utbildande funktion och även möjliggöra för idrotten att spendera mer pengar på vad som anses skyddsvärt, exempelvis kampen mot

²²³ T.C.M. Asser Instituut, Edge Hill College, Sport 2B för EU-Parlamentet, Direktoratet för den inre marknaden, *Professional Sport in the Internal Market*, Project No IP/A/IMCO/ST/2005-004, 2005-09-27, s 40.

²²⁴ Folkomröstning i Frankrike 29 maj 2005 och i Nederländerna 1 juni 2005.

²²⁵ Konstitution för Europa, Del III, Avsnitt 5, Artikel III-282.

doping och rasism samt ”gräsrotters” träning, handledning och resurser. Detta är dock endast en understödjande reglering. Det är frågan om stimulansåtgärder men får inte omfatta någon harmonisering av medlemsstaternas lagar eller andra författningar. Inte heller skall en gemensam idrottspolitik utvecklas.

Artikeln skulle på en professionell nivå erkänna idrottens specifika natur/karaktäristika, något som UEFA länge kämpat för, och det faktum att idrotten är en unik social sfär som skiljer sig fundamentalt från normal ekonomisk aktivitet. De flesta företag skulle vara glada över att vara ensamma på marknaden utan konkurrens medan idrotten snart skulle sakna medtävlande.²²⁶ Den svenska regeringens arbetsgrupp menar att en s.k. idrottsartikel skulle vinna ett formellt erkännande och synliggöra idrotten på samma gång som den skulle medföra ökade ekonomiska möjligheter men arbetsgruppen förordar ändå inte en idrottsartikel.

Även om en idrottsartikel skulle ingå i EG-fördraget skulle den inte kunna hindra att nya mål mot idrottsorganisationer väcks och inte heller att EG-domstolen på nytt prövar EG-rättens innebörd på idrottsområdet.

Vad som kan sägas vara typiskt för EG-rätten är att en specifik EG-rättslig princip exempelvis som den i Bosmandomen, utvecklas genom praxis till att bli en generell princip som kommer att gälla alla idrotter. Detta tillvägagångssätt är något av EG-rättens kärna och grundläggande idé.

De rättsfall som följt efter Bosmandomen har alla utvecklat EG-rättens principer på något sätt och de regler som efter Bosman i första hand gällde medborgare i ett EU- eller EES-land kan nu tillämpas på medborgare över hela världen.

Även om UEFA:s diskrimineringsregler definitivt är fel i EG-rättslig mening så känner jag mig osäker på vad som är bäst för fotbollen i Europa. Kan det inte vara så att EU:s regler och principer ”förstör” möjligheterna för de europeiska fotbollstalangerna att

²²⁶ Se resonemang ovan, kap. 2.2.4.2.

utvecklas och bli skickligare? Konkurrensen kanske istället blir för hård, vilket får till följd att många spelare slutar med fotbollen för att de saknar tillräckligt med speltid. Kommer de europeiska landslagen att kunna hävda sig lika väl i VM-turneringar framöver som de tidigare gjort eller kommer talangerna att utarmas då de inte får möjlighet till att, likt i en ”skyddad verkstad”, ”blomma ut” och få spela matcher på den höga nivå som krävs?

9. KÄLLFÖRTECKNING

LITTERATUR

Balkander, Mattias, *Ulander i Öis-kylan*, Göteborgs-Posten, 2003-08-24, s 50.

Balkander, Mattias, *Ulander ledsen och upprörd: Jag har inte dåligt samvete*, Göteborgs-Posten, 2003-08-24, s 50.

Balkander, Mattias, *Bosmanfallen döms inte längre lika hårt*, Göteborgs-Posten, 2005-05-08, s 70-71.

Bell, Alasdair, Turner-Kerr, Peter, *The Place of Sport within the Rules of Community Law*, Malmsten, Krister (red), *Idrottsjuridisk skriftserie Nr 7, Artikelsamling 2002*, SISU Idrottsböcker, Farsta, 2002, s 17-23.

Bernitz, Ulf, Kjellgren, Anders, *Europarättens grunder*, upplaga 2:1, Marknadsrättsförlaget AB, Stockholm, 2002.

Blom, K. Arne, Lindroth, Jan, *Idrottens historia från antika arenor till modern massrörelse*, SISU Idrottsböcker, Farsta, 1995.

Carlsson, Anneli, Lindquist, Björn, *Artiklar i idrottsjuridik*, Handelsrättslig skriftserie Nr 14, Studentlitteratur, Lund, 1999.

Hemström, Carl, *Något om EG-domstolens dom i Bosmanmålet och svensk idrott*, Frändberg, Åke, Göranson, Ulf, Håstad, Torgny (red), *Festskrift till Stig Strömholm Del I*, Iustus förlag, Uppsala, 1997, s 375-384.

Henriksson, Dick, *EG-rätten en gråzon mellan politik och juridik*, Göteborgs-Posten, 2005-06-07, s 46.

Leren, Kenneth André, *Fotballspillerens klubbskifte*, Fagbokforlaget AS, Bergen, 2002.

Lindblom, Stefan, Kraak, Olof, *Ingen affär sälja spelare*, Göteborgs-Posten, 2003-09-23, s 40.

Lindroth, Jan, *Idéer och debatter*, Lindroth, Jan, Norberg, R. Johan (red), Ett idrottssekkel Riksidrottsförbundet 1903-2003, Informationsförlaget, Stockholm, 2002, s 139-179.

Lindroth, Jan, *Idrott före 1900-talet*, Lindroth, Jan, Norberg, R. Johan (red), Ett idrottssekkel Riksidrottsförbundet 1903-2003, Informationsförlaget, Stockholm, 2002, s 11-23.

McArdle, David, *From Boot Money to Bosman: Football, Society and the Law*, Cavendish Publishing Limited, London, 2000.

Norberg, R. Johan, *Idrottsrörelsen och staten*, Lindroth, Jan, Norberg, R. Johan (red), Ett idrottssekkel Riksidrottsförbundet 1903-2003, Informationsförlaget, Stockholm, 2002, s 181-231.

Pullen, Mike, *The Bosman Case* [1996] 3 ECLR 000, European Competition Law Review, vol 17, issue 3, s 155-156.

TT, *EU kan stoppa Uefas nya regler*, Göteborgs-Posten, 2005-09-29, s 75.

Weatherill, Stephen, *Case C-415/93*, CMLRev, vol 33, no 5, 1996.

Weatherill, Stephen, *Fair Play Please!: Recent developments in the application of EC Law to sport*, CMLRev, vol 40, no 1, 2003, s 51-93.

Wikström, Peter, *Kennedy och Andersson spelar*, Göteborgs-Posten, lydelse 2003-09-20, "www.gp.se".

Österberg, Tobias, *Hammarby stänger av Kennedy och Andersson*, Göteborgs-Posten, 2003-09-18, s 54.

LAGSTIFTNING

Avtalslagen (SFS 1915:218)

Lag (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska Unionen.

Lag (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang
Fördraget om upprättandet av europeiska gemenskapen EGF (Romfördraget 1957)
Konstitution för Europa 2004
Cotonou-avtalet 2000/483/EC

OFFENTLIGT TRYCK

Ds 2001:54 Idrotten i Sverige och EU.
Ds 1997:27 EG-rätten och svensk idrott.

RÄTTSFALL - SVERIGE

NJA 2002 s 75.

RÄTTSFALL – EG-RÄTTEN

Mål 75/63 Hoekstra v. Bestuur der Bedrijfsvereniging voor Detailhandel en Ambachten.
Mål 6/64 Costa (Flaminio) v. ENEL.
Mål 36/74 Walrave Koch v. Association Union Cycliste Internationale.
Mål 13/76 Donà v. Mantero.
Mål 66/85 Lawrie-Blum v. Land Baden-Württemberg.
Mål C-267/91 och C-268/91 Keck & Mithouard
Mål C-384/93 Alpine Investments BV v. Minister van Financiën
Mål C-415/93 Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Jean-Marc Bosman.
Mål C-51/96 & C-191/97 Deliège v. Ligue Francophone de Judo et Disciplined Associées ASBL.
Mål C-176/96 Lehtonen (Jyri), Castors Canada Dry Namur-Braine ASBL v. FRBSB.
Mål C-264/98 Balog v Royal Charleroi Sporting Club.
Mål C-162/00 Land Nordrhein-Westfalen v. Beata Pokrzepowicz-Meyer.
Mål C-438/00 Deutscher Handballbund eV v. Maros Kolpak.
C-265/03 Igor Simutenkov v. Ministerio de Educación y Cultura, Real Federación Espanola de Fútbol.

UTLÄNDSKA RÄTTSFALL

CAS, Celtic plc. mot AS Monaco, sak 98/201
Malaja v Fédération Francaise de Basket-Ball (FFBB) La Cour Administratif d'Appel de Nancy (Première Chambre) från den 3.2.2000, No. 99NC00282; publicerad i: RTD Eur [2000] s 384. Slutligen prövat i Frankrikes Conseil d'Etat dom den 30 december 2002.

EUROPARÄTTSLIGT MATERIAL

Janssen Van Raay Report, PE DOC A2-415/88.
Larive Report, PE DOC A3-0326/94.
T.C.M. Asser Instituut, Edge Hill College, Sport 2B för EU-Parlamentet, Direktoratet för den inre marknaden, *Professional Sport in the Internal Market*, Project No IP/A/IMCO/ST/2005-004, 2005-09-27.

INTERNT IDROTTSREGLEMENTE

FIFA Regulations Governing the Application of the Regulations for the Status and Transfer of Players.

SvFF:s nationella övergångsregler

NFF:s övergångsreglement

INTERNETADRESSER

www.europa.eu.int

www.fifa.com

www.gp.se

www.linklaters.se

www.soccerinvestor.com

www.svenskfotboll.se

www.uefa.com

10. BILAGOR

EGF-artiklar: art. 2, art. 39 och art. 49 – bilaga 1

FIFA Regulations for the Status and Transfers of Players – bilaga 2

FÖRSTA DELEN

PRINCIPERNA

Artikel 2

Gemenskapen skall ha till uppgift att genom att upprätta en gemensam marknad och en ekonomisk och monetär union och genom att fullfölja den gemensamma politik eller verksamhet som avses i artiklarna 3 och 4 främja en harmonisk, väl avvägd och hållbar utveckling av näringslivet inom gemenskapen som helhet, en hög nivå i fråga om sysselsättning och socialt skydd, jämställdhet mellan kvinnor och män, en hållbar och icke-inflatorisk tillväxt, en hög grad av konkurrenskraft och ekonomisk konvergens, en hög nivå i fråga om miljöskydd och förbättring av miljöns kvalitet, en höjning av levnadsstandarden och livskvaliteten samt ekonomisk och social sammanhållning och solidaritet mellan medlemsstaterna.

AVDELNING III

FRI RÖRLIGHET FÖR PERSONER, TJÄNSTER OCH KAPITAL

KAPITEL 1

ARBETSTAGARE

Artikel 39

1. Fri rörlighet för arbetstagare skall säkerställas inom gemenskapen.
2. Denna fria rörlighet skall innebära att all diskriminering av arbetstagare från medlemsstaterna på grund av nationalitet skall avskaffas vad gäller anställning, lön och övriga arbets- och anställningsvillkor.
3. Den skall, med förbehåll för de begränsningar som grundas på hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa, innefatta rätt att
 - a) anta faktiska erbjudanden om anställning,
 - b) förflytta sig fritt inom medlemsstaternas territorium för detta ändamål,

c) uppehålla sig i en medlemsstat i syfte att inneha anställning där i överensstämmelse med de lagar och andra författningar som gäller för anställning av medborgare i den staten,

d) stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att ha varit anställd där, på villkor som skall fastställas av kommissionen i tillämpningsföreskrifter.

4. Bestämmelserna i denna artikel skall inte tillämpas på anställning i offentlig tjänst.

KAPITEL 3

TJÄNSTER

Artikel 49

Inom ramen för nedanstående bestämmelser skall inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster inom gemenskapen förbjudas beträffande medborgare i medlemsstater som har etablerat sig i en annan stat inom gemenskapen än mottagaren av tjänsten.

Rådet får med kvalificerad majoritet på förslag från kommissionen besluta att bestämmelserna i detta kapitel skall tillämpas även på medborgare i tredje land som tillhandahåller tjänster och som har etablerat sig inom gemenskapen.

**Regulations for the
Status and Transfer
of Players**

Bilaga 2

CONTENTS

Chapter Article Page

REGULATIONS FOR THE STATUS AND TRANSFER OF PLAYERS

DEFINITIONS

I. INTRODUCTORY PROVISION

1 – Scope 6

II. STATUS OF PLAYERS

2 – Status of Players: Amateur and Professional Players 8

3 – Reacquisition of Amateur Status 8

4 – Termination of Activity 8

III. REGISTRATION OF PLAYERS

5 – Registration 9

6 – Registration Periods 9

7 – Player Passport 10

8 – Application for Registration 10

9 – International Transfer Certificate 11

10 – Loan of Professionals 11

11 – Unregistered Players 11

12 – Enforcement of Disciplinary Suspensions 12

IV. MAINTENANCE OF CONTRACTUAL STABILITY BETWEEN
PROFESSIONALS AND CLUBS

13 – Respect of Contract 13

- 14 – Terminating a Contract for Just Cause 13
- 15 – Terminating a Contract for Sporting Just Cause 13
- 16 – Restriction on Terminating a Contract During the Season 13
- 17 – Consequences of Terminating a Contract Without Just Cause 14

Chapter Article Page

- 18 – Special Provisions Relating to Contracts Between Professionals and Clubs 15

V. INTERNATIONAL TRANSFERS INVOLVING MINORS

- 19 – Protection of Minors 16

VI. TRAINING COMPENSATION AND SOLIDARITY MECHANISM

- 20 – Training Compensation 18
- 21 – Solidarity Mechanism 18

VII. JURISDICTION

- 22 – FIFA Competence 19
- 23 – Players’ Status Committee 20
- 24 – Dispute Resolution Chamber 21
- 25 – Procedural Guidelines 22

VIII. FINAL PROVISIONS

- 26 – Transitional Measures 23
- 27 – Matters not Provided for 23
- 28 – Official Languages 23
- 29 – Annulment, Enforcement 24

Annex 1: Release of players for Association teams 25

Annex 2: Eligibility to play for Association teams for players whose nationality entitles them to represent more than one Association 29

Annex 3: Administrative procedure governing the transfer of players

between Associations 30

Annex 4: Training Compensation 33

Annex 5: Solidarity Mechanism 37

REGULATIONS FOR THE STATUS AND TRANSFER OF PLAYERS

Based on art. 5 of the FIFA Statutes of 19 October 2003, the Executive Committee has issued the following Regulations and its annexes, which form an integral part thereof.

DEFINITIONS

For the purpose of these Regulations, the terms set out below are defined as follows:

1.

Former Association: the Association to which the Former Club is affiliated.

2.

Former Club: the club that the player is leaving.

3.

New Association: the Association to which the New Club is affiliated.

4.

New Club: the club that the player is joining.

5.

Official Matches: matches played in the framework of Organised Football, such as national league championships, national cups and international championships for clubs, but not including friendly and trial matches.

6.

Organised Football: association football organised under the auspices of FIFA, the confederations and the Associations, or authorised by them.

7.

Protected Period: a period of three entire Seasons or three years, whichever comes first, following the entry into force of a contract, if such contract was concluded prior to the 28th birthday of the Professional, or to a period of two entire Seasons or two years, whichever comes first, following the entry into force of a contract, if such contract was concluded after the 28th birthday of the Professional.

8.

Registration Period: a period fixed by the relevant Association in accordance with Article 6.

9.

Season: the period starting with the first Official Match of the relevant national league championship and ending with the last Official Match of the relevant national league championship.

10.

Training Compensation: the payments made in accordance with annex 4 to cover the development of young players.

Reference is also made to the “Definitions” section in the FIFA Statutes.

NB: Terms referring to natural persons are applicable to both genders. Any term in the singular applies to the plural and vice-versa.

I. INTRODUCTORY PROVISION

Article

1

Scope

1.

These Regulations establish global and binding rules concerning the status of players, their eligibility to participate in Organised Football, and their transfer between clubs belonging to different Associations.

2.

The transfer of players between clubs belonging to the same Association is governed by specific regulations issued by the Association concerned in accordance with Art. 1 par. 3 below, which must be approved by FIFA. Such regulations shall foresee rules for the settlement of disputes between clubs and players, in accordance with the principles stipulated in these Regulations. Such regulations should also foresee a system to reward the clubs investing in the training and education of young players.

3.

a) The following provisions are binding at national level and have to be included, without modification, in the Association's regulations: Art. 2 – 8, 10, 11 and 18

b)

Each Association shall include in its regulations appropriate means to protect contractual stability, paying due respect to mandatory national law and collective bargaining agreements. In particular, the following principles should be considered:

–

Art. 13: The principle that contracts must be respected;

–

Art. 14: The principle that contracts may be terminated by either party without consequences in case of just cause;

–

Art. 15: The principle that contracts may be terminated by Professionals for sporting just cause;

–

Art. 16: The principle that contracts cannot be terminated during the course of the Season;

–

Art. 17 par. 1 and 2: The principle that in case of termination of contract without just cause, compensation shall be payable

and that such compensation may be stipulated in the contract;

–

Art. 17 par. 3-5: The principle that in case of termination of contract without just cause, sporting sanctions shall be taken against the party in breach.

4.

These Regulations also govern the release of players for Association teams and players' eligibility to play for such teams in accordance with the provisions of annexes 1 and 2 respectively. These provisions are binding for all Associations and clubs.

II. STATUS OF PLAYERS

Article 2 Status of Players: Amateur and Professional Players

1.

Players participating in Organised Football are either Amateurs or Professionals.

2.

A Professional is a player who has a written contract with a club and is paid more than the expenses he effectively incurs in return for his footballing activity. All other players are considered as Amateurs.

III. REGISTRATION OF PLAYERS

Article 5 Registration

1.

A player must be registered with an Association to play for a club as either a Professional or an Amateur in accordance with the provisions of Art. 2. Only registered players are eligible to participate in Organised Football. By the act of registering, a player agrees to abide by the Statutes and regulations of FIFA, the confederations and the Associations.

2.

A player may only be registered for one club at a time.

3.

Players may be registered for a maximum of three clubs during the period from 1 July until 30 June of the following year. During this period, the player is only eligible to play in Official Matches for two clubs.

Article 6 Registration Periods

1.

Players may only be registered during one of the two annual Registration Periods fixed by the relevant Association. As an exception to this rule, a Professional whose contract has expired prior to the end of a Registration Period may be registered outside that Registration Period. Associations are authorised to register such Professionals provided due consideration is given to the sporting integrity of the relevant competition. In case of just cause for termination of a contract, FIFA may take provisional measures in order to avoid abuse and in accordance with Art. 22.

2.

The first Registration Period shall begin after the completion of the Season and shall normally end before the new Season starts. This period may not exceed twelve weeks. The second Registration Period shall normally occur in the middle of the Season and may not exceed four weeks. The two Registration Periods for the Season shall be communicated to FIFA at least 12 months before they come into force.

FIFA shall determine the dates for any Association that fails to communicate them on time.

Article 10 Loan of Professionals

1.

A Professional may be loaned to another club on the basis of a written agreement between him and the clubs concerned. Any such loan is subject to the same rules as apply to the transfer of players, including

the provisions on training compensation and solidarity mechanism.

2.

Subject to Art. 5 par. 3, the minimum period of loan shall be the time between two Registration Periods.

IV. MAINTENANCE OF CONTRACTUAL STABILITY BETWEEN PROFESSIONALS AND CLUBS

Article 13 Respect of Contract

A contract between a Professional and a club may only be terminated on expiry of the term of the contract or by mutual agreement.

Article 15 Terminating a Contract for Sporting Just Cause

An established Professional who has, in the course of the Season, appeared in less than 10% of the Official Matches in which his club has been involved may terminate his contract prematurely on the grounds of sporting just cause. Due consideration shall be given to the player's circumstances in the appraisal of such cases. The existence of sporting just cause shall be established on a case-by-case basis. In such a case, sporting sanctions shall not be imposed, though compensation may be payable. A Professional may only terminate his contract on this basis in the 15 days following the last Official Match of the Season of the club for which he is registered.

Article 16 Restriction on Terminating a Contract During the Season

A contract cannot be unilaterally terminated during the course of a Season.

IV. MAINTENANCE OF CONTRACTUAL STABILITY BETWEEN PROFESSIONALS AND CLUBS

Article 18 Special Provisions Relating to Contracts Between Professionals and Clubs

1.

If an agent is involved in the negotiation of a contract, he shall be named in that contract.

2.

The minimum length of a contract shall be from the date of its entry into force to the end of the Season, while the maximum length of a contract shall be five years. Contracts of any other length shall only be permitted if consistent with national laws. Players under the age of 18 may not sign a professional contract for a term longer than three years. Any clause referring to a longer period shall not be recognised.

3.

A club intending to conclude a contract with a Professional must inform his current club in writing before entering into negotiations with that Professional. A Professional shall only be free to conclude a contract with another club if his contract with his present club has expired or will expire within six months. Any breach of this provision shall be subject to appropriate sanctions.

4.

The validity of a contract may not be made subject to a positive medical examination and/or the granting of a work permit.

5.

If a Professional enters into more than one contract covering the same period, the provisions set forth in Chapter IV shall apply.

V. INTERNATIONAL TRANSFERS INVOLVING MINORS

Article 19

Protection of Minors

1.

International transfers of players are only permitted if the player is over the age of 18.

2.

The following three exceptions to this rule apply:

a) The player's parents move to the country in which the New Club is located for reasons not linked to football; or

b) The transfer takes place within the territory of the European Union (EU) or European Economic Area (EEA) and the player is aged between 16 and 18. In this case, the New Club must fulfil the following minimum obligations:

i. It shall provide the player with an adequate football education and/or training in line with the highest national standards.

ii. It shall guarantee the player an academic and/or school and/or vocational education and/or training, in addition to his football education and/or training, which will allow the player to pursue a career other than football should he cease playing professional football.

iii. It shall make all necessary arrangements to ensure that the player is looked after in the best possible way (optimum living standards with a guest family or in club accommodation, appointment of a mentor at the club etc.).

iv. It shall, on registration of such a player, provide the relevant Association with proof that it is complying with the aforementioned obligations; or

c)

The player lives no further than 50km from a national border, and the club for which the player wishes to be registered in the neighbouring Association is also within 50km of that border. The maximum distance between the player's domicile and the club's quarters shall be 100km. In such cases, the player must continue to live at home and the two Associations concerned must give their explicit consent.

3.

The conditions of this article shall also apply to any player who has

never previously been registered for a club and is not a national of the country in which he wishes to be registered for the first time.

4.

Each Association shall ensure the respect of this provision by its clubs.

5.

The Players' Status Committee shall be competent to decide on any dispute arising in relation to these matters and shall impose appropriate sanctions in case of violation of this provision.

VI. TRAINING COMPENSATION AND SOLIDARITY MECHANISM

Article 20 Training Compensation

Training Compensation shall be paid to a player's training club(s): (1) when a player signs his first contract as a Professional, and (2) on each transfer of a Professional until the end of the Season of his 23rd birthday. The obligation to pay Training Compensation arises whether the transfer takes place during or at the end of the player's contract.

The provisions concerning Training Compensation are set out in annex 4 of these Regulations.

Article 21 Solidarity Mechanism

If a Professional is transferred before the expiry of his contract, any club that has contributed to his education and training shall receive a proportion of the compensation paid to his previous club (solidarity contribution). The provisions concerning solidarity contributions are set out in annex 5 of these Regulations.

VIII. FINAL PROVISIONS

Article 29 Annulment, Enforcement

1.

These Regulations shall replace the special regulations governing players' eligibility to play for Association teams dated 4 December 2003 and the Regulations for the Status and Transfer of Players of 5 July 2001 as well as all subsequent amendments, including all relevant circular letters issued before the date of entry into force of these regulations.

2.

These Regulations were adopted by the FIFA Executive Committee on 18 December 2004 and come into force on 1 July 2005.

Zurich, December 2004

FOR THE FIFA EXECUTIVE COMMITTEE

Joseph S. Blatter Urs Linsi

President General Secretary

ANNEX 4

TRAINING COMPENSATION

Article 1 Objective

1.

A player's training and education takes place between the ages of 12 and 23. Training Compensation shall be payable, as a general rule, up to the age of 23 for training incurred up to the age of 21, unless it is evident that a player has already terminated his training period before the age of 21. In the latter case, Training Compensation shall be payable until the end of the Season in which the player reaches the age of 23, but the calculation of the amount payable shall be based on the years between 12 and the age when it is established that the player actually completed his training.

2.

The obligation to pay Training Compensation is without prejudice to any obligation to pay compensation for breach of contract.

Article 2 Payment of Training Compensation

Training Compensation is due:

- i) when a player is registered for the first time as a Professional; or,
- ii) when a Professional is transferred between clubs of two different Associations (whether during or at the end of his contract) before the end of the Season of his 23rd birthday.

Training Compensation is not due:

- i) if the Former Club terminates the player's contract without just cause (without prejudice to the rights of the previous clubs); or
- ii) if the player is transferred to a Category 4 club; or
- iii) if a Professional reacquires Amateur status on being transferred.

ANNEX 4

Article 3 Responsibility to Pay Training Compensation

1.

When a player is registering as a Professional for the first time, the club for which the player is being registered is responsible for paying Training Compensation within 30 days of registration to every club for which the player was registered (in accordance with the players' career history as provided for in the player passport) and that has contributed to his training starting from the Season in which he had his 12th birthday. The amount payable is calculated on a pro rata basis according to the period of training that the player spent with each club. In the case of subsequent transfers of the Professional, Training Compensation will only be owed to his Former Club for the time he was effectively trained by that club.

2.

In both of the above cases, the deadline for payment of Training Compensation is 30 days following the registration of the Professional with the New Association.

3.

If a link between the Professional and any of the clubs that trained him cannot be established, or if those clubs do not make themselves known within 18 months of the player's first registration as a Professional, the Training Compensation shall be paid to the Association(s) of the country (or countries) where the Professional was trained. This compensation shall be earmarked for youth football development programmes in the Association(s) in question.

Article 4 Training Costs

1.

In order to calculate the compensation due for training and education costs, Associations are instructed to divide their clubs into a maximum of four categories in accordance with the clubs' financial investment in training players. The training costs are set for each category and correspond to the amount needed to train one player for one year multiplied by an average "player factor", which is the ratio between the number of players who need to be trained to produce one professional player.

2.

The training costs, which are established on a confederation basis for each category of club, as well as the categorisation of clubs for each Association, are published on the FIFA website (www.FIFA.com). They will be updated at the end of every calendar year.

Article 5 Calculation of Training Compensation

1.

As a general rule, to calculate the Training Compensation due to a player's Former Club(s), it is necessary to take the costs that would have been incurred by the New Club if it had trained the player itself.

2.

Accordingly, the first time a player registers as a Professional, the Training Compensation payable is calculated by taking the training costs of the New Club multiplied by the number of years of training in principle from the Season of the player's 12th birthday to the Season of his 21st birthday. In the case of subsequent transfers, Training Compensation is calculated based on the training costs of the New Club multiplied by the number of years of training with the Former Club.

3.

To ensure that Training Compensation for very young players is not set at unreasonably high levels, the training costs for players for the Seasons between their 12th and 15th birthday (i.e. four Seasons) shall be based on the training and education costs for category 4 clubs.

4.

The Dispute Resolution Chamber may review disputes concerning the amount of Training Compensation payable and shall have discretion to adjust this amount if it is clearly disproportionate to the case under review.

ANNEX 4

Article 6 Special Provisions for the EU/EEA

1.

For players moving from one Association to another inside the territory of the EU/EEA, the amount of Training Compensation payable shall be established based on the following:

- a) If the player moves from a lower to a higher category club, the calculation shall be based on the average of the training costs of the two clubs.

- b) If the player moves from a higher to a lower category, the calculation shall be based on the training costs of the lower category club.

2.

Inside the territory of the EU/EEA, the final Season of training may occur before the Season in which the player had his 21st birthday if it is established that the player completed his training before that time.

3.

If the Former Club does not offer the player a contract, no Training Compensation is payable unless the Former Club can justify that it is entitled to such compensation. The Former Club must offer the player a contract in writing via registered mail at least 60 days before the expiry of his current contract. Such an offer shall furthermore be at least of an equivalent value to the current contract. This provision is without prejudice to the rights to Training Compensation of the player's previous club(s).

ANNEX 5

SOLIDARITY MECHANISM

Article 1 Solidarity Contribution

If a Professional moves during the course of a contract, 5% of any compensation, with the exception of Training Compensation, paid to his Former Club shall be deducted from the total amount of this compensation and distributed by the New Club as a solidarity contribution to the club(s) involved in his training and education over the years. This solidarity contribution will reflect the number of years (calculated pro rata if less than one year) he was registered with the relevant club(s) between the Seasons of his 12th and 23rd birthdays, as follows:

- Season of 12th birthday: 5% (i.e. 0.25% of total compensation)
- Season of 13th birthday: 5% (i.e. 0.25% of total compensation)
- Season of 14th birthday: 5% (i.e. 0.25% of total compensation)
- Season of 15th birthday: 5% (i.e. 0.25% of total compensation)

- Season of 16th birthday: 10% (i.e. 0.5% of total compensation)
- Season of 17th birthday: 10% (i.e. 0.5% of total compensation)
- Season of 18th birthday: 10% (i.e. 0.5% of total compensation)
- Season of 19th birthday: 10% (i.e. 0.5% of total compensation)
- Season of 20th birthday: 10% (i.e. 0.5% of total compensation)
- Season of 21st birthday: 10% (i.e. 0.5% of total compensation)
- Season of 22nd birthday: 10% (i.e. 0.5% of total compensation)
- Season of 23rd birthday: 10% (i.e. 0.5% of total compensation)

ANNEX 5

Article 2 Payment Procedure

1.

The New Club shall pay the solidarity contribution to the training club(s) pursuant to the above provisions no later than 30 days after the player's registration or, in case of contingent payments, 30 days after the date of such payments.

2.

It is the responsibility of the New Club to calculate the amount of the solidarity contribution and to distribute it in accordance with the player's career history as provided for in the player passport. The player shall, if necessary, assist the New Club in discharging this obligation.

3.

If a link between the Professional and any of the clubs that trained him cannot be established within 18 months of his transfer, the solidarity contribution shall be paid to the Association(s) of the country (or countries) where the Professional was trained. This solidarity contribution shall be earmarked for youth football development programmes in the Association(s) in question.

4.

The Disciplinary Committee may impose disciplinary measures on clubs that do not observe the obligations set out in this annex.